

Sociaal perspectief Zaanstad

Sociale Structuurvisie 2009-2020

Inhoud

Voorwoord	5
1 De sociale ambitie van Zaanstad	7
1.2. Regierol gemeente	7
1.3. Opbouw van de sociale structuurvisie	8
2 De Sociale Staat van Zaanstad	9
2.1 Zaanstad en de Zaankanters	9
2.2 Het maatschappelijk voorzieningenniveau	19
3 Trends en ontwikkelingen: wat komt er op Zaanstad af?	21
3.1 Maatschappelijke ontwikkelingen	21
3.2 Kenniseconomie	21
3.3 Regionalisering	22
3.4 Multiculturele diversiteit en vergrijzing	22
3.5 Verstedelijking	22
3.6 kansen en aandachtspunten voor Zaanstad	23
4 De sociale opgaven	25
5 Samenhangende stedelijke agenda	33
Bijlage 1. Sociale agendasetting	35
Bijlage 2: Sociale wijkagenda's Zaanstad vanaf 2008	37
Bijlage 3: Maatschappelijke voorzieningen per thema	50
Bijlage 4 Maatschappelijke voorzieningen per wijk	53

Voorwoord

Zaankanters in al hun diversiteit maken de stad zoals die is. Van de huidige bewoners zijn de meesten tevreden over het wonen en leven in Zaanstad. Goed en veilig wonen, maar ook vrijetijdsbesteding vinden de bewoners belangrijke waarden, zo bleek uit de wijkgesprekken die wij als gemeente het afgelopen jaar hebben gehouden. Zaanstad is een sociale stad. Dat moet het blijven. Een sociale stad is een leefbare en veilige stad waar mensen zich kunnen ontwikkelen op school, in het werk, in de vrije tijd, in sport of in cultuur. Een stad waar iedereen kan meedoen en zich ontplooiën..

Deze sociale structuurvisie geeft vorm aan die ambitie. Het geeft aan hoe sociaal Zaanstad nu is en hoe de stad in weerwil van de maatschappelijke ontwikkelingen sociaal kan blijven. De visie geeft aan dat wij als gemeente een aantal opgaven zien voor de toekomst.

De gemeente is natuurlijk niet bij machte om te bepalen hoe de stad en de bewoners zich gaan ontwikkelen, maar kan wel proberen bijtijds voor te sorteren. Door te kijken naar veranderende trends in de samenleving en naar lokale en regionale ontwikkelingen zijn wij in staat tijdig maatregelen te nemen die zowel rekening houden met de wensen van 'vandaag' als tegemoet komen aan de te behoeften van 'morgen'.

De gemeente doet dat samen met inwoners en alle relevante partners. Bewoners hebben tijdens wijkgesprekken aangegeven hoe zij dat willen. Zij blijven immers zelf verantwoordelijk voor hun eigen welzijn en zelfredzaamheid. Daarom gaan wij de komende jaren dan ook samen met hen aan de slag.

Ik kijk tevreden terug op het proces dat wij in het afgelopen jaar met bewoners en maatschappelijke organisaties hebben doorgemaakt om te komen tot deze sociale structuurvisie. Zo'n duizend wijkbewoners hebben met ons meegedacht over hun sociale woonomgeving en de opgaven voor de toekomst van de

wijk. Professionals hebben in maart 2008 tijdens de conferentie "Perspectief op sociaal" met ons én met elkaar gediscussieerd over de vragen van nu en morgen. Dank aan allen die hieraan een bijdrage hebben geleverd!

Met elkaar hebben we in beeld gebracht wat in sociaal opzicht belangrijk is voor Zaanstad. Met elkaar kunnen we er proberen voor te zorgen dat mensen in Zaanstad op een prettige en inspirerende manier kunnen wonen en leven en zich blijven ontwikkelen. Zo blijft Zaanstad een vitale stad waar iedereen meedoet, voor iedereen wat te doen is en iedereen zich kan ontplooiën.

Namens het college,
Corrie Noom
Wethouder Maatschappelijke Ondersteuning, Jeugd en Welzijn

1 De sociale ambitie van Zaanstad

Zaanstad is een sociale stad : het biedt sociale geborgenheid, een veilige leefomgeving en een groot verenigingsleven met veel vrijwilligers. Dat zijn belangrijke sociale kwaliteiten van de stad. Als gemeente willen wij dat iedereen in Zaanstad de kans krijgt zich maximaal te ontplooiën, dat mensen op een prettige manier met elkaar omgaan en dat Zaanstad een aantrekkelijk woonklimaat heeft. Dat is niet alleen voor de huidige bewoners belangrijk, maar ook voor toekomstige.

Om Zaanstad als sociale stad te behouden, wordt geïnvesteerd in de sociale kwaliteit van de stad en de sociale infrastructuur. Dat maakt de stad vitaal en weerbaar voor maatschappelijke en economische ontwikkelingen. Als gemeente hebben wij daarin vooral een stimulerende, regisserende en faciliterende rol. Dat betekent dat we duidelijke kaders en richtlijnen nodig hebben. Deze sociale structuurvisie is het kaderstellende document waarin voor de komende tien jaar de sociale ambities voor Zaanstad worden geformuleerd.

Deze sociale structuurvisie richt zich op de sociale kwaliteit van Zaanstad. De sociale kwaliteit van een stad bestaat uit de mate waarin bewoners in staat zijn deel te nemen aan het sociale en economische leven en de condities, die hun welzijn en individuele talenten stimuleren. Het gaat daarbij vooral om maatschappelijke participatie en binding voelen met de woonomgeving. Dat wordt in belangrijke mate beïnvloed en bepaald door wat er in de stad aan voorzieningen zijn; de sociale infrastructuur van de stad .

Bewoners moeten stappen kunnen zetten in hun leven en daar hun verantwoordelijkheid voor kunnen dragen. Tevreden wonen is wonen in een veilige vertrouwde buurt waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten, aanspreken en elkaar steunen. Maar ook dat er goede voorzieningen zijn zoals scholen, zorginstellingen, sport- en culturele organisaties en -accommodaties. Goede gezondheid is een belangrijke voorwaarde voor een optimale ontwikkeling en daarom moet de zorg ook goed geregeld zijn.

¹ Definitie van de Raad van MO: de sociale infrastructuur is: "het geheel van organisaties, diensten, voorzieningen en betrekkingen, die mogelijk maakt dat mensen in sociale verbanden kunnen leven en participeren in de samenleving.

Om te kunnen meedoen en binding te voelen moet de Zaanster sociaal-economische zekerheid hebben, zich kunnen ontwikkelen, zelfredzaam kunnen zijn, gezond zijn, zich vertrouwd voelen in de woonomgeving en in de stad en prettig kunnen omgaan met de medebewoners. Die sociale infrastructuur staat daarom niet op zichzelf, maar is afhankelijk van wat er op gebied van economie, wonen en de ruimtelijke omgeving in de stad gebeurt. Als er voldoende werkgelegenheid is en een kwalitatief goed aanbod van onderwijs, hebben bewoners de kans zich optimaal te ontwikkelen en economisch zelfstandig te zijn. Een breed aanbod aan woningen, voorzieningen en de inrichting van de wijk en de stad geeft bewoners de kans om goed te wonen in de stad. Om prettig te leven en zich op andere wijze te ontwikkelen zijn er voorzieningen op het gebied van sport, cultuur, zorg en welzijn.

Het is de uitdrukkelijke wens om Zaanstad ook in de toekomst een sociale kwalitatief goede stad te laten zijn waar bewoners hun talenten kunnen ontwikkelen. Daarom wordt niet alleen geïnvesteerd in die groepen, die in een sociaal-economisch zwakkere positie verkeren of beperkingen hebben, maar in alle bewoners van Zaanstad.

De ambitie van deze sociale structuurvisie is dan ook:

"Zaanstad manifesteert zich binnen de Metropoolregio Amsterdam als een sociale stad, waar iedereen gestimuleerd wordt om zich te ontwikkelen en mee kan doen, waar bewoners goed met elkaar omgaan en waar voor iedereen wat te doen is."

Zaanstad is zich bewust van haar eigen kracht, binnen de Metropoolregio Amsterdam, en bouwt voort op de Zaanse sociale infrastructuur die nu reeds voorhanden is.

Voor de komende jaren zullen alle krachten worden gebundeld om de vraagstukken van individualisering, veiligheid, vergrijzing, multiculturele diversiteit en de kenniseconomie verder vorm te geven.

1.2. Regierol gemeente

Bewoners houden natuurlijk altijd zélf de verantwoordelijkheid om hun kansen te pakken, hun talenten te ontwikkelen en om goed met hun medebewoners op te kunnen schieten. Maar de gemeente kan er met haar partners er aan bijdragen dat de condities daarvoor zo optimaal mogelijk zijn. Dan gaat het om dat bewoners zich veilig voelen, dat er aandacht wordt besteed aan wie niet de regie over zijn of haar leven zelf kan voeren en het leefbaar houden van de woonomgeving.

Het is de rol van de gemeente om maatschappelijke partijen bij elkaar te brengen, samen doelstellingen voor de stad te formuleren en vervolgens de overalregie te bewaken. Daarnaast kunnen we vanuit onze wettelijke taken en bevoegdheden kaders stellen en ontwikkelingen in de gewenste richting sturen. Instellingen en bewoners hebben de ruimte om aan te geven wat zij kunnen bijdragen.

Bij de uitwerking van deze sociale structuurvisie is de betrokkenheid en draagvlak van de bewoners en partners onontbeerlijk. Daarom hebben we in maart in de conferentie "Perspectief op sociaal" zoveel verschillende maatschappelijke partijen bij elkaar gebracht. In de periode september 2007-september 2008 zijn in alle wijken gesprekken met wijkbewoners en partners gevoerd. Doel van deze acties was om een gezamenlijk beeld te krijgen van wat wij samen in Zaanstad onder de sociale kwaliteit verstaan en hoe we daar samen aan kunnen werken.

1.3. Opbouw van de sociale structuurvisie

Waarom is bovenstaande een ambitie en niet al werkelijkheid? Omdat we zien dat Zaanstad op onderdelen deze ambitie nog onvoldoende waar kan maken en omdat we, gezien alles wat op er ons af komt aan ontwikkelingen, wellicht maatregelen moeten treffen om deze ambitie voor de toekomst veilig te stellen. Daar gaat de sociale structuurvisie over.

In hoofdstuk 2 is beschreven in welke sociale staat de stad verkeert en wat we nu al aan sociale infrastructuur in huis hebben. Op de belangrijkste sociale thema's- bevolkingssamenstelling, wonen, werk, opleiding en inkomen, welzijn en gezondheid en leefomgeving worden de kerngegevens weergegeven. Op basis van een inventarisatie en een benchmark wordt het aanbod aan maatschappelijke voorzieningen, zowel stedelijk als per wijk, zichtbaar gemaakt.

Ook van belang is te zien wat er op ons af komt. In hoofdstuk 3 beschrijven wij een aantal belangrijke trends en ontwikkelingen, die van invloed kunnen zijn op de sociale kwaliteit van de stad. Ook geven we aan welke risico's Zaanstad daarbij loopt. Dit alles samen brengt ons in hoofdstuk 4 tot een conclusie waaruit blijkt dat de sociale kwaliteit van Zaanstad ons nu geen zorgen baart, maar dat wij op onderdelen zien dat de sociale structuur kwetsbaar aan het worden is. Daarop formuleren wij enkele sociale opgaven die de weerbaarheid moeten vergroten. In hoofdstuk 5 geven wij ten slotte de samenhang aan met de fysieke en economische structuurvisies en de metropool-regio Amsterdam.

In de bijlagen is het proces van de sociale wijkagenda's weergegeven en de achttien sociale wijkagenda's. Verder een overzicht van het huidige stedelijke voorzieningenniveau en achttien voorzieningenkaarten op wijkniveau.

2 De sociale staat van Zaanstad

In dit hoofdstuk wordt een beeld geschetst van de huidige sociale kwaliteit van de stad. Verder wordt aangegeven wat het maatschappelijke voorzieningenniveau is in de stad en de wijken.

2.1 Zaanstad en de Zaananters

De gemeente Zaanstad is in 1974 ontstaan uit een samenvoeging van Westzaan, Assendelft, Krommenie, Wormerveer, Zaandijk, Koog aan de Zaan en Zaandam. Die verschillende kernen maken Zaanstad tot een veelzijdige stad te midden van mooie natuur. De zeven kernen zijn in de loop van de jaren naar elkaar toe gegroeid. Die ontwikkeling zet de komende jaren door. Zaanstad verdicht verder door nieuwbouwprojecten in Assendelft-Noord (Saendelft en Kreekrijk), Nieuw West en het centrum van Zaandam (Inverdan). Zaanstad wordt steeds meer één stad met een groen hart. De historische verscheidenheid in de wijken blijft. Daarbij is Zaanstad ook steeds meer een onderdeel van de metropool Amsterdam en ondervindt daarvan de wisselwerking in demografisch en economisch opzicht. In de notitie "de Sociale Staat van Zaanstad 2007 – 2020"² is een verkennende statistische analyse gemaakt van de sociale staat van Zaanstad. Op stads- en wijkniveau zijn profielschetsen opgesteld en zijn verwachtingen uitgesproken over ontwikkelingen en trends op zowel regionaal-, stedelijk- als op wijkniveau tot het jaar 2020.

Van de thema's bevolking, wonen, economie en arbeidsmarkt, inkomen, gezondheid en maatschappelijke betrokkenheid worden hieronder enkele (recente) kerngegevens gegeven. Dit vormt daarmee de samenvatting en tevens een update van de "De sociale Staat van Zaanstad 2007-2020".

Bevolking

Net als andere grote steden van Nederland heeft Zaanstad te maken met een aantal algemene demografische trends, zoals de

toename van het aandeel niet-westerse allochtonen, de toenemende individualisering en de vergrijzing van de bevolking. Deze ontwikkelingen zijn niet in alle Zaanse wijken even manifest. Hieronder volgt een korte schets van de huidige situatie en de te verwachten ontwikkelingen op basis van de prognoses.

Diversiteit in wijken

Zaanstad telt eind 2008 bijna 144.000 inwoners en is sinds het jaar 2000 met ongeveer 7.100 inwoners gegroeid. In 2008 is Zaanstad qua bevolkingssomvang de vijftiende stad van Nederland. Tussen de wijken zijn de demografische ontwikkelingen verschillend. Er zijn wijken waar het inwonersaantal sterk is gegroeid, zoals Assendelft Noord, Krommenie West en Rosmolenwijk, maar er zijn ook wijken waar sprake is van een krimpende bevolking.

Assendelft Noord is met een aanwas van ruim negenduizend inwoners het sterkst toegenomen in deze periode. Maar ook Krommenie West (Willis) en Rosmolenwijk (functieverandering van fabriekspanden langs de Zaan) kennen een beduidende toename van het aantal inwoners. In andere wijken, zoals Kogerveldwijk, Zaandam West en Nieuw West neemt het inwoneraantal nog licht toe. De sterkste afname in deze periode is zichtbaar in Assendelft Zuid, Westerkoog en Zaandam Noord.

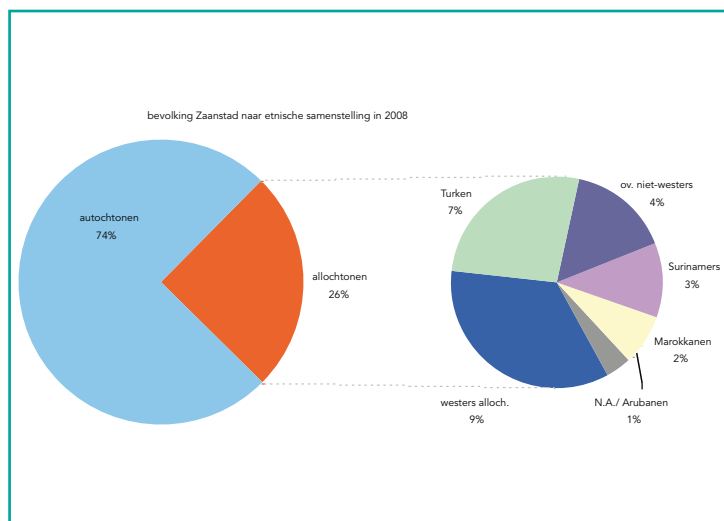
Bevolking groeit

Volgens de prognoses zal Zaanstad rond 2020 een piek beleven met ongeveer 155.000 inwoners. Sinds 2008 is het inwoneraantal dan met elfduizend inwoners gegroeid. Vooral de wijken Assendelft Noord (Saendelft) en Oude Haven, Zaandam West en Nieuw West in het centrum van Zaandam (Inverdan) maken de komende jaren nog een forse groei door als gevolg van nieuwbouw. Assendelft Noord wordt met achttien duizend inwoners zelfs de grootste wijk van Zaanstad. In een groot aantal andere wijken zal er juist sprake zijn van een (lichte) krimp. In Oud Zaandijk en Assendelft Zuid bijvoorbeeld zal de bevolking rond 2020 met 4% zijn afgenomen, in Westerkoog zelfs met 6% en Krommenie West met 5%.

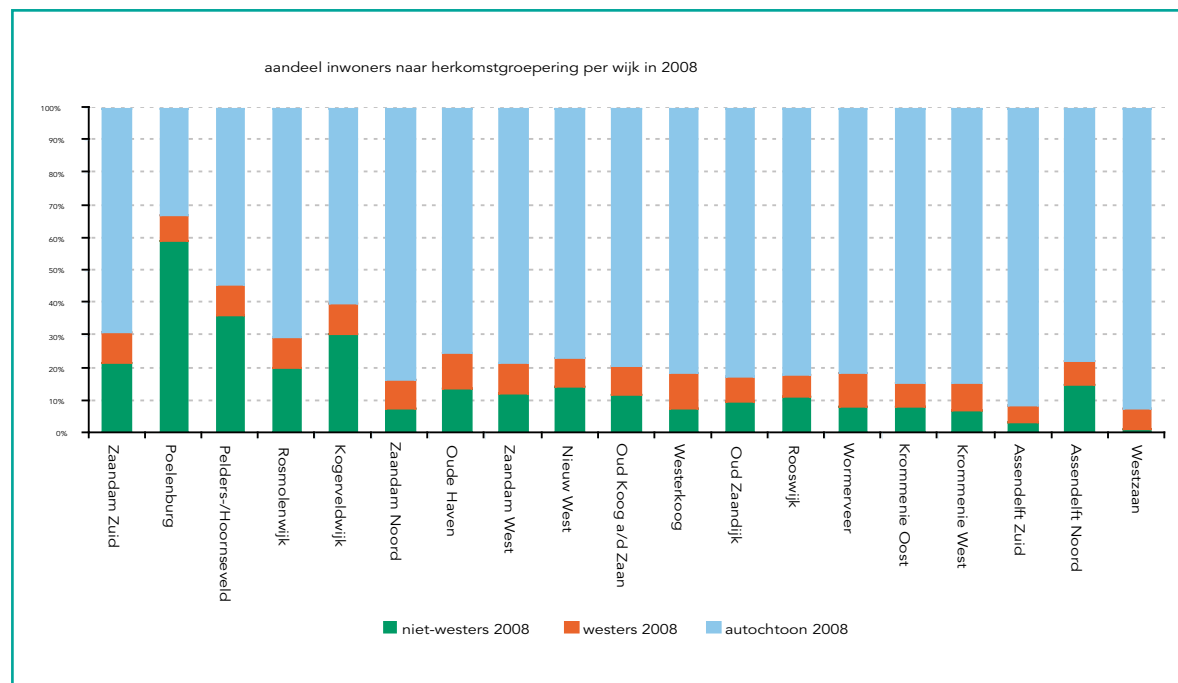
² Vastgesteld door B&W van 29 januari 2008.

Multiculturele diversiteit

Een kwart van de bevolking van Zaanstad is van allochtone afkomst. Zaanstad telt in 2008 in totaal bijna 200 verschillende nationaliteiten. De grafiek hieronder geeft de verdeling van de bevolking weer naar de belangrijkste groepen van herkomst. Inwoners met een Turkse achtergrond vormen 7% van de totale bevolking van Zaanstad, en zijn daarmee de grootste afzonderlijke groep allochtonen (30% van het totaal aantal allochtonen). Op de tweede plaats komen de Surinamers met 3%. Het aandeel Marokkanen ligt op 2%. Het aandeel overig niet-westerse allochtonen (4%) bestaat vooral uit Afghanen, Chinezen, Indonesiërs, Irakezen, Iraniërs en Kaapverdianen. Zaanstad kent ook zgn. westerse allochtonen (Duitsers, Britten, Italianen, Spanjaarden, Portugezen en Amerikanen). Die groep maakt in totaal 9% uit van de totale populatie.

De onderstaande grafiek geeft de diversiteit van de bevolking naar herkomstgroepering in de wijken van Zaanstad. Duidelijk is dat de diversiteit in de wijken van Zaandam Zuidoost groter is dan in de oudere voormalige dorpen of wijken. Met name in Assendelft Zuid en Westzaan is het aandeel allochtonen klein.

Overigens is het opvallend dat in sommige wijken het aantal niet-westerse allochtonen sterk toeneemt terwijl het aantal autochtonen juist sterk afneemt. In Pelders-/Hoorneveld bijvoorbeeld bedraagt de toename van het aantal niet-westerse allochtonen ongeveer 700 personen terwijl het aantal autochtonen met 1.000 afneemt. De relatieve verhouding tussen beide groepen verandert in deze wijk daardoor meer dan gemiddeld.

Prognose

Het aandeel niet-westerse allochtonen in Zaanstad neemt naar verwachting verder toe. In 2008 is ruim 16% van het totaal aantal inwoners van niet-westerse afkomst, maar volgens de prognose van CBS en het Planbureau voor de Leefomgeving zal dit in 2020 zijn toegenomen tot bijna 19%. Ter vergelijking: het landelijk gemiddelde aandeel niet-westerse allochtonen is in 2008 bijna 11% en zal in 2020 ruim 12% zijn.

Waar het totale aandeel allochtonen in 2008 nog een kwart van de bevolking bedraagt, zal dit in 2020 zijn opgelopen tot 29%. Gemiddeld in Nederland gaat het in 2008 om bijna 20% en in 2020 om 22%. Dit betekent dat de bevolking van Zaanstad steeds multicultureler van samenstelling wordt.

De groei van het aandeel allochtonen in Zaanstad hangt samen met a) een relatief sterkere natuurlijke groei onder deze bevolkingsgroep en b) de toenemende suburbanisatie, o.a. vanuit Amsterdam. Met betrekking tot dit laatste vinden niet-westerse allochtone nieuwkomers vanuit Amsterdam tot nu toe vooral een woning in Zaandam Zuidoost maar ook in Assendelft Noord.

Vergrijzing

Ook het aandeel ouderen zal verder toenemen. Volgens de bevolkingsprognose van Zaanstad zal het aandeel 65-plussers groeien van 14,6% in 2008 naar 17,5% in 2020. De grijze druk³ neemt toe, van 24% in 2008 tot 29% in 2020.

Vooraf in Krommenie Oost, Zaandam Noord, Pelders-/Hoornseveld en Rosmolenwijk waar het aandeel 65-plussers nu al ruim boven de 20% ligt, zal de vergrijzing rond 2020 nog sterker merkbaar zijn. Opvallende nieuwkomer in dit opzicht is Westerkoog. Ook daar zal in 2020 meer dan 20% van de bevolking ouder zijn dan 65 jaar, terwijl dat nu (in 2008) nog onder het stedelijke gemiddelde ligt.

Het aandeel 75-plussers neemt eveneens toe, van 6,6% in 2008 naar 7,3% in 2020. In vier Zaanse wijken zal het aandeel 75-plussers in 2020 boven de 10% uitkomen, namelijk Pelders-/Hoornseveld, Rosmolenwijk, Wormerveer en Krommenie Oost.

³ Aantal 65-plussers per 100 inwoners van 20 t/m 64 jaar.

⁴ Aantal 0 t/m 19 jarige inwoners per 100 inwoners van 20 t/m 64 jaar.

Ontgroening

In Zaanstad behoort bijna 24% van de bevolking tot de jongeren tot twintig jaar. Dit aandeel zal volgens de prognoses in 2020 dalen naar 22%. De groene druk⁴ neemt daarmee af, van 39% in 2008 tot 36% in 2020.

In de nieuwbouwwijk Assendelft Noord blijft het aandeel jongeren onder de twintig jaar nog geruime tijd relatief hoog. In 2008 is een derde van de bevolking daar jonger dan twintig jaar. In 2020 zal dit zijn gestegen tot 37%. Ook in Nieuw West en Poelenburg is het aandeel jongeren nog duidelijk hoger dan gemiddeld. In Nieuw West maken de jongeren in 2008 bijna een derde van de totale bevolking uit, en in 2020 zal dat aandeel met 25% nog steeds hoger zijn dan gemiddeld. In Poelenburg zal het aandeel in die periode juist dalen (van 30% tot 27%).

Individualisering

Volgens de huishoudensprognose van het Planbureau voor de Leefomgeving houdt de groei van het aantal huishoudens ongeveer gelijke tred met de groei van het aantal inwoners. De toename van het aantal huishoudens zal tussen nu en 2020 tussen de 10% en 20% liggen. Vooral het aandeel eenpersoons-huishoudens neemt sterk toe. Het huidige percentage van 34% zal in 2020 zijn toegenomen tot bijna 40%. De individualisering hangt onder andere samen met het uitstel van gezinsvorming, de groei van het aantal scheidingen, verweduwing, etc.

In Zaanstad ligt het aandeel eenoudergezinnen met ruim 7% iets hoger dan gemiddeld in Nederland. Volgens de prognoses zal het totaal aandeel eenoudergezinnen niet verder toenemen. Onder niet-westerse allochtonen is het aandeel eenoudergezinnen aanzienlijk hoger. In 2008 is dit bijna vijftien procent. Dit zal overigens volgens de prognoses in 2020 zijn gedaald naar 13,5%.

Samenstelling huishoudens

Zaanstad telt in 2008 bijna 61.000 huishoudens. In totaal is het aantal huishoudens sinds 2000 met ongeveer vijfduizend gegroeid. Bijna een derde van de huishoudens is een eenpersoons- en ongeveer tweederde een meerpersoonshuishouden.

De totale groep meerpersoonshuishoudens bestaat voor 43% uit paren zonder (thuiswonende) kinderen, voor 42% uit paren mét kinderen en voor 10% uit eenoudergezinnen. Er is ook een groep 'overig' (4%). Hiertoe worden o.a. huishoudens gerekend in zorginstellingen, in projecten beschermd wonen en in woongroepen.

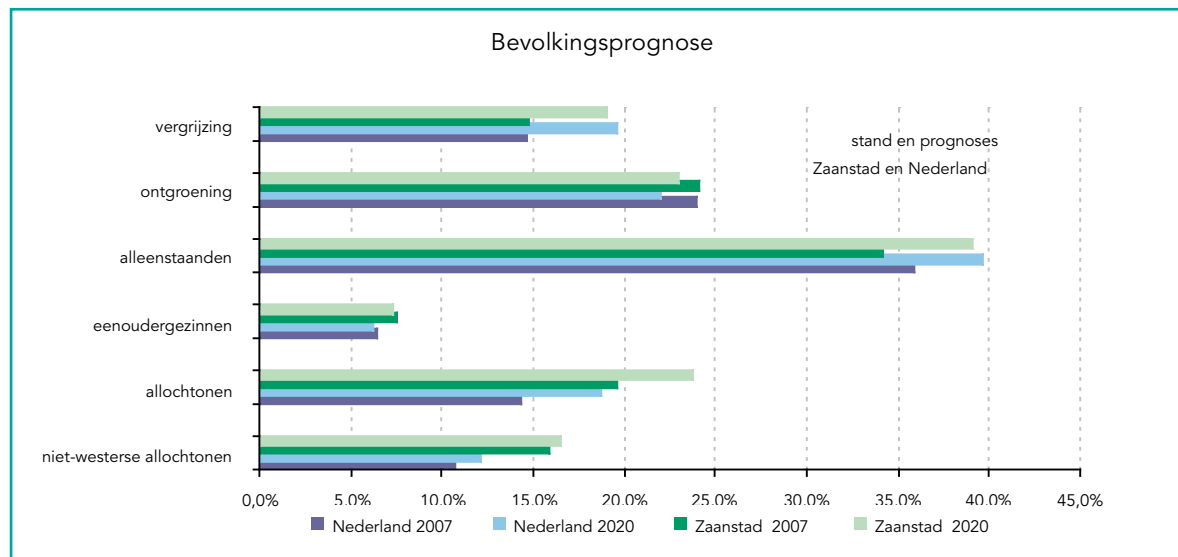
Tussen 2000 en 2008 is de samenstelling van de huishoudens in Zaanstad iets verder veranderd. Het aantal kleine huishoudens neemt toe, vooral onder eenoudergezinnen en alleenstaanden. Het aandeel alleenstaanden is gestegen van 28% in 2000 tot 31% in 2008. Het aandeel eenoudergezinnen ten opzichte van de meerpersoonshuishoudens is gestegen van 8% naar 10%. Ook het aantal 'overige' huishoudens is de laatste jaren iets gegroeid. Het aantal paren met en zonder kinderen is sinds 2000 in relatieve zin iets afgenomen.

Tussen de wijken zijn er enige opmerkelijke verschillen. Het aandeel eenoudergezinnen is vooral hoog in wijken in Zaandam Zuidoost (Poelenburg 12,4%, Kogerveldwijk 9,3%, Zaandam Zuid 8,9%, Rosmolenvijk 8,7% en Rooswijk 8,2%).

Een relatief hoog aantal alleenstaanden woont in Kogerveldwijk (44,5%), Rosmolenvijk (41,4%), Oud Zaanwijk (41%) en Krommenie Oost (39,2%).

Mobiliteit in Zaanstad

De verhuismobiliteit kan worden gedefinieerd als "het totaal aantal binnenverhuizingen plus de halve som van vestiging en vertrek van de bevolking". Volgens de Stedenvergelijking VSO van 2006 (meest recente cijfer) neemt Zaanstad van de 25 grootste steden de 21e plaats in. De verhuismobiliteit is in Zaanstad dus relatief laag. Alleen Zoetermeer, Emmen, Ede en Haarlemmermeer komen nog onder Zaanstad uit. In een voorgaand jaar stond Zaanstad overigens nog op de 24ste plaats. Met name de steden met veel opleidingsvoorzieningen scoren hoog op verhuismobiliteit. De mobiliteit is ook te meten via de mutatiegraad (het aantal verhuizingen binnen en buiten de gemeente op het totaal aantal inwoners). Die is in Zaanstad in de periode 2000 - 2007

gestegen van 11,1% naar 14,6%. Gemiddeld over de periode 2000-2008 bedroeg de mutatiegraad 13,6%.

Tussen 2000 en 2008 hebben ongeveer 42.500 mensen zich in Zaanstad gevestigd en zijn er 39.300 vertrokken. Het vestigingsoverschot over deze periode bedraagt dus ruim 3.000 personen. In deze periode verhuisden er per saldo meer allochtonen naar Zaanstad (+ 3.900) en vertrokken er per saldo meer autochtonen (- 700). De groei van Zaanstad als gevolg van de migratie is daarom vooral toe te schrijven aan het vestigingsoverschot van allochtonen. Zaanstad 'verliest' zijn inwoners (vooral autochtone) aan gemeenten in Noord-Holland en overige gemeenten.

Bijna de helft van alle nieuwe bewoners komt uit de regio. Tweederde van de nieuwe bewoners komt uit Amsterdam en vestigt zich vooral in Assendelft Noord, maar ook in Zaandam Zuidoost. Voor (ex-)Amsterdammers is Zaanstad dus een belangrijke vestigingsplaats. Het migratiesaldo vanuit Amsterdam van niet-westerse allochtonen is vooral hoog in Zaandam Zuid en

Poelenburg. Een relatief groot aantal autochtonen is verhuisd naar Wormerland. Overigens is Almere ook een populaire woonbestemming, voor zowel autochtonen als allochtonen vanuit Zaanstad. Naast migratie naar en van Zaanstad hebben wijken ook te maken met verhuizingen binnen Zaanstad. Van beide migratiestromen is het saldo voor de periode 2000 tot 2008 opgesteld. Sommige wijken blijken een positief vestigingsaldo hebben van personen van buiten Zaanstad én vanuit Zaanstad zelf. Zo zijn in Assendelft Noord de afgelopen acht jaar 2.300 inwoners van buiten Zaanstad komen wonen en 4.000 vanuit Zaanstad zelf. De wijken Zaandam Zuid en Poelenburg kennen eveneens een positief vestigingsaldo van buiten Zaanstad, maar hier zijn in absolute zin juist meer mensen na verloop van tijd doorgestroomd naar een andere woning elders in Zaanstad. Deze wijken kunnen hierdoor worden getypeerd als een 'doorstroomwijk'. In Zaandam Zuid heeft dit vooral een relatie met de herstructurering. Er zijn ook wijken die inwoners verliezen (zowel aan andere gemeenten als aan andere Zaanse wijken). Dit gebeurt in Zaandam Noord, Westerkoog, Assendelft Zuid en Westzaan.

Wonen in Zaanstad

Uit de Atlas voor Gemeenten 2008 blijkt dat Zaanstad voor wat betreft de woonaantrekkelijkheidsindex inmiddels op de 26ste plaats staat van de lijst van de vijftig grootste gemeenten. Deze index is tot stand gekomen op basis van een achttal objectieve factoren, zoals bereikbaarheid van banen, het cultureel aanbod, het aantal koopwoningen, enzovoort. Al enige jaren vertoont Zaanstad op deze index een dalende lijn, in 2005 stond de gemeente nog op nummer 17. Op de vraag hoe dat komt is, aan de hand van de eigen gemeentelijke data niet direct een antwoord te geven. Hieronder volgt wel een schets van de woningvoorraad en de woonbeleving in Zaanstad. Wat betreft de woonbeleving laten de inwoners van Zaanstad zien dat het negatieve beeld dat van Zaanstad bestaat op basis van de woonaantrekkelijkheidsindex niet door hen herkend wordt.

Woningvoorraad

Zaanstad telt in totaal ruim 62.000 woningen, waarvan relatief weinig koopwoningen. Van de voorraad behoort 53% tot een koopwoning. In Nederland is dit gemiddeld 57%. Verder is twee op de drie woningen een eengezinswoning. Met name in Zaandam staan relatief veel meergezinswoningen. Bijna een kwart is vooroorlogs en sinds 1990 is nog 20% aan de voorraad toegevoegd. Ruim de helft van de voorraad is gebouwd in de naoorlogse periode tot en met 1990.

De woningvoorraad van Zaanstad is relatief goedkoop en het verschil tussen de koop- en huurvoorraad groot. De gemiddelde woz-waarde van de totale woningvoorraad van Zaanstad is € 198.000. Dit is 17% lager dan het landelijke cijfer (€ 232.000). De gemiddelde woz-waarde in 2008 van de koopwoningen ligt vrijwel op het landelijk gemiddelde niveau. Huurwoningen hebben een waarde van € 158.000. De gemiddelde woz-waarde van Nederland is de afgelopen twee jaar met 15% gestegen, in Zaanstad was de stijging 12%. Tussen de wijken zijn de verschillen groot. In Westzaan is 75% van de voorraad een koopwoning terwijl Poelenburg juist 68% huurwoningen heeft. De verschillen in woz-waarde zijn dan ook groot: in Westzaan is de gemiddelde woz-waarde € 273.000, in Poelenburg ligt dat op € 157.000.

De concentratie van het hoge aantal goedkope huurwoningen wordt weerspiegeld in de sociaal- economische positie van de bewoners. In bijna alle wijken in Zaandam Zuidoost, in Wormerveer en Krommenie Oost, waar het aandeel huurwoningen hoger is dan gemiddeld in Zaanstad, is het gemiddelde inkomen per huishouden lager dan in de meeste andere wijken (zie verderop onder het kopje 'inkomen'). Voor huishoudens die een betaalbare woning in de regio Amsterdam zoeken, heeft Zaanstad een aantrekkelijke woningvoorraad. In Amsterdam zijn woningen doorgaans kleiner én duurder dan in Zaanstad. Voor zowel huishoudens met een laag inkomen als voor huishoudens met een modaal inkomen kan Zaanstad daarom een aantrekkelijke woonstad zijn: dicht bij de hoofdstad of andere (werk)gemeenten en toch betaalbaar.

Goed en veilig wonen

De subjectieve beleving van de inwoners geeft een positiever beeld dan de woonaantrekkelijkheidsindex van de Atlas voor Gemeenten. Uit de gemeentelijke Zaanpeiling⁵, het leefbaarheid- en veiligheidsonderzoek van Zaanstad, blijkt dat de inwoners van Zaanstad in 2007 juist tamelijk tevreden zijn over hun woning en hun buurt. De woning wordt gemiddeld gewaardeerd met een 7,7 en de buurt krijgt gemiddeld zelfs een 7,9.

Uit de Zaanpeiling blijkt ook dat de sociale samenhang⁶ in Zaanstad tamelijk constant is. Het geeft de mate aan waarin mensen zich thuis voelen in de buurt en elkaar kennen. In de peiling van 2007 komt de score voor de sociale samenhang van de Zaanse respondenten gemiddeld uit op een 6,7.

Tussen de diverse wijken zijn er wél verschillen. Het cijfer voor de sociale samenhang in de nieuwbouwwijk Assendelft Noord is met 6,6 nog net iets lager dan het stedelijk gemiddelde, zo ook in Nieuw West met 6,5. De wijken in Zaandam Zuidoost zitten er wél duidelijk onder. Poelenburg en Kogerveldwijk krijgen allebei een zes, Pelders-/Hoorneveld een 6,1 en Rosmolenwijk een 6,4. In Westzaan is de score het hoogst, namelijk 7,6, gevolgd door wijken als Oude Haven (7,2) en Oud Koog a/d Zaan, Krommenie Oost en Assendelft Zuid met een 7,1.

Op het gebied van veiligheid neemt Zaanstad al jarenlang een positieve hoge positie in op de ranglijst van de grotere gemeenten. Zaanstad wordt van deze gemeenten als één van de meest veilige beschouwd. Ook in de Zaanpeiling geven de bewoners een hoog cijfer: het rapportcijfer 8 voor de veiligheid overdag en een 6,8 voor de veiligheid 's avonds.

Ook in het rapport Atlas voor Gemeenten⁷ steekt Zaanstad met betrekking tot de leefbaarheid (gemeten via scores op de Index Overlast en Onveiligheid) gemiddeld gunstiger af ten opzichte van de andere grotere gemeenten. Wel is het zo dat het verschil met de andere gemeenten in de loop der tijd kleiner wordt. De score op deze indicator van Zaanstad is duidelijk lager dan andere gemeenten in de regio (zoals Purmerend, Hilversum,

Haarlemmermeer en Haarlem) maar vergelijkbaar met Alkmaar en weer hoger dan Amsterdam of Almere. Uit de Zaanpeiling blijkt de meeste overlast te worden ervaren door inwoners van Poelenburg en de minste in Westzaan. De meeste andere wijken hebben een gemiddelde score op deze indicator.

Economie en arbeidsmarkt

Zaanstad forensenstad

Het aantal beschikbare banen in Zaanstad bedraagt ongeveer 80% van de totale beroepsbevolking (Atlas voor gemeenten 2008, LISA). Dat betekent dat Zaanstad per saldo een flinke uitgaande forensenstroom kent. Circa 30.000 inwoners, 50% van de werkzame beroepsbevolking, werkt buiten de gemeentegrenzen (Zaanpeiling 2007). Bijna de helft hiervan werkt in Amsterdam. Er worden vooral banen in het openbare bestuur en de gezondheidszorg vervuld. Ruim 40% van de Zaanse forensen overweegt een baan in Zaanstad te zoeken (Zaanpeiling 2007). De gegevens uit de Zaanpeiling duiden er op dat wanneer in Zaanstad de juiste banen voorhanden zijn de uitgaande pendel valt terug te dringen.

De inkomende pendel bedraagt nog niet de helft van de uitgaande. Er werken 13.000 mensen van buiten de gemeentegrenzen in Zaanstad. De inkomende pendel is vooral afkomstig uit Amsterdam (Werken langs de Zaan 2008).

Werkgelegenheidsgroei

Sinds 1980 is de werkgelegenheid in Zaanstad met bijna 6.000 arbeidsplaatsen toegenomen. Dat is een forse groei, maar het groeipercentage van Nederland als geheel was in diezelfde periode ruim drie keer zo hoog. Zaanstad heeft dus relatief weinig geprofiteerd van de nationale werkgelegenheidsgroei. Het afgelopen jaar is die trend enigszins omgebogen: de werkgelegenheid groeide met bijna 2.000 banen. Er zijn nu 50.796 banen in Zaanstad. Voor het eerst sinds 2003 komt het niveau daarmee weer boven de 50.000 te liggen. Een groei van 3,75% is

5 Zaanpeiling 2007

6 SCP 2002: Sociale cohesie: betrokkenheid van burgers onderling, bij maatschappelijke organisaties en andere sociale verbanden en bij de samenleving als geheel

7 Atlas voor Gemeenten 2008;

8 Verhouding tussen het aantal 65-plussers en 0 t/m 19-jarigen ten opzichte van de 20 t/m 64-jarigen. Deze verhouding geeft een indruk van de druk van het niet-werkende deel van de bevolking op het deel van de bevolking dat in potentie werkzaam is en geeft met andere woorden aan welk deel van de bevolking afhankelijk is van de productiviteit van de rest.

ook bijna ongeëvenaard. Sinds 1960 kenden alleen de jaren 1996 en 2000 een hogere werkgelegenheidsgroei. Het aantal kleine banen (minder dan 12 uur, de grens die het CBS hanteert) steeg zelfs met 30%.

Werkgelegenheidsstructuur

In vergelijking met 1980 is het aandeel van de industrie in de totale werkgelegenheid ruimschoots gehalveerd. Het aandeel bedraagt nu 17% tegenover 40% in 1980. De zakelijke dienstverlening is daar deels voor in de plaats gekomen. Binnen die sector kent Zaanstad een hoog aandeel facilitaire diensten, zoals schoonmaak en beveiliging. Dit zijn diensten met een minder hoge toegevoegde waarde per werknemer. Adviesdiensten zoals accountancy, juridisch advies, organisatie-advies etc. zijn in de Zaanse dienstensector minder goed vertegenwoordigd. Juist deze branche kende landelijk een sterke

groei. De achterblijvende positie van Zaanstad heeft waarschijnlijk te maken met de sterke positie van Amsterdam op dit gebied.

Ondernemerschap

Het aantal bedrijven is sinds 2000 met 33 % gestegen tot 8.596 (VR2008). Zaanstad telde in 2007 852 starters. Een stijging van ruim 20% in vergelijking met een jaar eerder. Landelijk bedroeg die stijging 15%. De stijging is vooral te verklaren uit een toename van het aantal zelfstandigen zonder personeel (ZZP). Het aandeel van de starters in de totale bedrijvigheid ligt in Zaanstad in 2007 op 10,8%. Dit ligt net als bij andere grote steden, hoger dan het landelijke niveau (6,8%). De bouw kent de meeste starters: 234. Hier komt de zzp-contractie vaak voor. Op afstand volgen verschillende soorten van dienstverlening (facilitair, persoonlijk, advies) en detailhandel.

Bedrijfslocaties

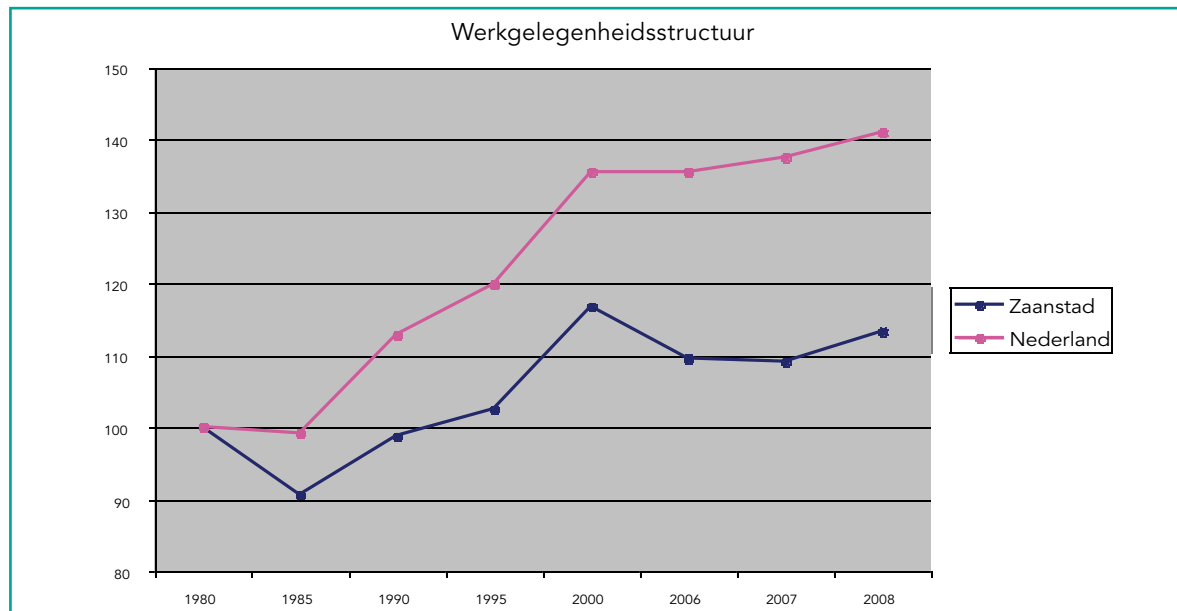
Een groot deel van de werkgelegenheid bevindt zich op grote locaties zoals de Kanaalzone, Molletjesveer, Noorderveld en de vele binnenstedelijke bedrijfsterreinen. Dat neemt niet weg dat de meeste banen (55%) toch te vinden zijn in de woonbuurten. Het gaat hier vooral om detailhandelsondernemingen en facilitaire dienstverlening aan huis. Vooral de Vindex-locatie Saendelft zorgt voor een instroom van eenmanszaken.

Potentiële beroepsbevolking

De vergrijzing schrijdt ook in Zaanstad voort: het aandeel 65-plussers in de bevolking neemt volgens de bevolkingsprognose 2008 de komende jaren toe van de huidige 14,6% tot 19,0% in 2020 en zelfs 21,5% in 2030. Het gevolg is dat het aandeel van de potentiële beroepsbevolking (15 tot 65-jarigen) afneemt van 67,3% naar 66,3%. De demografische druk⁸ neemt in deze periode sterk toe: van 62,3% in 2008 naar 68,3% in 2020.

Arbeidsparticipatie

Om de economische prestaties van Zaanstad te beoordelen is niet alleen de potentiële beroepsbevolking van belang, maar ook het aandeel dat daadwerkelijk werk vindt (arbeidsparticipatie).

De bruto arbeidsparticipatie ligt in Zaanstad vrijwel op het landelijk gemiddelde (CBS, Statline 2008). Er zijn wel verschillen tussen bepaalde groepen, met name tussen autochtonen en allochtonen. Het verschil in participatie dat op landelijk niveau te constateren is (een 'gat' van 7 procentpunten, bedraagt in Zaanstad circa 11 procentpunten). Dat verschil komt overigens geheel voor rekening van de groep vrouwelijke allochtonen, die een zeer lage participatie van 41,6% (NL: 55,6%) kent. In Zaanstad participeren jongeren (15-25 jaar) en laagopgeleiden daarentegen juist meer dan gemiddeld in Nederland.

Werkloosheid

In Zaanstad ligt het werkloosheidspercentage weliswaar nog steeds lager dan het landelijk gemiddelde, maar het verschil wordt steeds kleiner. Tussen 2005 en 2007 nam het werkloosheidspercentage⁹ in Zaanstad af van 5,5% naar 4,9%, maar het landelijk gemiddelde nam in diezelfde periode af van 6,2% naar 5,0% (waarstaatjegemeente.nl). Van de ruim 3.600¹⁰ ingeschreven niet-werkende werkzoekenden woont 44% in vier wijken: Zaandam Zuid, Poelenburg, Pelders-/Hoornseveld en Wormerveer.

Opleidingsniveau

Het percentage laagopgeleiden (ten opzichte van de beroepsbevolking) ligt in Zaanstad met 23% (Atlas voor gemeenten 2008) iets hoger dan gemiddeld voor de vijftig grootste gemeenten (22%). Maar omdat dat percentage in 2003 nog op 32% lag, moet geconstateerd worden dat hier een flinke verbetering heeft plaatsgevonden. Die verbetering is markant aangezien de afname van het G-50 gemiddelde in diezelfde periode aanzienlijk minder groot was: daar waar het percentage laagopgeleiden in Zaanstad met 9 procentpunten daalde, daalde die in de G-50 met 'slechts' 6 procentpunten. Uit de Zaanpeiling blijkt dat het percentage laag opgeleiden in negen wijken hoger ligt dan het gemiddelde voor Zaanstad. Met name in Poelenburg, Zaandam Zuid en Wormerveer ligt het aandeel laagopgeleiden relatief hoog.

De schoolprestaties in Zaanstad wijken af van die in Nederland als geheel. Over de basisscholen kan door het ontbreken van

vergelijkbare Cito-scores niet zoveel gezegd worden. Van het voortgezet onderwijs zijn meer gegevens bekend. Van het totale aantal leerlingen in Zaanstad dat in het studiejaar 2006-2007 een examen in het voortgezet onderwijs heeft afgelegd, behaalde 32% een diploma voor het VWO/Havo. In Nederland als geheel lag dat percentage een stuk hoger (41%). Een doctoraal diploma (WO) was weggelegd voor 4,4% (Nederland: 6,5%). In de grote steden allochtone leerlingen doorgaans lager dan autochtone leerlingen. Of dat ook voor Zaanstad geldt, is niet duidelijk. Nader onderzoek is hier noodzakelijk, temeer omdat het aantal allochtone leerlingen toeneemt.

Door de veranderingen van de economische structuur (minder industrie, meer zakelijke dienstverlening) wijzigt de vraag van de arbeidsmarkt. Als het onderwijs zich niet aanpast ontstaat een kwalitatieve discrepantie. De werkingssfeer van een regionale arbeidsmarkt gaat het niveau van een individuele gemeente te boven, dus kunnen die individuele gemeenten nauwelijks of geen relevante beleidsinstrumenten inzetten om dergelijke discrepanties te voorkomen. Dat neemt niet weg dat het wel een uitdaging is voor alle gemeenten is (dus ook voor Zaanstad) om het onderwijsaanbod zo goed mogelijk op de vraag af te stemmen.

Schooluitval

Het is de ambitie van Zaanstad om het aantal niet-leerplichtige jongeren dat zonder diploma het onderwijs verlaat (Voortijdig Schoolverlaters) terug te dringen en om het aantal teruggeleidingen te verhogen. De Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) heeft daarover afspraken gemaakt met het Rijk. De statistieken waarop deze afspraken gebaseerd, zijn echter nog niet volledig betrouwbaar. Eenduidige uitspraken over deze problematiek zijn dus nog niet mogelijk.

Jongerenloket, daar wordt ondersteuning geboden aan jongeren zonder startkwalificatie op weg naar werk, opleiding of leerbaan.

⁹ Percentage niet werkende werkzoekenden

¹⁰ 1 januari 2008

¹¹ Bron CBS (Statline)

Inkomen

Inkomen blijft achter

Volgens de meest recente inkomensgegevens van het CBS blijkt dat de inkomens in Zaanstad zich minder gunstig aan het ontwikkelen zijn. Eén van de conclusies uit het rapport 'Inkomen in Zaanstad'¹² is dat het inkomen in Zaanstad zich weliswaar ongeveer op het niveau van het landelijk gemiddelde begeeft, maar dat de positie ten opzichte van het landelijke gemiddelde minder gunstig is dan in voorgaande jaren. Deze relatieve achteruitgang is al enige jaren zichtbaar. De grafiek hieronder illustreert deze ontwikkeling. Het koopkrachtinkomen is in de periode tot 2005 gedaald tot net iets onder het landelijke niveau. In de regio staat Zaanstad overigens op een lage positie (zie rapportage 'Inkomen in Zaanstad').

De inkomensverdeling verandert ook. Dit valt af te leiden uit de inkomensverdeling tussen de lage-, midden en hoge inkomensgroepen over de periode 2002 en 2005. Al enige jaren neemt het aandeel huishoudens in de hoogste inkomensklasse iets af terwijl het in de laagste inkomensgroepen juist iets toeneemt. Ook het aandeel huishouden in de middengroep in Zaanstad neemt iets toe. Verklaringen hiervoor zijn divers. Het kan een gevolg zijn van

een veranderende bevolkingssamenstelling, bijvoorbeeld door verhuisbewegingen maar ook door een groei van het aantal aowers, en uiteraard door schommelingen van conjuncturele aard (toe- of afname van werklozen, bijstandsgerechtigden).

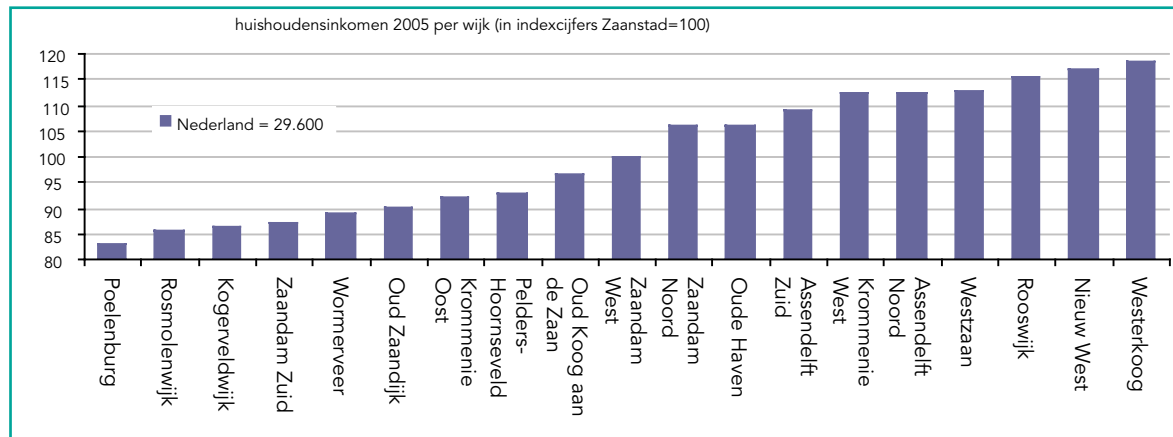
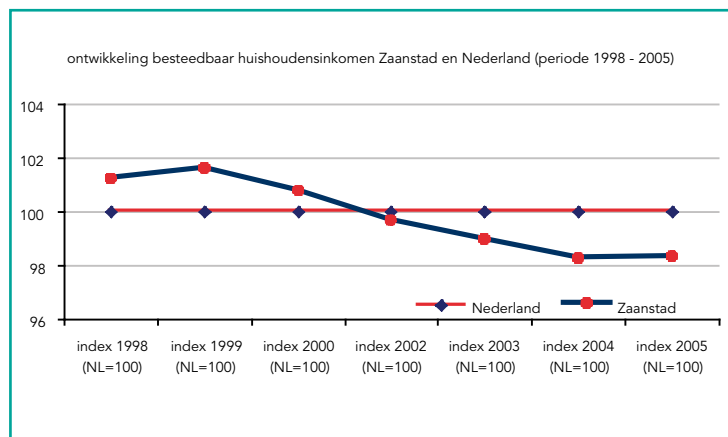
Tussen wijken en buurten zijn er grote inkomensverschillen. In Westerkoog is het gemiddelde inkomen per huishouden het hoogst (€ 35.100), in Poelenburg het laagst (€ 24.600). Opmerkelijk is dat alle wijken in Zaanstad Zuidoost (incl. Kogerveldwijk) met hun gemiddelde inkomen per huishouden onder het gemeentelijke gemiddelde (zie grafiek hieronder) vallen.

Minder minima

Zaanstad heeft iets minder minima dan gemiddeld in Nederland (Zaanstad 8% om Nederland 9%). Het aandeel minima onder alleenstaanden, eenoudergezinnen en allochtonen is verhoudingsgewijs hoger dan gemiddeld.

In acht wijken van Zaanstad is het aandeel sociale minima bovengemiddeld: Poelenburg (21%); Pelders-/Hoorneveld (11%), Zaanstad Zuid (9%), Rosmolenwijk (9%), Kogerveldwijk (9%), Oude Haven (9%), Oud Zaanwijk (9%) en Wormerveer (9%).

¹² Bron: Inkomen in Zaanstad. S&O Zaanstad september 2008

Gezondheid en maatschappelijke betrokkenheid

Over het algemeen zijn de Zaanse inwoners zeer tevreden over hun eigen gezondheid. De helft (52%) van de respondenten van de Zaanpeiling 2007 ervaart de eigen gezondheid als goed, eenderde ervaart de eigen gezondheid zelfs als zeer goed tot uitstekend, 2% vindt de eigen gezondheid slecht en 12% matig. Allochtonen zijn significant minder tevreden over hun gezondheid dan autochtone inwoners. De tevredenheid met de eigen gezondheid daalt naarmate men ouder wordt en is het laagst onder 75-plussers. Ook in de lage inkomensgroepen ervaart men de eigen gezondheid minder goed dan in de hogere inkomensgroepen. Een maat voor psychisch welbevinden is de vraag of men tevreden is met zijn of haar leven. In Zaanstad is het overgrote deel van de inwoners volgens de peiling tevreden (68%) tot zeer tevreden (25%) met haar of zijn leven, 5% geeft aan minder tevreden te zijn en 1% is niet tevreden. Allochtonen zijn wat minder tevreden met het leven dan autochtonen. Hoe tevreden men is met het leven hangt positief samen met hoe men de eigen gezondheid ervaart.

Verenigingsleven en vrijwilligerswerk

Op het gebied van sport en cultuur kent Zaanstad een hoge graad aan verenigingsleven. Het aandeel vrijwilligers is ongeveer gelijk aan het gemiddelde van Nederland: een op de drie bewoners doet vrijwilligerswerk. Het aandeel vrijwilligers is landelijk al enige jaren aan het dalen. Het Sociaal Cultureel Planbureau geeft aan dat in de afgelopen tien jaar de deelname aan vrijwilligerswerk van 44% naar 32% is gedaald. In Zaanstad ligt de deelname rond het landelijke gemiddelde en is de afgelopen jaren stabiel gebleven. Een verklaring hiervoor is dat door toenemende arbeidsparticipatie en individualisering het vrijwilligerswerk onder druk komt te staan met als gevolg een verminderde interesse. Ook het type vrijwilliger wijzigt. Men is minder vaak langere tijd verbonden aan een vereniging en doet vaker kortstondige activiteiten. Uit de Zaanpeiling blijkt dat in wijken met veel nieuwe bewoners, zoals Assendelft Noord, de bijdrage aan vrijwilligerswerk veel lager is dan in de (oudere)

dorpskernen. Ook in de wijken met relatief meer huishoudens met een laag inkomen is de bijdrage aan vrijwilligerswerk lager.

Vermaatschappelijking van sport

De maatschappelijke opgave voor de sport verandert sterk: de overheid ziet in sport bijvoorbeeld mogelijkheden om lichamelijke en geestelijke gezondheid van mensen in onze samenleving te bevorderen en om sociale samenhang te stimuleren. Dat vraagt meer inzet van de sportverenigingen. Individualisering en vergrijzing leiden tot andere wijzen van sport- en cultuurbeoefening (individuele sporten, minder lidmaatschap verenigingen, kortstondige betrokkenheid) en een grotere groep oudere sporters. Via de Zaanpeiling zijn enkele gegevens over sport beschikbaar. Ruim de helft van de inwoners van Zaanstad doet aan sport. Fietsen, wandelen en (varianten van) fitness zijn het meest populair. Veel sporters beoefenen meerdere sporten, de eerste sport vaak in georganiseerd verband, de tweede en derde sport veelal ongeorganiseerd. In de zomer voldoet bijna tweederde van de respondenten aan de landelijk geldende bewegingsnorm, in de winter zakt dat percentage naar bijna de helft van de respondenten. Deze cijfers zijn vergelijkbaar met landelijke cijfers.

Conclusie over de staat van Zaanstad 2008

Zaanstad is een gemiddelde stad:

- bevolkingssamenstelling wijzigt langzaam: meer migranten, ouderen en alleenstaanden.
- opleidingsniveau is wat lager dan gemiddeld G50, stijgt de laatste jaren harder dan in G50
- inkomen gelijk landelijke gemiddelde
- werkgelegenheid groeit weer
- werkloosheid is laag
- arbeidsparticipatie is gelijk aan landelijke gemiddelde
- minder minima
- bewoners zijn tevreden over hun woning en hun buurt.
- de sociale samenhang is constant
- het veiligheidsgevoel is goed
- bewoners zijn tevreden over hun gezondheid
- het percentage vrijwilligers is gelijk met Nederland.

Tussen de wijken zijn echter grote verschillen zoals blijkt uit voorgaande analyse. Poelenburg is qua sociaal economische bevolkingssamenstelling en historisch een heel andere wijk dan Westzaan om twee uitersten te noemen. Daar tussenin verschillen de diverse wijken op de thema's bevolking, wonen, economie en arbeidsmarkt, inkomen, gezondheid en maatschappelijke betrokkenheid. De wijken zullen zich ook de komende tien jaar verschillend ontwikkelen in bevolkingssamenstelling¹³.

In vergelijking met de steden in de regio profiteert Zaanstad niet of nauwelijks van de gunstige ligging ten opzichte van Amsterdam. Haarlem, Amstelveen en Haarlemmermeer hebben veel meer aantrekkingskracht vanuit Amsterdam dan Zaanstad. Dit komt door het minder aanbod van kwalitatieve grote koopwoningen, eenzijdige werkgelegenheid, weinig kwalitatieve winkelvoorzieningen en milieuoverlast. Vooral op inkomen blijft Zaanstad achter bij de regio. De leefbaarheid in Zaanstad wordt ten opzichte van de gemeenten in de regio gemiddeld slechter. Vernielingen, rommel op straat en bekladding doen zich in Zaanstad meer voor dan gemiddeld.¹⁴

Op een aantal fronten is een toename te zien van grootstedelijke problemen van sociaal-economische segregatie tussen en in de wijken. De bevolkingssamenstelling wordt eenzijdiger. Het aantal lagere inkomens neemt toe in verschillende wijken, er zijn meer problemen rond de leefbaarheid en veiligheid, er is in sommige wijken ook minder sociale samenhang en minder tolerantie. Sociaal-economische aandachtswijken waar lager wordt gescoord op het wonen (sociale samenhang, leefbaarheid), werken, leren, opgroeien en veiligheid zijn de vijf wijken in Zaanstad Zuid-oost en twee wijken in Noord: Krommenie Oost en Wormerveer Noord.¹⁵

Kortom:

De sociale kwaliteit van Zaanstad is redelijk, maar kwetsbaar. De grootstedelijke problemen nemen toe. Verder zijn de verschillen per wijk groot en de regiegemeenten doen het beter.

2.2 Het maatschappelijk voorzieningenniveau

Een deel van de sociale infrastructuur¹⁶ is het voorzieningenniveau, waarvan Zaanstad op alle leeftijden gebruik van maken zoals school, bibliotheek, buurthuis, sportvereniging, maatschappelijk werk, theater, kinderopvang enzovoort. Het zijn allemaal voorzieningen die je nodig hebt of kunt gebruiken om volwaardig 'mee te doen' in de samenleving en prettig te wonen in Zaanstad.

In de sociale infrastructuur is onderscheid te maken in:

- De "harde" infrastructuur (stedelijk en wijkniveau): de aanwezigheid van welzijns-, sport-, culturele-, onderwijs-, zorgaccommodaties en -voorzieningen
- De "zachte" infrastructuur (stedelijk en wijkniveau): de aanwezigheid van aanbieders op het gebied van welzijn, sport, cultuur, onderwijs en zorg
- De deelname van de (wijk-)bewoners aan deze activiteiten
- De samenwerking tussen deze activiteiten.

Het maatschappelijke voorzieningenniveau

In het najaar 2007 heeft bureau STIPO voor alle wijken een inventarisatie gemaakt van de bestaande voorzieningen op het gebied van zorg, onderwijs, maatschappelijke voorzieningen, cultuur, sport en vrije tijd. Op basis van landelijke benchmarkgegevens is het fysieke voorzieningenbestand gewogen op wijk- en stedelijk niveau. Ook zijn op basis van demografische ontwikkelingen¹⁷ prognoses gemaakt voor elke wijk en de stad met de daaraan gerelateerde consequenties voor het voorzieningenniveau in 2020. Het is voor het eerst dat alle voorzieningen in deze samenhang bij elkaar zijn gebracht.

Het niveau is goed in Zaanstad

De conclusie van het onderzoek is dat Zaanstad vanuit de landelijke cijfers redelijk tot goed scoort op het maatschappelijke voorzieningenniveau. Globaal gezien komen met name de zorgvoorzieningen, het onderwijs, de buurthuizen, bibliotheken, gymzalen en sporthallen positief naar voren. Wat minder zijn de

¹³ Zie hiervoor ook de wijkprofielchetsen uit "De sociale staat van Zaanstad 2007-2020" januari 2008

¹⁴ Stadsfoto 2008, Zaanstad, Atlas voor gemeenten

¹⁵ 140 wijkenlijst Winsemius, VROM

¹⁶ Definitie van de Raad van MO: de sociale infrastructuur is: "het geheel van organisaties, diensten, voorzieningen en betrekkingen, die mogelijk maakt dat mensen in sociale verbanden kunnen leven en participeren in de samenleving"

¹⁷ Prognoses van demografische ontwikkelingen gedaan door S&O Zaanstad op basis van goedgekeurde bouwplannen.

voorzieningen voor de jeugd. (zie voor een uitvoeriger overzicht de bijlagen). Zaanstad wijkt met stedelijke voorzieningen als theaters, musea, zwembaden, sporthallen, enzovoort niet uitzonderlijk af ten opzichte van vergelijkbare steden die tegen grote steden aanliggen¹⁸. Zaanstad lijkt qua stedelijke voorzieningen wel meer als een solitaire eenheid opgebouwd. Net als Dordrecht schurkt Zaanstad vanuit het aantal stedelijke voorzieningen in tussen een solitaire gemeente (zoals Venlo, Roosendaal) en een gemeente dicht tegen de grote stad (Amsterdam).

Vraag en aanbod

In alle wijken zijn aanbieders op het gebied van welzijn, sport, cultuur, onderwijs en zorg aanwezig. In de achterstandswijken (in Zaandam Zuidoost) wordt nu meer prioriteit gegeven aan sociale en welzijnsvoorzieningen boven de andere wijken (bijvoorbeeld Brede schoolontwikkeling, Buurt Onderwijs Sport ontwikkelingsprojecten). Onderlinge samenwerking tussen de verschillende partners (ook woningbouwcorporaties) vindt steeds meer plaats in kader van:

- preventieve jeugdzorg in de vorm van Centra Jong (er zijn er nu twee, er volgen er nog drie);
- Brede School ontwikkeling (platforms van scholen, welzijn, sport en cultuur);
- combinatie zorg- en welzijnsvoorzieningen in de vorm van de Woonservicewijken;
- jongeren-netwerken tegen jongerenoverlast;
- integrale gebieds- en wijkteams in het kader van leefbaarheid.

Informatie over de deelname van wijkbewoners aan alle activiteiten wordt niet centraal geregistreerd. De door de gemeente gesubsidieerde welzijn-, sport-, culturele-, onderwijs- en zorgvoorzieningen worden wel gecontroleerd op voldoende bereik van bewoners. De grootste groep deelnemers zijn kinderen, jongeren en ouderen. Tijdens de wijkgesprekken hebben professionals en wijkbewoners aandacht gevraagd voor het voorzieningenniveau van vooral ouderen en jongeren. Er is kritisch gekeken of de onderzoeksuitkomsten matchen met

de sociale wijkagenda's die in de wijkbijeenkomsten zijn opgesteld, en de subjectieve beleving van de bewoners.

Conclusies hieruit:

- bewoners zijn kennelijk van mening, dat er genoeg scholen, bibliotheken, gymzalen, sporthallen, buurthuizen en kinderopvang van 4-11 jaar zijn. Dat geldt ook voor de voorzieningen in de gezondheidszorg.
- bewoners vinden dat er meer aandacht moet komen voor jongeren;
- objectief gezien is er te weinig capaciteit voor kinderopvang tot 4 jaar en voor muziekscholen en creativiteitscentra. Bewoners hebben dit zelf niet genoemd.
- de bevolkingsontwikkeling tot 2020 leidt vooral tot capaciteitsverschuivingen in het onderwijs. De meeste andere voorzieningen zijn redelijk toekomstbestendig.

Kortom:

Globaal is het maatschappelijk voorzieningenniveau redelijk te noemen. Er zou meer aandacht moeten zijn voor ruimte voor jongeren.

Een vervolgstap is dat op wijkniveau wordt gekeken naar de kwaliteit van het aanbod en de match met de vraag. Dit wordt in het kader van de sociale wijkagenda's en wijkuitvoeringsplannen verder opgepakt.

Eindconclusie

De sociale kwaliteit van Zaanstad is redelijk, maar kwetsbaar. De grootstedelijke problemen nemen toe. Verder zijn de verschillen per wijk groot en de regiogemeenten doen het beter. Ook het voorzieningenniveau is redelijk, maar is er extra aandacht voor jongeren nodig.

Nu we weten hoe de sociale kwaliteit van Zaanstad is, wordt het belangrijk te zien wat er op Zaanstad afkomt. In het volgende hoofdstuk worden trends en ontwikkelingen geschetst waar Zaanstad de komende decennia mee te maken krijgt.

¹⁸ Diemen, Spijkenisse, Dordrecht, Nieuwegein, Venlo en Roosendaal

3 Trends en ontwikkelingen: wat komt er op Zaanstad af?

In het vorige hoofdstuk is geconstateerd dat de sociale kwaliteit van Zaanstad redelijk, maar kwetsbaar is. Dit hoofdstuk gaat over wat er op Zaanstad af komt aan maatschappelijke ontwikkelingen en wat deze voor invloed hebben op de sociale kwaliteit van de stad.

3.1 Maatschappelijke ontwikkelingen

Een van de belangrijkste maatschappelijke trends is de toenemende individualisering. Daarnaast noemt het Sociaal Cultureel Planbureau¹⁹ ook informalisering, informatisering, internationalisering en intensivering (de 5 i's) als belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen.

Individualisering, informalisering en intensivering

De ontzuiling van Nederland en de emancipatieprocessen in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw hebben er toe geleid dat het lidmaatschap van een bepaalde politieke partij, school, kerkgenootschap, omroeporganisatie, sportvereniging of vakorganisatie niet meer vanzelfsprekend is. Mensen maken steeds meer deel uit van (virtuele) netwerken op persoonlijke kenmerken of interesses.

Dat geeft mensen meer vrijheid om hun leven naar eigen inzicht vorm te geven en de verantwoordelijkheid daarvoor te dragen. Mensen zijn meer gericht op het intensiveren van hun belevingen. Daarbij hoort de nadruk op ervaringen en een sterkere oriëntatie op het eigen gevoel. De andere kant van individualisering lijkt te worden gevormd door gevaren als eenzaamheid en onverschilligheid, gebrek aan maatschappelijke verantwoordelijkheid en solidariteit. Individualisering heeft ook een ruimtelijke component. Het kost meer woningen, meer individuele ruimte per woning en meer parkeerplaatsen. Dit vanwege kleinere huishoudens en meer behoefte aan voorzieningen.

¹⁹ Trends, dilemma's en beleid, SCP, 2000

²⁰ Van ondermeer de snel groeiende economieën in Brazilië, Rusland, India en China (de BRIC-landen).

Internationalisering en informatisering

Internationalisering staat zowel voor de toenemende invloed van de Europese Unie en het multinationale bedrijfsleven als voor de groeiende oriëntatie op wat elders gebeurt, de participatie in het internationale aanbod aan cultuur en levensstijl.

Internationalisering wordt fysiek gesymboliseerd in de processen van toerisme en arbeidsmigratie. In het bedrijfsleven wordt productie en uitvoering steeds vaker naar lage loonlanden verlegd. Dienstverlening is niet langer meer plaatsgebonden (digitaal paspoort aanvragen; Nederlandse callcenters in India, Suriname enz.). Informatisering en technologisering maken dit mogelijk. Informatisering heft de betekenis van grenzen, afstanden en tijdsverschillen op. Dat heeft invloed op het dagelijkse leven van mensen in de zin van opleiding, werk en vrijetijdsbesteding.

3.2 Kenniseconomie

In de Lissabon agenda van de Europese Unie, waar Nederland zich aan heeft verbonden, staat de ambitie dat Europa tot de beste kenniseconomieën van de wereld wil behoren. Het opleidingsniveau van de Nederlandse beroepsbevolking behoort niet tot de hoogste van Europa en de participatiegraad van de bevolking is relatief laag. De groei van de arbeidsproductiviteit en van het aantal startende ondernemingen blijft achter bij die van andere Westerse landen.

Omdat de Europese en Nederlandse samenleving krimpt (minder mensen) en vergrijsst, en de beroepsbevolking dus afneemt, zal de economische groei onder druk komen te staan en de concurrentie heviger worden. Om de concurrentie internationaal²⁰ aan te kunnen zal de aandacht van Nederland dan ook gericht moeten zijn op:

- het verhogen van de prestaties van het onderwijs;
- het verhogen van de participatiegraad van de beroepsbevolking;

- een betere aansluiting op de arbeidsmarkt;
- het versterken van de economische dynamiek (meer ondernemerschap, meer starters, meer innovaties enz.);
- economische specialisatie en profilering;
- het verduurzamen van de economische ontwikkeling en structuur.

3.3 Regionalisering

De metropoolregio Amsterdam is een van de belangrijke economische regio's van Nederland en Europa. Zaanstad is steeds meer onderdeel van de metropoolregio Amsterdam geworden. De belangrijkste verbindingen liggen op het gebied van woningbouw, milieu, economie, arbeidsmarkt, onderwijs en recreatie.

Woningbouwprestaties worden op basis van regionale afspraken ingevuld. Dit is nodig om met elkaar nog de benodigde woningbouwlocaties te vinden. De woonbehoefte in de metropool blijft groot. Steeds meer Amsterdammers zien goedkope woonmogelijkheden in Zaanstad. De milieuproblematiek in de metropool wordt steeds urgenter. Dit heeft ook invloed op nieuwbouw. Mogelijke woongebieden onder de "rook" van Amsterdam zijn nu nog te zwaar belast vanwege milieuoverlast. De metropool is voor de Zaankanters belangrijk als het gaat om werkgelegenheid en scholing. In de afgelopen decennia is de werkgelegenheid gedaald in Zaanstad en steeds meer Zaankanters zijn buiten de stad gaan werken. De helft van de werkende Zaankanters werkt nu in de regio of daarbuiten. De helft daarvan werkt in Amsterdam. Aan de andere kant trekt Zaanstad ook weer werknemers vanuit de streek en uit andere landen. Zaanstad heeft geen hoger vervolgonderwijs. Hiervoor gaan de jongeren vooral naar Amsterdam.

De trek vanuit de stad naar Amsterdam en de regio levert steeds langere files op. Sowieso zijn Zaankanters veel mobieler geworden. Voor winkelen, vertier en vrienden trekken Zaankanters

gemakkelijker de stad uit. De havenfunctie van de metropool heeft invloed op de economie en werkgelegenheid van Zaanstad. Ook daarin heeft Zaanstad steeds meer met Amsterdam en de regio te maken.

3.4 Multiculturele diversiteit en vergrijzing

Het aandeel allochtonen in Zaanstad is de afgelopen decennia sterk gegroeid en zal blijven groeien. Naar verwachting zal in 2020 in Zaanstad meer dan een derde van de bevolking allochtoon zijn. Hoewel het met een deel van deze bewoners goed gaat hebben veel allochtonen nog een taalachterstand ten opzichte van de autochtonen. Het gemiddelde opleidingsniveau ligt lager en het inkomen ook. Algemeen bekend is dat het aantal allochtone leerlingen dat het onderwijs verlaat zonder startkwalificatie onevenredig groot is. Dit heeft gevolgen voor hun participatie op de arbeidsmarkt en hun economische zelfstandigheid. Het onderwijsbeleid is daarom steeds meer gericht op het voorkomen van uitval en het verhogen van kwalificaties.

Ook in Zaanstad zal het aandeel ouderen groeien. Dit betekent dat er relatief minder bewoners in het arbeidsproces komen en de vraag naar zorg groter wordt. De vermaatschappelijking en de stijgende kosten van zorg doen een steeds groter beroep op de solidariteit en betrokkenheid van bewoners (mantelzorgers, vrijwilligers en de gemeenschap). Dit levert een spanningsveld op met de groeiende 24-uurseconomie, de (noodzakelijk) hogere arbeidsparticipatie en de invloed van de individualisering (minder sociale samenhang en minder vrijwilligers). Deze zorgvraag vraagt ook aandacht voor vormen van woningbouw, inrichting van openbare ruimte en het voorzieningenniveau.

3.5 Verstedelijking

Zaanstad verstedelijkt steeds meer: de nieuwbouw verbindt de verschillende kernen met elkaar en de verbinding met Amsterdam

wordt steeds meer zichtbaar. Grootstedelijke problemen als lagere sociale samenhang, multiculturele diversiteit, sociaaleconomische segregatie, hogere schooluitval jongeren, toename eenoudergezinnen en leefbaarheidproblematiek komen ook in Zaanstad vaker voor.

3.6 Kansen en aandachtspunten voor Zaanstad

Bovenstaande ontwikkelingen bepalen de behoeften van bewoners en stellen eisen aan hen. Dit heeft ook invloed op de sociale kwaliteit en de sociale structuur van de stad.

Aandachtspunten

- Gevolgen individualisering gelden ook voor Zaanstad: diverse individuele leefstijlen, geringere sociale samenhang en grotere ruimteclaim;
- Kenniseconomie en techniek vragen een hoger opleidingsniveau, het gemiddelde niveau van Zaanstad is laag;
- De ontwikkeling van de werkgelegenheid blijft achter bij het gemiddelde van Nederland. Er is met name een daling van de werkgelegenheid in de industriesector;
- Meer multiculturele diversiteit vereist meer aandacht voor onderwijs en samenleven;
- Vergrijzing eist een hogere arbeidsparticipatie en vraagt meer zorg;
- De samenstelling van de bevolking wordt eenzijdiger: aantrekkingskracht op en instroom van lage sociaaleconomische groepen bewoners uit de regio Amsterdam vanwege de goedkope woningvoorraad en het vertrek van de groep bewoners met hogere inkomens;
- Aantrekkingskracht op hoger opgeleiden en midden- en hogere inkomensgroepen is geringer dan in andere regiogemeenten: dit heeft gevolgen voor de vestiging van bedrijven;
- Grootstedelijke problematiek groeit: sociaal-economische segregatie, hogere schooluitval jeugd, leefbaarheid- en veiligheidsproblemen, eenoudergezinnen, meer opvoedingsproblematiek enz.

- Koopkrachttinkomen groeit niet navenant met regiogemeenten;
- Een aantal wijken vraagt meer aandacht door sociaaleconomische segregatie of leefbaarheidproblematiek;

Kansen

- Gunstige ligging t.o.v. Amsterdam en regio met agglomeratievoordelen als nabijheid van hoger onderwijs, arbeidsmarkt enz.
- Karakteristiek stedelijk wonen (natuur, historie)
- Groei bevolking en diversiteit woningaanbod door woningbouwopgave;
- Voedselindustrie als economische specialisatie en profilering;
- Mogelijke toename werkgelegenheid in zakelijke dienstverlening, wijkconomie en creatieve industrie;
- Gemiddeld meer huishoudens met een inkomen in de middengroepen;
- Veiligheidsgevoel, sociale samenhang en leefbaarheid zijn gemiddeld goed;
- Maatschappelijk voorzieningenniveau is redelijk tot goed.

Kwetsbare sociale kwaliteit

Het blijkt dat Zaanstad voor de toekomst bedrieglijk geleidelijk te maken krijgt met grootstedelijke uitdagingen. De sociale kwaliteit die Zaanstad heeft om daarmee om te gaan, is kwetsbaar zoals blijkt uit de conclusie van de sociale staat van Zaanstad in paragraaf 2.1. De ontwikkelingen in sommige wijken hebben extra aandacht nodig en ten opzichte van de steden in de regio blijft Zaanstad op een aantal terreinen achter.

Het is als de kikker in heet water. Stop je hem direct in heet water dan springt hij eruit. Zet je hem in koud water en warm je het water langzaam op dan blijft de kikker zitten en gaat hij ten slotte dood. Zo plastisch is het nog niet met Zaanstad gesteld. Maar vanwege de wijziging van de bevolkingsamenstelling, de eisen die worden gesteld aan het opleidingsniveau, het dreigende tekort aan sterke schouders en het beroep dat gedaan zal worden op het voorzieningenniveau, is het van belang bewoners met een hoger inkomen en opleiding te binden aan de stad en de stad aantrekkelijker te maken voor die groep.

In het algemeen lijkt een hoogopgeleide bevolking in een (voormalige) industriestad de beste garantie te zijn voor een vlekkeloze overgang naar een diensteneconomie. Niet alleen vanwege de innovatiekracht, maar ook vanwege de koopkracht van die mensen en de bestedingen in de lokale horeca en detailhandel waardoor ook daar de werkgelegenheid kan toenemen²¹. Zaanstad heeft een lager aandeel hoogopgeleiden dan gemiddeld in Nederlandse steden, en vooral ook veel lager dan in de andere grotere gemeenten rond Amsterdam. Via het woonklimaat kan de aantrekkingskracht op hoogopgeleiden en mensen uit de midden- en hogere inkomensgroepen worden vergroot. Daardoor ontstaat een meer diverse bevolkingssamenstelling waarmee ook de arbeidsparticipatie en de leefbaarheid in de wijken kunnen worden bevorderd. Het betekent ook dat er actie moet worden

ondernomen over de milieuoverlast die de woningbouw in Zaanstad verhindert. Op metropoolniveau zullen hierover afspraken moeten worden gemaakt.

Zaanstad moet er dus niet alleen voor zorgen dat de kwetsbare groepen worden ondersteund, maar ook ruimte bieden aan talenten, een aantrekkelijke stad blijven voor de midden- en hogere inkomens en daarin positie bepalen in de metropoolregio.

In het volgende hoofdstuk worden de sociale opgaven genoemd die voortvloeien uit deze trends en ontwikkelingen om op de genoemde aandachtspunten en risico's voor Zaanstad te kunnen anticiperen.

²¹ Atlas voor gemeenten stadsfoto
2008 Zaanstad

4 De sociale opgaven

Alle bewoners van Zaanstad kunnen zich ontwikkelen en leven goed met elkaar samen in de stad. Ze doen mee en er is wat voor hen te doen. Dat is het streven. Maar ook bestaat de noodzaak om de problemen van de verstedelijking aan te pakken, de vergrijzing op te vangen en aan te haken aan de ontwikkelingen in de metropool. Daarvoor zijn sterke schouders in de stad nodig. Dat is in de eerste plaats investeren in de huidige bewoners van Zaanstad en vooral in de jeugd, maar ook in het aantrekken van nieuwe, sterke schouders.

Daarvoor heeft Zaanstad ook de gelegenheid. Immers, Zaanstad kan met nieuwbouw nieuwe groepen bewoners aantrekken. Onderwijs en werkgelegenheid zijn in de stad en in de directe omgeving volop aanwezig. Zaanstad heeft een redelijk woonklimaat, mensen zijn sociaal betrokken en vaak lid van een vereniging. Daarnaast blijft natuurlijk aandacht voor de kwetsbare groepen burgers die wij ondersteunen en faciliteren zodat ook deze mensen zoveel mogelijk zelfredzaam kunnen zijn en mee blijven doen.

Beeld van bewoners en professionals

Wat vinden de bewoners en professionals zelf van Zaanstad als sociale stad? Met zo'n duizend bewoners en tweehonderd professionals is het afgelopen jaar hierover gesproken tijdens de wijkgesprekken en de conferentie "Perspectief op sociaal" op 31 maart 2008.

Wijkbewoners hebben zich tijdens de achttien wijkgesprekken en zes panelgesprekken uitgesproken over de sociale thema's die er volgens hen in hun wijk spelen. De onderwerpen die werden genoemd zijn:

- voorzieningen voor jongeren en ouderen;
- sportvoorzieningen;
- aandacht voor onveiligheidsgevoelens;

- integratie en participatie van bewoners: stimuleren ontmoeting van oud-jong; oude en nieuwe bewoners, participatie van allochtonen;
- verkeersveiligheid.

De professionals²² op de stedelijke conferentie maakten met elkaar de stedelijke sociale agenda. Kort samengevat zijn de belangrijkste thema's:

- wonen, samenleven en het voorzieningenniveau;
- onderwijs en aansluiting arbeidsmarkt
- vrijetijdsbesteding (sport, cultuur, enz.) en de infrastructuur daarvoor.

Globaal gaat het dus over prettig wonen en ontwikkeling. Deze thema's komen overeen met ons ambitieniveau. Wij delen dus met onze partners, inclusief de bewoners, een gezamenlijk beeld van wat belangrijk is voor de sociale kwaliteit van de stad.

Sociale opgaven

Bovenstaande leidt tot de volgende drie sociale opgaven tot 2020:

1. Zaanstad is ook in de toekomst een vitale stad. Een stad waar kansen voor talentontwikkeling van jongeren en volwassenen optimaal worden benut. De gemeente zet samen met partners in op meer effectiviteit in onderwijs en arbeidsmarkt.
2. Zaanstad bouwt een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. Een stad waar niemand wordt uitgesloten en waar voor iedereen wat te doen is. De gemeente investeert in kwalitatief goede vrije tijd- en maatschappelijke voorzieningen.
3. Zaanstad blijft een sociale stad. Een stad waar bewoners elkaar gemakkelijk ontmoeten en waar betrokken bewoners leven. De gemeente stimuleert hiervoor ontmoeting, betrokkenheid en initiatieven in buurten en wijken.

²² woningbouwcorporaties, onderwijs, cultuur- en sportverenigingen, bedrijfsleven, zorg- en welzijnsinstellingen, wijkoverleggen.

Per opgave leidt dit tot uitgangspunten die kaderstellend zijn voor de verdere uitwerking per beleidsterrein. Het afgelopen jaar is een aantal beleidsnotities al vastgesteld en de komende jaren zullen op de diverse terreinen notities verschijnen. Hieronder worden deze per opgave benoemd.

Opgave 1:

Zaanstad is ook in de toekomst een vitale stad. Een stad waar kansen voor talentontwikkeling van jongeren en volwassenen optimaal worden benut. De gemeente zet samen met partners in op meer effectiviteit in onderwijs en arbeidsmarkt.

Situatie

In de kenniseconomie van vandaag en morgen, en rekening houdend met een toenemende vergrijzing en multiculturele diversiteit, telt ieder talent. Wil Nederland de huidige welvaart behouden en economisch blijven groeien, dan moet Nederland blijven meedoen in de internationale concurrentie. Europa²³ en de metropool Amsterdam zetten hierop hoog in. Zaanstad maakt deel uit van de metropool. Op alle niveaus wordt daardoor veel van arbeidskrachten gevraagd. In Zaanstad is het gemiddelde opleidingsniveau lager en de werkgelegenheid transformeert. Dat versterkt de noodzaak van kwalitatief goed onderwijs en een adequate aansluiting van het onderwijs op de regionale arbeidsmarkt.

Inzet gemeente

Hoewel de rol van de gemeente beperkt is in het sturen in onderwijs en arbeidsmarkt - schoolbesturen en ondernemers zijn immers autonome partners -, kan Zaanstad wel samen met deze partners regie voeren op bovengenoemde ambitie, zowel op lokaal niveau als in de regio. Naast onderwijs en scholing gaat het daarbij ook om flankerende voorzieningen zoals preventief jeugdbeleid, inburgering, reïntegratie, zorg en welzijn. Daarnaast zijn de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt moeilijk te voorspellen voor de langere termijn. Deze kennen een eigen autonome dynamiek. Echter met een platform arbeid en onderwijs (PAO) kan de vinger aan de pols worden gehouden

en eerder worden geanticipeerd op ontwikkelingen. Zaanstad is voor de streek trekker van het arbeidsmarktbeleid. Daar waar de gemeente hierin wettelijke taken en budgetten heeft, zal zij deze optimaal inzetten.

In het arbeidsmarktbeleid wordt gestreefd naar betere aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt door verbetering van de toeleiding door onderwijs, stages, leerwerktrajecten, volwasseneneducatie, arbeidsmarktonderzoek en nauwe samenwerking tussen werkgevers, gemeente, CWI/UWV en onderwijsinstellingen. Daarnaast wordt een platform "Platform Arbeidsmarkt en Onderwijs Zaanstreek (PAO-Z)" opgezet. Dit heeft als doel door publiekprivate samenwerking te komen tot een goed werkende lokale en regionale arbeidsmarkt. Inhoudelijk streven betrokken partijen naar een lage werkloosheid, een adequate personeelsvoorziening en goede opleidingen die aansluiten op de vraag van de arbeidsmarkt.

Het bevorderen van werkgelegenheid en bedrijvigheid in Zaanstad is hier niet aan de orde. In de economische structuurvisie, die in 2009 wordt ontwikkeld, wordt dit verder uitgewerkt. Uiteraard in nauwe samenwerking met betrokken partners.

Doelgroepen

Het bevorderen van educatieve ontwikkeling gaat zowel over de jeugd als volwassenen.

De jeugd

De jeugd met al haar talenten te laten opgroeien en leren is van belang voor een sociaaleconomisch evenwichtiger bevolkingssamenstelling op de langere termijn. Zij moeten dan ook de optimale kansen krijgen om de Zaanse kanters van de toekomst te worden.

²³ Lissabon agenda 2002

Kaderstellend voor de onderliggende beleidsterreinen:

Alle kansen creëren om de talenten van jongeren te ontwikkelen en een zo'n hoog mogelijk opleidingsniveau te halen en hen te behouden voor de stad door:

- Investeren in een optimale kennisontwikkeling en minimaal een startkwalificatie door goede onderwijsstructuur en ketenregie;
- Met de schoolbesturen afspraken maken in kader van de Lokale Educatieve Agenda (LEA) over het terugdringen van schooluitval en het verbeteren van de taal- en leerprestaties;
- Stimuleren Brede School en dagarrangementen;
- Voorwaarden voor optimale kennisontwikkeling zijn dat jongeren zorgeloos en veilig opgroeien in de stad. Preventief jeugdbeleid is daarbij essentieel. Daarin is aandacht voor ondersteuning bij opvoeden, een sluitende zorgstructuur en het voorkomen van overlast door jongeren.
- Jongeren worden gestimuleerd te participeren in hun woonomgeving en de stad en eigen initiatieven te realiseren. Daarvoor moeten ook goede voorzieningen zijn.
- Bevordering van afstemming van het onderwijs met de arbeidsmarkt door onder meer vorming van Platvorm Arbeid en Onderwijs (PAO), maar ook het aanhaken bij het platform in de regio.
- Met het programma First in Food wordt aangehaakt aan het onderwijs.
- Bevorderen van huisvesting voor jongeren en starters.

Volwassenen

De gemeente is verantwoordelijk voor het ondersteunen van volwassenen om te participeren in de samenleving. Daarbij gaat het ook om het inburgeren van nieuw- en oudkomers (WI), het re-integreren van uitkeringsgerechtigden naar de arbeidsmarkt door het uitvoeren van o.a. werktrajecten (WWB) en het uitvoeren van de volwasseneneducatie (WEB), waarbij volwassenen cursussen en trajecten kunnen volgen die bijdragen aan het vergroten van basisvaardigheden (alfabetisering, computer, VAVO, enz.). Deze budgetten worden nu samengevoegd in het zogenoemde Participatiebudget. Werk boven uitkering is en blijft het uitgangspunt. Behoort werk niet direct tot de mogelijkheden,

dan wordt ingezet op sociale activering. Daarnaast zijn de wetten en het inzetten van het participatiebudget ook gericht op maatschappelijke participatie.

Het Reïntegratieplan gemeente Zaanstad 2008-2009 geeft aan dat in de komende periode extra aandacht gegeven wordt aan de groep met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Hiervoor zullen nieuwe instrumenten ontwikkeld worden. In Poelenburg komt een activeringscentrum en er zijn projecten voor extra begeleiding en training van de groep 45-plussers.

Het gemeentelijk armoedebeleid moet voorkomen dat bij burgers verarming optreedt door het langdurig leven op het bestaansminimum. Deze burgers moeten in staat zijn volwaardig 'mee te doen' in de samenleving.

Kaderstellend voor de onderliggende beleidsterreinen:

- Bevordering van de persoonlijke ontplooiing van volwassenen door de ontwikkeling van kennis, houding en vaardigheden aansluitend bij hun behoefte en ervaringen in de maatschappij.
- De duur van de uitkeringsafhankelijkheid moet zo kort mogelijk zijn door toeleiding naar betaalde arbeid;
- Daar waar "betaalde arbeid" (nog) niet aan de orde is, wordt inzet gevraagd door sociale activering zoals vrijwilligerswerk;
- Voorkomen van verarming van burgers, die optreedt door het langdurig leven op het bestaansminimum

Deze kaders worden uitgewerkt door middel van:

- Kadernotitie Jeugd en Onderwijs 2009-2014 (2009)
- Notitie Onderwijs en aansluiting arbeidsmarktbeleid (2009)
- Opzetten Platform Arbeidsmarkt en Onderwijs Zaanstreek (2009)
- Notitie Coördinatie regionale arbeidsmarkt (2008)
- Uitvoering regiefunctie Arbeidsmarkt > 2009
- De Locale educatieve agenda met de schoolbesturen (2009)
- Notitie Participatie (2009)
- Integratieagenda (2009)

Opgave 2:

Zaanstad bouwt een aantrekkelijk woon- en leefklimaat.

Een stad waar niemand wordt uitgesloten en waar voor iedereen wat te doen is. De gemeente investeert in kwalitatief goede vrije tijd- en maatschappelijke voorzieningen.

Situatie

Kwalitatief goede onderwijs- sport-, en culturele voorzieningen zijn belangrijke voorwaarden voor talentontwikkeling en aantrekkelijke woonmilieus. Daarnaast is een goede spreiding van welzijn- en zorgvoorzieningen van belang voor het meedoen van alle burgers in hun woonomgeving en de stad.

De inventarisatie en de benchmark geven aan dat er voldoende maatschappelijke voorzieningen zijn in Zaanstad. Voor jongeren zou er meer aandacht moeten zijn. Niet duidelijk is of het voldoet aan de vraag van de bewoners. De wijkgesprekken hebben aangegeven dat voorzieningen voor jongeren en ouderen belangrijk gevonden worden.

Inzet gemeente

Demografische ontwikkelingen hebben ook consequenties op wijkniveau. Zo neemt in de ene wijk de vergrijzing toe en groeit in een andere wijk het aantal jongeren sterk. Met het niveau van voorzieningen moet daar rekening mee gehouden worden. Nu al is bekend dat op termijn in sommige wijken schoollokalen vrij komen te staan en in andere wijken een tekort is. Onderzoek en afstemming met de schoolbesturen is dan ook van belang om op termijn afspraken te maken over de herbestemming van deze locaties (Integraal huisvestingsplan). De inventarisatie van de maatschappelijke voorzieningen en de prognoses op wijkniveau, die vorig jaar zijn gemaakt, wordt met de partners en bewoners verder uitgewerkt tot een integraal maatschappelijk accommodatieplan. Op wijkniveau vindt dat zijn vertaling in de wijkuitvoeringsplannen.

Uit de wijkgesprekken en de inventarisatie van het voorzieningenniveau blijkt dat er voor jongeren meer aandacht zou moeten zijn. Op wijkniveau, maar ook stedelijk is het

belangrijk om met jongeren in gesprek te gaan om hun wensen en behoeften af te stemmen op het aanbod.

Het maken van sociale visies bij bouwplannen geeft aan wat voor een voorzieningenniveau nodig is. Wanneer voorzieningen te laat worden gerealiseerd, is de aantrekkelijkheid van woningen en wijken niet optimaal. Daar zal met de plannings- en exploitatieopzetten rekening mee gehouden moeten worden. Onderwijshuisvesting is daarbij belangrijk. De toegankelijkheid en bereikbaarheid van scholen maakt een wijk aantrekkelijk. Ook strategisch kunnen onderwijslocaties inzet zijn voor een betere talentontwikkeling. Zo zijn er voor Poelenburg plannen voor basisonderwijs.

Culturele - en sportvoorzieningen

Vooraf midden- en hogere inkomensgroepen nemen actief deel aan cultuur en sport en willen graag wonen in een stad met een gevarieerd aanbod. Daarom is bijvoorbeeld in het nieuwe "Maatregelenpakket Cultuur in Uitvoering" besloten, dat de huidige culturele infrastructuur als basis in stand moet blijven. Met sport wordt ingezet in het realiseren van kwalitatief goede, bij voorkeur multifunctionele sportaccommodaties. Culturele en sportieve activiteiten in de buurt bevorderen ook de participatie en integratie. Brede schoolontwikkeling en projecten in het kader van Buurt-onderwijs-sport (BOS) zijn er nu in die wijken waar achterstand wordt aangepakt. Maar Brede schoolontwikkeling is voor alle wijken van belang.

Welzijn- en zorgvoorzieningen in de wijk

In een levensloopbestendige wijk kunnen ouderen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. Behalve (aangepast) wonen gaat het er hierbij om dat zorg en welzijn adequaat worden georganiseerd en aangeboden. Het voorzieningenniveau en de activiteiten worden dan aangepast aan wat de bewoners nodig hebben om zelfredzaam te blijven en te mee te kunnen doen. Dit kan per wijk verschillen. In Zaanstad zijn twee jaar geleden twee pilots Woonservicewijken gestart (Zaandam Zuid en Westerkoog). Komend jaar wordt gestart met de samenwerking

in de Rosmolenwijk, Wormerveer en Poelenburg. Een goede zorgstructuur voor jongeren is een belangrijke voorwaarde om zich optimaal te kunnen ontwikkelen. De Centra Jong, voor Jeugd en Gezin, die in Zaanstad worden ontwikkeld, worden verspreid over de stad. Vorig jaar zijn Centra Jong gestart in Krommenie en Poelenburg en op de nominatie staan Rooswijk, Nieuw West en de Rosmolenwijk.

Kaderstellend voor de onderliggende beleidsterreinen:

- Het voorzieningenaanbod moet per gebied en wijk passend en adequaat zijn. Dat vereist maatwerk;
- In die wijken waar de bouwontwikkelingen het grootst zijn, zoals in Assendelft Noord, Nieuw West, Zaandam West, Poelenburg, Zaandam Zuid en Kogerveldwijk, wordt specifiek aandacht besteed aan het voorzieningenniveau middels sociale visies.
- Het vrijetijdsbeleid (sport, recreatie en cultuur) is gericht op een zo breed mogelijk bereik van alle groepen in de samenleving en ondersteuning van alle sporten en cultuuruitingen en het daarbij behorende voorzieningenniveau.
- Bij voorzieningen wordt meer aandacht besteed aan ruimte voor jongeren

Cultuur

- Behoud van, en wegnemen knelpunten, stedelijke culturele basisinfrastructuur;
- Ontwikkelen en uitvoeren van nieuwe stimuleringsprogramma cultuurbereik/-participatie, vooral gericht op jeugd;
- Behoud en ontwikkeling van amateurkunst;
- De kwaliteiten van het historische erfgoed - materieel en immaterieel - benutten;
- Versterken en profileren van beeldende kunst en vormgeving (als begeleiding bij veranderings/herstructureringsprojecten in wijken);
- Stimuleren van evenementen.

Sport

- Het verhogen van de sportdeelname van de Zaanse inwoners door het stimuleren van sportactiviteiten die bijdragen tot het

versterken van de sociale cohesie.

- Het realiseren van kwalitatief goede en bij voorkeur multifunctionele sportaccommodaties.
- De gemeente vertrouwt op de eigen kracht en initiatief van de sportorganisaties en ondersteunt dit waar nodig met subsidie.

Onderwijshuisvesting

- Ontwikkelingskansen kunnen worden vergroot door onder meer het vastleggen van strategische locaties voor onderwijsvoorzieningen.

Deze kaders worden uitgewerkt door middel van:

- Maatregelenpakket Cultuur en Uitvoering (2008)
- Evenementennota Zaanse Smaakmakers (2008)
- Programma-aanvraag Fonds cultuur Participatie (2008)
- Uitwerking Nota sportbeleid "Zaankanters in beweging" (2008)
- Visie Brede Schoolontwikkeling (2009)
- Maatschappelijke accommodatieplan (2009) met MIPS (Meerjaren investeringsprogramma);
- Integraal huisvestingsplan onderwijs(2009);
- Masterplan woonservicewijken (2009);
- Uitlet Centra Jong, voor Jeugd en Gezin (2008-2011);
- Sociale visies bij bouwplannen;

Opgave 3

Zaanstad blijft een sociale stad. Een stad waar bewoners elkaar gemakkelijk ontmoeten en waar betrokken bewoners leven. De gemeente stimuleert hiervoor ontmoeting, betrokkenheid en initiatieven in buurten en wijken.

Situatie

Individualisering betekent, zoals eerder aangegeven, dat mensen steeds meer deel uit maken van (virtuele) netwerken op persoonlijke kenmerken of interesses. Bewoners gaan vanwege verschillende leefstijlen minder vanzelfsprekend met elkaar om. Verder combineren bewoners steeds meer activiteiten in hun leven en hebben ze minder tijd om structureel vrijwilligerwerk te doen. Dat baart ons zorgen, want deze ontwikkelingen tasten

de sociale kwaliteit van de stad aan. Bewoners kennen elkaar minder, zijn minder betrokken bij hun woonomgeving, voelen zich onveiliger en helpen elkaar niet zo snel meer. Dat varieert per wijk. In de oudere dorpswijken is die sociale samenhang er meer dan bijvoorbeeld in de nieuwbouwwijken.

Een goede buurt is meer dan goed wonen. De betekenis van de buurt voor de ontwikkelkansen van het individu en voor de sociale samenhang in de stad is groot. Met name voor ouderen en jongeren speelt de buurt een grote rol. Maar ook voor de gemiddelde bewoner die in de buurt en wijk prettig wil wonen. In de wijkgesprekken werd bevestigd dat bewoners hun directe woonomgeving belangrijk vinden. Het gaat allereerst om "schoon, heel en veilig", maar daarnaast ook om het ontmoeten van andere bewoners en het elkaar beter leren kennen. Sociale veiligheid en vertrouwen in medebewoners vinden bewoners belangrijk. Dat speelt bijvoorbeeld een rol in de relatie tussen autochtone en allochtone wijkbewoners, maar ook tussen jong en oud of tussen nieuwe en oude bewoners. Het gaat om het begrip hebben voor mensen met een handicap, bewoners met een andere seksuele voorkeur of culturele en religieuze leefstijl, maar ook voor daklozen, verslaafden en psychiatrische patiënten. Het zijn tenslotte allemaal Zaankanters.

Inzet gemeente

De Zaanpeiling geeft aan dat burgers over het algemeen tevreden zijn en dat het in de ene wijk beter gaat dan in de andere wijk. Het is van belang dat niveau te behouden en, in die wijken waar extra aandacht en inspanning nodig is, dit te intensiveren. Er valt nog winst te boeken op het gebied van scholing, werkloosheid en gezondheid om de participatie te verhogen. Dit moet dan ook met een integrale aanpak worden ingezet. In Poelenburg wordt al met een integraal wijkactieplan gewerkt.

De gemeente kan die sociale samenhang en leefbaarheid in een wijk niet 'maken': veel hangt af van de inzet en betrokkenheid van de inwoners en organisaties. De gemeente kan vooral een faciliterende en regisserende rol vervullen, zoals partijen bij

elkaar brengen, regie voeren op herstructurering en nieuwbouw, voorzieningen en projecten subsidiëren en door het verstrekken van leefbaarheidbudgetten. In bijvoorbeeld het wijkactieplan van Poelenburg is dat ook een belangrijk onderwerp. De sociale agenda's op wijkniveau zijn inzet voor de wijkuitvoeringsplannen waarin de gemeente samenwerkt met maatschappelijke partners en bewoners.

Ontmoeting

Ontmoeting en medebewoners beter leren kennen staat op vele sociale wijkagenda's. Dit zal samen met de bewoners en de partners in de wijken worden opgepakt.

Ontmoeting vindt plaats in de openbare ruimte, bij scholen en winkels, in buurthuizen en op het sportveld. Door de openbare ruimte op een bepaalde manier in te richten komen bewoners elkaar eerder tegen. Een Brede School heeft een sociale functie in de wijk, maar ook multifunctionele gebouwen waar mensen elkaar ontmoeten en leren kennen. Vanuit die bekendheid kan betrokkenheid ontstaan. Met de inrichting van de openbare ruimte en nieuwbouw van voorzieningen zal daar rekening mee worden gehouden. Winkels zijn ook belangrijke ontmoetingsplaatsen en voorzieningen voor een aantrekkelijk woonklimaat en leefbare woonomgeving.

Sociale samenhang

Om zo lang mogelijk prettig te wonen en zelfredzaam te blijven, is het belangrijk een woon- en leefomgeving te hebben waar bewoners zich goed voelen en vertrouwen hebben in de buurt. Dit gaat niet alleen over de fysieke inrichting van de woonomgeving, maar ook over prettig samenleven. Dat wil zeggen dat bewoners onderling contact hebben, variërend van het elkaar groeten op straat en elkaar, als het nodig is, ondersteunen tot het gezamenlijk ondernemen van activiteiten als het organiseren van een straat-, buurtfeest of andere initiatieven. Het gaat er ook om dat mensen elkaar op zaken kunnen aanspreken als dat nodig is. Kortom: betrokkenheid van bewoners onderling in de wijk samen met de maatschappelijke organisaties, ondernemers en de gemeente.

Essentieel is de actieve rol die de bewoners zelf nemen als vrijwilliger, bijvoorbeeld als buurtvader, overblijfmoeder, vrijwilliger in de sport- of culturele club of huisbezoeker vanuit de kerken of andere maatschappelijke instellingen. Ook de inzet van burgers met beperkingen zelf is daarbij van belang. Met leefbaarheids- en vrijwilligersbudgetten willen wij initiatieven van bewoners ondersteunen.

Leefbaarheid

Gelukkig is de leefbaarheid in Zaanstad ten opzichte van de gemeenten rond Amsterdam goed. Maar niet alle buurten scoren even goed²⁴. Vooral Poelenburg trekt de aandacht. Hier gaat het om drugs, vernieling, rommel, last van omwonenden en auto-inbraak. Daarnaast worden de andere wijken in Zaanstad Zuidoost genoemd en verder Krommenie (drank, vernieling) en Zaanstad Noord/het Kalf (vernieling, bekladding). Delen van Nieuw West (Westerspoor, Westerwateringen) en Westerkoog hebben vooral overlast door jongeren, vernieling, bekladding en fietsendiefstal. "Schoon, heel en veilig" is daarbij belangrijk. Het achterstallig onderhoud zal, wanneer er de financiële middelen daarvoor zijn, worden aangepakt. De bestaande jongeren-netwerken in de wijken schenken aandacht aan de jongerenoverlast. De motie van de raad waarin een aanvalsplan op overlast wordt verlangd zal zo spoedig mogelijk worden uitgewerkt. Op wijkniveau zal via maatwerk de overlast worden aangepakt.

Specifiek beleid

Met het sport- en cultuurbeleid wordt ingezet op versterking van het verenigingsleven, participatie en de sociale samenhang. Met het Wmo-beleid (Wet maatschappelijke ondersteuning) wordt ingezet op het bevorderen van de sociale samenhang en het inrichten van de zorgzame wijk (Woonservicewijken), waarbij mensen langer zelfredzaam zijn en participeren in hun woonomgeving. De wijk speelt hier een rol als het gaat om problemen als verslaving, dak- en thuisloosheid, eenzaamheid en bij verkommering en verloedering. Enerzijds moet de wijk een signalerende rol hebben, anderzijds is van de wijkbewoners begrip nodig voor deze mensen. Als sterk punt van Zaanstad

wordt genoemd dat instellingen elkaar goed weten te vinden: er is een goed samenwerkend netwerk. Concrete actiepunten die in het Wmo-beleid zijn genoemd ter bevordering van de sociale samenhang zijn dat welzijnswerk gericht is op het stimuleren van eigen initiatieven van bewoners, dat wijkoverleggen zich ook richtten op de doelgroepen van de Wmo, dat er aandacht is voor voldoende ontmoetingsmogelijkheden in de wijken en dat het opzetten van een burenhulp in de wijk wordt geïnitieerd. Inmiddels lopen er pilots burenhulpcentrales in de Rosmolenwijk, Krommenie en Westerkoog. Allochtone zelforganisaties leveren een bijdrage door bijvoorbeeld rond religieuze feestdagen activiteiten te organiseren waarbij mensen elkaar kunnen ontmoeten of bij elkaar op bezoek gaan. Via het vrijwilligersbeleid worden burgers gestimuleerd tot vrijwilligerswerk. Vrijwilligers (organisaties) krijgen adequate ondersteuning, waardoor vrijwilligers niet alleen zelf actief meedoen in de samenleving, maar door hun inzet ook andere mensen in staat stellen tot participatie en zelfredzaamheid. Bedrijvigheid en ontmoeting worden ook gestimuleerd wanneer er in de wijk meer ondernemers actief zijn, winkels zijn en horeca voor handen is. Het stimuleren van wijk-economie in de verschillende wijken is dan ook een kans om de sociale samenhang te bevorderen. Het stimuleren van de wijk-economie wordt niet hier, maar in de economische structuurvisie verder uitgewerkt.

²⁴ G. Marlet: Leefbaarheid in Zaanstad, oktober 2008. Op basis van politierapportages.

Kaderstellend voor de onderliggende beleidsterreinen:

- Bevorderen burgerparticipatie;
- Stimuleren sport- en cultuurparticipatie;
- Bevorderen en ondersteunen vrijwilligerswerk (WMO);
- Bevorderen en ondersteunen mantelzorg (WMO);
- Stimuleren participatie jongeren;
- In die wijken waar leefbaarheid onder druk staat moet overlast en verloedering worden aangepakt (motie).

Deze kaders worden uitgewerkt door middel van:

- Uitwerking sociale wijkagenda's en Wijkuitvoeringsplannen;
- Uitvoering beleidsplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning (2007-2011);
- Vrijwilligersbeleid (2008)
- Nota Mantelzorg (2008)
- Visie wijkgericht werken (2009);

- Gebiedsvisies Zaanam Zuidoost, Zaanstad Noord en Zaanstad Midden;
- Masterplan Poelenburg en wijkactieplan Poelenburg;
- Masterplan Slachthuisbuurt
- Ontwikkelingsplan Kleurenbuurt (Pelders-Hoornseveld);
- Uitvoeringsplan Rosmolenwijk en Samenwerkingsovereenkomst Rosmolenwijk,
- visie Kogerveldwijk;
- Uitgangspuntennotitie Walvisvaardersbuurt (Zaandam Zuid);
- Sociale visie Assendelft Noord (2009)
- Aanvalsplan overlast en verloedering.

5 Samenhangende stedelijke agenda

In de startnotitie “Perspectief op de stad” is de toekomststrategie van Zaanstad weergegeven met een horizon van 2040. Het komend jaar zal dit verder worden uitgewerkt. In het kort komt het erop neer dat Zaanstad wordt neergezet als deel van de Metropoolregio Amsterdam. Daarbinnen wil Zaanstad een aantrekkelijk en divers vestigingsklimaat om te wonen en/of te werken. Om dat te bereiken moet vooral geïnvesteerd worden in die factoren die bijdragen aan een beter vestiging- en woonklimaat. Er zijn daarbij zes ambities genoemd die liggen op het terrein van economie, ruimtelijke ordening en de sociale infrastructuur. De sociale, ruimtelijke en de economische structuurvisies zijn daar de uitwerkingen van.

Talentontwikkeling en een kwalitatief goed voorzieningenniveau en leefklimaat zijn de onderwerpen die in deze sociale structuurvisie verder zijn uitgewerkt en bijdragen aan dat aantrekkelijke en diverse vestigingsklimaat. Samen met een nieuwe ruimtelijke structuurvisie (medio 2009 gereed) en een economische structuurvisie (start 2009) wordt ingezet om Zaanstad op de toekomst voor te bereiden. In zowel het fysieke, sociale als economische domein dient daarom een samenhangende agenda te worden gevoerd met de stad. Elk domein heeft dwarsverbanden met een stedelijk- en wijkperspectief. De eigenheid en verscheidenheid van de verschillende wijken en de (demografische) ontwikkelingen daarin noopt tot maatwerk in beleid. Wijkgericht werken is daarbij de visie.

Economische structuurvisie

Naar de economische structuurvisie is al in diverse paragrafen verwezen. Het gaat hier vooral om het creëren van werkgelegenheid, faciliteren en stimuleren van ondernemerschap en de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt (opgave 1). Hier is dan ook de samenwerking op bijvoorbeeld het platform onderwijs en arbeidsmarkt belangrijk. Daarnaast is het stimuleren van wijk economie belangrijk voor het prettig wonen in de wijk

(opgave 3). Bedrijvigheid en ontmoeting wordt ook gestimuleerd wanneer er in de wijk meer ondernemers actief zijn en winkels en horeca voor handen zijn.

Ruimtelijke structuurvisie

In diverse paragrafen is aangegeven dat de woningvoorraad en de woonomgeving direct samenhangen met de sociale kwaliteit van de stad. Het dwarsverband ligt hier dan ook vooral bij een kwalitatief goed maatschappelijk voorzieningenniveau in de wijken van Zaanstad (opgave 2). De sociale kwaliteit van wijken wordt immers mede bepaald door een goede bereikbaarheid en toegankelijkheid van voorzieningen. Op dit vlak ligt er ook een belangrijke opgave voor woningcorporaties.

Bij grote bouwplannen worden sociale visies gemaakt. Zo kan tijdig het voorzieningenniveau worden vastgelegd. Daarbij zijn vooral onderwijsvoorzieningen van belang. Een school in een wijk bevordert de ontwikkeling van jongeren. Zo krijgt Poelenburg ook een basisschool. Vanwege de ontgroening komen op termijn echter weer schoollokalen vrij. Met het onderwijsveld wordt naar aanleiding van het integraal onderwijshuisvestingsplan (2009) afspraken gemaakt over het hergebruik. Voor ontmoeting in de openbare ruimte moet rekening gehouden worden met de inrichting van die ruimte.

In de woonvisie “Zaans mozaïek” wordt specifiek aandacht besteed aan de inrichting van de verschillende wijken door het creëren van een kwalitatief goed woningaanbod en een leefbare woonomgeving. Bij leefbaarheid gaat het niet alleen om ‘schoon, heel en veilig’ en een aantrekkelijke woonomgeving, maar ook om het voorzieningenniveau en de sociale samenhang. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de verdere ontwikkeling van Woon servicewijken, waarbij voor mensen met beperkingen een sluitend netwerk van wonen, welzijn en zorg wordt geboden, maar ook aan een gezonde stad voor iedereen (duurzaamheid, oplossen milieuproblematiek).

In de visie is ook aandacht voor jeugd en starters op de woningmarkt. De nieuwbouw in Inverdan biedt een uitgelezen

kans om, een aantrekkelijk stedelijk woonklimaat voor jongeren, studenten en starters te realiseren. Er worden daar specifiek woningen voor jongeren gebouwd. Werkende starters die een woning willen kopen, kunnen profiteren van de maatregelen voor het stimuleren van koopstarten. Nieuwbouw zal leiden tot doorstroming waarvan starters kunnen profiteren. Ook herstructurering biedt kansen voor tijdelijke verhuur aan jongeren.

Metropoolregio Amsterdam en de streek

Op het gebied van woningbouw, economische bedrijvigheid, werkgelegenheid, onderwijs en vrije tijdbesteding hebben Zaanstad en Amsterdam veel met elkaar te maken. Het is dan ook de uitdaging om die ontwikkeling van complementaire woon-, werk- en leefmilieus op regionale schaal verder uit te werken met Amsterdam en de andere regiogemeenten.

Op het sociale domein werkt Zaanstad samen met het Bureau Broedplaatsen Amsterdam aan uitbreiding van het aanbod aan betaalbare werkruimten voor creatieve ondernemers in de Zaanstreek. De jeugdzorg wordt in Stadsregio Amsterdam-verband uitgevoerd. Zaanstad zit voor in het regionale portefeuillehoudersoverleg en maakt zich sterk voor kwalitatief goed en voldoende aanbod van jeugdzorg ook buiten de stad Amsterdam. Verder is Zaanstad voor Zaanstreek en Waterland op velerlei terreinen centrumgemeente in het sociale domein of werkt daarin nauw samen voor onder meer openbare geestelijke gezondheidszorg, maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en GGD.

Andere (mogelijke) samenwerkingsverbanden zijn:

- deelname sociale domein regio Amsterdam;
- deelname aan het Regionaal platform onderwijs-arbeidsmarkt;
- deelname European Route of Industrial Heritage (ERIH);
- deelname Creative Cities Amsterdam Area (CCAA);
- onderzoek herontwikkeling van het Hembrugterrein;
- deelname bij toekomstig sociaal agendaoverleg regio Amsterdam.

Blijven afstemmen met partners en bewoners

Tijdens de conferentie "Perspectief op sociaal" van 31 maart 2008 en de wijkgesprekken bleek dat partners en bewoners van de gemeente een visie verwachten op de verschillende domeinen en dat partners hun visie met de gemeente willen delen. Daarbij is draagvlak in de stad essentieel. Regulier terugkoppelen is dan ook van belang in een tweejaarlijkse stadsconferentie.

Wijkbewoners worden jaarlijks via de Wijkuitvoeringsplannen in de wijkoverleggen en andere media op de hoogte gesteld van de ontwikkelingen en vorderingen.

Ten Slotte

Met deze sociale structuurvisie hebben wij nu meer overzicht. Daarnaast zijn de sociale opgaven helder en scherper gesteld. Het gaat er nu vooral om dit in de diverse beleidsterreinen en wijken met partners verder uit te werken en gaande de uitvoering te monitoren of wij er in slagen Zaanstad en de Zaanse kanters sociaal vitaal en weerbaar op de toekomst voor te bereiden. Voorgesteld wordt dan ook om in 2012, halverwege het volgende collegeperiode, een tussenevaluatie te houden.

Bijlage 1. Sociale agendasetting

De voorwaarde voor het maken van de sociale structuurvisie was dat er draagvlak is bij bewoners en professionals. Met bewoners en professionals is gesproken tijdens achttien wijkgesprekken en zes panels en op de conferentie "Perspectief op Sociaal " op 31 maart 2008. Dit heeft geleid tot achttien sociale wijkagenda's en opgaven in de stad en de wijken (zie hierna).

De sociale wijkagenda's

De sociale wijkagenda's zijn in de periode september 2007-mei 2008 in een interactief proces vorm gegeven met:

- vakafdelingen
- netwerkpartners en besturen wijkoverleggen
- bewoners

²⁵ Hierbij is ook het al aanwezige materiaal gebruikt zoals het Uitvoeringskader Noord, het Programma Zaandam Zuidoost, de Gebiedsvisie Midden, de wijksignaleringen, de wijkscans van Welsaen, de sociale visie op Nieuw West en de gesprekken in kader van de jeugdbarometer.

1. Met vakafdelingen

Op basis van de statistische wijkprofielen zijn intern met wijkmanagement en vakafdelingen (economische zaken, wonen, maatschappelijke ontwikkeling) de kansen en bedreigingen van elke wijk in beeld gebracht²⁵. Op basis hiervan zijn de eerste concept sociale wijkagenda's voort gekomen. Dit heeft plaats gevonden in september/oktober 2007.

2. Met netwerkpartners en besturen wijkoverleggen

Vervolgens hebben de wijkmanagers met hun netwerkpartners (ondermeer woningbouwcorporaties, politie, straathoekwerk, Welsaen, besturen van wijkoverleggen) in hun eigen wijk naar de kansen en bedreigingen gekeken en de concept sociale wijkagenda's aangevuld. Deze bijeenkomsten vonden plaats in oktober tot en met december 2007.

3. Met de wijkwethouder naar de bewoners toe

De laatste fase was deze sociale wijkagenda's te delen met de wijkbewoners middels wijkgesprekken. Dit heeft plaats gevonden tijdens tien reguliere openbare wijkoverleggen en zes speciaal georganiseerde avonden. Per avond was er een gemiddeld opkomst van 80 bewoners. Tijdens de wijkgesprekken deelden de zes wijkwethouders met de bewoners van de wijk de sociale wijkagenda. Voor zes wijken zijn nog zes vervolgspraken gemaakt om met een panelgesprek van sleutelfiguren uit de wijk dieper op de onderwerpen in te gaan. Deze bijeenkomsten vonden plaats in februari tot en met september 2008

Sociale thema's die in de sociale wijkagenda's voornamelijk voorkomen zijn:

- Voorzieningen voor jongeren en ouderen;
- Sportvoorzieningen;
- Aandacht voor onveiligheidsgevoelens;
- Integratie en participatie van bewoners: stimuleren ontmoeting van oud-jong; oude en nieuwe bewoners, participatie van allochtonen enz.;
- Verkeersveiligheid.

De sociale wijkagenda's worden uitgewerkt in de jaarlijkse wijkuitvoeringsprogramma's (WUP's). De gemeente zal met netwerkpartners en bewoners elk jaar de sociale thema's in het wijkuitvoeringsprogramma opnemen. In de jaarlijkse wijkfolders wordt hier een overzicht van gegeven aan de bewoners. Voor de WUP's van 2008 zijn de snel te realiseren onderwerpen al opgenomen.

De stedelijke sociale agenda

Op 31 maart 2008 vond in het Zaantheater de stedelijke conferentie *Perspectief op Sociaal plaats*. Ruim 230 professionals en vrijwilligers vanuit woningbouwcorporaties, onderwijs, cultuur, sport, bedrijfsleven, zorg, welzijn, de wijken, de politiek en ambtenarij maakten met elkaar de stedelijke sociale agenda op basis van gegevens uit "de Sociale Staat van Zaanstad". Het was een eerste poging om met een grote groep professionals de

sociale thema's te delen en daarin prioriteiten te stellen.

Voor het samenstellen van de "stedelijke sociale agenda" waren twintig sociale opgaven genoemd uit de "Sociale staat van Zaanstad". In twee rondes werd gestemd om te komen tot de volgende top tien:

Top 10 sociale thema's Zaanstad

1. woonvisie: voor wie wordt wat, waar gebouwd
2. anticiperen op ontwikkelingen voor verenigingen sport en cultuur
3. voorzieningenniveau in de toekomst
4. optimale schoolloopbaan leerlingen
5. opvoedingsondersteuning jongeren
6. anticiperen op trends infrastructuur vrije tijd
7. bijscholing en arbeidsactivering van vrouwen, ouderen en allochtonen
8. dienst- en zorgverlening op groter wordende groep zorgvragers
9. aansluiting onderwijs op lokale en regionale arbeidsmarktbeleid
10. tevredenheid samenleven

De overige thema's waren:

11. het bevorderen van het ondernemersklimaat
12. dagarrangementen 0-16 jarigen
13. groei arbeidsplaatsen door aantrekken bedrijvigheid
14. behoud en uitbreiding van vrijwilligerspotentieel
15. inzetten op Zaanse jeugd bij groeiende vraag naar hoogopgeleiden
16. mantelzorgstructuur
17. maatwerkgericht gezondheidsbeleid
18. arbeidsactivering van uitkeringsgerechtigden
19. huidige leefstijl Zaankanters
20. inzetten op het aantrekken van hoogopgeleiden vanuit andere gemeenten.

Bijlage 2: Sociale wijkagenda's Zaanstad vanaf 2008

Wijk	Sociale agenda	in 2008	Planning 2009 en verder
Krommenie	Korte termijn: <ol style="list-style-type: none"> 1. Doorstart Brede School de Pelikaan/Durghorst 2. Voorzieningen jeugd 3. Centrum Jong 4. Buitensport, belang kwaliteit voorzieningen, maar ook bereikbaarheid kinderen & vrijwilligers 5. Sportbuurtwerker organiseert activiteiten 6. Proef met verkeersituatie, in het centrum wandelgebied autovrij op zaterdag 7. Vernielingen in het weekend tegengaan (actiepunt jeugdbarometer) 8. Bibliotheek beter benutten voor culturele activiteiten 	Renovatie Altra-college Jupiterstraat voltooid Start Jongerenwerkoverleg 2. 5 speelplekken aangepakt/verbeterd 3. Centrum Jong is geopend 4 maart jl. 4-5. Sportbuurtwerker aanwezig gehele jaart/m 2010.	
	Lange termijn: <ol style="list-style-type: none"> 9. Groei stedelijk knooppunt PCD / NS-station / TRIAS 10. Prognose capaciteit onderwijslocaties afstemmen op grote nieuwbouwprojecten 11. Integratie nieuw bewoners in bestaand (verenigings)leven 12. Beschikbare leefruimte, toegankelijkheid en gebruik 13. Woningaanbod afstemmen op vergrijzing en groeien richting Woonservicewijk 14. Bewegen / sporten in eigen woonomgeving stimuleren 15. Behouden van sociale locaties vergelijkbaar als buurthuis de Pelikaan 16. Gemeentelijk informatiepunt behouden voor Zaanstad Noord? 17. Aantrekkelijk inrichten winkelgebied 	7. Politie heeft i..s.m. straathoekwerk aandacht hiervoor 10. Prognoses in 2008 geactualiseerd 11. Initiatief ligt bij verenigingen 12. I.s.m. Parteon en bewoners wordt ontwerp buitenruimte gemaakt voor Indische buurt 14. Sportservice en sportbuurtwerker 15. Buurtcentrum De Pelikaan per 1-1-08 verzelfstandigd.	10. Integraal Huisvestings Plan in 2009 gereed en gebaseerd op actuele prognoses 13. Masterplan woonservicewijken Onderzoek concentreren scholen op minder locaties dan huidig aantal locaties Tijdelijke uitbreiding basisschool De Komeet

Wijk	Sociale agenda	in 2008	Planning 2009 en verder
Wormerveer	<ol style="list-style-type: none"> 1. Omgeving Albert Meijnstraat: Herinrichting openbare ruimte speelveld voor oudere jeugd; Buurtmoeders inrichten woning als ontmoetingsruimte voor kinderen en ouderen 2. Verhouding jong oud: bouw woningen Indische buurt. 3. Jeugd: Realiseren ontmoetingsplekken; Te weinig naschoolde opvang 4. Sociaal netwerk: Uitbreiden sociaal netwerk/ woonservice wijk/ jeugdnetwerk; Actieve signalering onveilige sociale leefomgeving; Stimuleren bewonersinitiatief jongeren, volwassen en ouderen, benutten platform Brede School 5. Verkeer/gevaar: Aanleg veilige oversteken voor schoolkinderen 6. Werkgelegenheid: Revitalisering bedrijventerrein Molletjesveer 7. Indische buurt: Sociale samenhang bevorderen, mogelijke locatie voor activiteiten de Acht Staten 8. Renovatie/nieuwbouw flats A.Meijnstraat/Vondelstraat 9. Meer woningen voor hoger geschoolde/meer verdienenden bewoners 10. Herstructurering Wormerveer Zuid 11. Creëren van ontmoetingsplaatsen voor zowel ouderen als jongeren 12. Vv Fortuna benutten van sport voor bewoners 13. Nieuwbouw Evean Amandelbloesem 14. Meer samenwerking primair onderwijs i.s.m. platform Brede school 15. Marktplaats beter benutten/veilig verkeer. 16. Zaanbocht/Marktstraat wandelgebied/verblijfsgebied vergroten 17. Bouw lift NS station voor invaliden 	<p>Nieuwbouw OPDC Saenstroom gestart en vanwege brand vertraagd</p>	<p>Renovatie/nieuwbouw/uitbr. Sbo-school De Boei?</p> <p>Ingebruikneming nieuwbouw OPDC Saenstroom zomer 2009</p> <p>Onderzoek concentreren scholen op minder locaties dan huidig aantal locaties</p>

Wijk	Sociale agenda	in 2008	Planning 2009 en verder
Assendelft	<p>Korte termijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opzet samenwerking in Multifunctionele Accommodatie 'De Kaaik' t.b.v. Brede School ontwikkeling (onderwijs, kinderopvang, buurthuis, peuterspeelzaal - VVE) 2. Aandacht voor voldoende huisvesting onderwijs en kinderopvang 3. Aandacht voor jeugd 12+ 4. Aandacht voor sociale druk(te) bij het nieuwe stationsgebied 5. Bevorderen bewonersparticipatie tbv vergroten sociale cohesie <p>Lange termijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Aandacht voor invulling Omzoom, biedt het genoeg gelegenheid voor spel en beweging? 7. Aandacht voor woningbouw voor senioren en starters 8. Aandacht voor gevolgen vergrijzing in de Zuid 9. Meer buurt- en ontmoetingsfuncties in de openbare ruimte voor jong en oud 	<p>In maart 2008 is gestart met het maken van een Sociale Visie op Assendelft Noord door de afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling, Wijkmanagement en bureau Stipo. In samenwerking met de partners in de wijk wordt gewerkt aan uitvoeringsplannen</p> <p>De punten 1 t/m 5, 6 en 9 zijn meegenomen.</p> <p>Locatiekeuze onderwijshuisvesting Saendelft Oost</p> <p>Vorbereiding tijdelijke onderwijshuisvesting Kreekrijk</p>	<p>Nieuwbouw school De Brug burg. de Boerstraat</p> <p>Nieuwbouw OZK burg. de Boerstraat</p> <p>Huisvesting REC-2 voorziening Effatha Gyuot burg. de Boerstraat</p> <p>Invulling onderwijshuisvesting Kreekrijk</p> <p>Ingebruikneming uitbreiding basisschool De Regenboog met drie lokalen</p> <p>Uitbreiding basisschool De Bijenkorf met één lokaal</p>
Westzaan	<ol style="list-style-type: none"> 1. Afstemmen prognose nieuwbouw op voorzieningen als scholen/kinderopvang en winkels 2. Één brede school (basis+christelijk) 3. integratie nieuwe bewoners in het sterk sociale verenigingsleven 4. Behouden van een sociale plek vergelijkbaar als het huidige buurthuis 5. Op pijl houden sport en speelvoorzieningen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Onderwijsprognoses in 2008 geactualiseerd. 4. De Kwaker m.i.v. 1 januari 2008 verzelfstandigd 5. Sportbuurtwerker aanwezig gehele jaar t/m 2010. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Integraal Huisvestings Plan in 2009 gereed en gebaseerd op actuele prognoses

Wijk	Sociale agenda	in 2008	Planning 2009 en verder
Westerkoog	<ol style="list-style-type: none"> 1. onderzoek naar mogelijkheid Centrum Jong in Westerkooog (in relatie tot ontwikkeling in Inverdan) 2. voltooiing Woonservicewijk (harde en zachte ontwikkelingen) 3. betrokkenheid bewoners onderling en met hun eigen wijk vergroten 4. jeugdproblematiek, activiteiten opzetten en misdragingen in de openbare ruimte aanpakken 5. Brede School Westerkooog-'t Anker 6. herinrichting Centrumgebied 7. openstellen van De Binding 8. levensvatbaarheid buurthuisfunctie bewerkstelligen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vervalt (komt in Rooswijk in het guishof) 2. Gestart 3. Start traject nieuw wijkoverleg 4. Opgepakt. M.n. rond Vuister 5. Start bouw in 2008 6. Gestart 7. Loopt 8. Vuister per 1-1-08 verzelfstandigd en loopt goed 	<p>Ingebruikname nieuwbouw Brede School eind 2009</p> <p>Verplaatsing sporthal De Sprong?</p> <p>Nieuwbouw De Vuister?</p>
Rooswijk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aanpak jeugdoverlast (ernstig). Activiteiten en voorzieningen. 2. Handhaving/toezicht 3. Positieve trend ten aanzien van betrokkenheid bewoners (referendum) versterken 4. Verplaatsen jeugdvoorziening (skatebaan) 5. Speerpunt: aanpak van de Tripas-flats (Parteon heeft initiatief tot renovatie) 6. Aanleg natuurpaden in het Guisveld. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. JOP eind 2008- 2. Overleg politie en wijkoverleg, politie komt vaker 3. klankbordgroep blijft in gesprek met projectontwikkelaars 6. Is in uitwerking Centrum Jong in Guishuis 	<ol style="list-style-type: none"> 4. aan de orde bij sloop Bannehof 5. nog geen duidelijkheid Parteon
Oude Haven	<p>Korte termijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stimuleren ontmoeting Eiland en Russische Buurt 2. Aanpak onveiligheidsbeleving Russische Buurt i.o.m. politie, handhaving, bewoners 3. Aantrekkelijkheid oude buurten etaleren i.o.m. bewoners 4. Unieke ligging Eiland etaleren i.o.m. bewoners 5. Aanpakken sociaal ongewenste klimaat Zaanderhorn <p>Lange termijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Russische Buurt verbetering openbare ruimte? 7. Mogelijkheden recreatief gebruik groen en water? 8. Verkeersoverlast en parkeerproblematiek? 9. Ontwikkeling Hembrugterrein tot innovatief gebied 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Werkgroep sociale veiligheid (politie, ontwikkelaar, Welsaen, Regiocollege). Vanuit politie is extra aandacht voor openbare orde in het weekend. Project Damlopers en Kroegtijgers gericht op jongeren 5. Is opgepakt. 	<p>1-3-4. Via panelgesprekken?</p> <p>Wijkoverleg zoekt naar andere vorm van zelforganisatie.</p> <p>6. Bewoners, ondernemers en gemeente?</p> <p>9. Mogelijkheden Hembrugterrein zijn in onderzoek.</p>

Wijk	Sociale agenda	in 2008	Planning 2009 en verder
Zaandam West	<p>Korte termijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. bewonersparticipatie vergroten (activiteiten op buurtniveau) 2. meer (speel)voorzieningen jeugd realiseren 3. sportdeelname jeugd vergroten <p>Lange termijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. realisatie schoolvoorzieningen in relatie tot Brede Schoolontwikkeling 5. Zorgzone initiëren (ontwikkeling staat nu stil) 6. realiseren multifunctioneel steunpunt (zorg, buurthuis) 	<p>Jongerennetwerk gestart</p> <p>2 en 3. Speel/sportveld Statenhoek en Terschellingstraat opgeknapt. Plan realisatie tijdelijk sportveld op veld D Overtuinen. School Et Buut en Vrienden van het Volkspark gaan hier sport organiseren</p> <p>1. Bewonersvereniging is met mini-wijk overleggen gestart, uitkomsten worden in DB bestuur met wijkmanager besproken. Vrienden van het Volkspark organiseren activiteiten voor bewoners in het Volkspark</p> <p>4 en 6. Onderzoek naar nieuwe huisvesting Et Buut (Brede School)</p> <p>5. Masterplan woonservicewijken</p>	<p>4 en 6. Onderzoek naar nieuwe huisvesting Et Buut (Brede School)</p>

Wijk	Sociale agenda	in 2008	Planning 2009 en verder
Nieuw West	<p>Korte termijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aanpak jeugdoverlast 2. Meer activiteiten voor jongeren (o.a. i.s.m. Free Kids) 3. Aanpak verkeersveiligheid i.s.m. bewoners en scholen 4. Vanuit sociale visie noodzaak voorzieningen inventariseren i.s.m. bewoners en instellingen (bijv. Inrichting De Bult en Groene Oase) 5. Multifunctioneel gebruik bestaande voorzieningen (Regio college, scholen, verzorgingstehuis, Free Kids) 6. Samenhang van de verschillende buurten in de wijk bevorderen 7. Diversiteit toekomstige bewoners in de gaten houden 8. Komst Centrum Jong <p>Lange termijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 9. Renovatie en vergroting winkelcentrum en verzorgingstehuis 10. Vanuit sociale visie voorzieningen realiseren i.s.m. bewoners en instellingen (bijv. Inrichting De Bult en Groene Oase) 11. In Inverdan een woonservicewijk realiseren 12. Vanuit Inverdan maatschappelijke voorzieningen opnemen (zorg en welzijn) 13. Nieuwe locatie voor dependance basisonderwijs 14. Brede School ontwikkeling 15. Kwartiermaker coördineert, faciliteert, stimuleert en inspireert t.b.v. uitvoering plannen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jongerennetwerkoverleg gestart. Uitbreiding uren Jongerenregisseur. 2-7. Sociale visie vastgesteld. Kwartiermaker aangesteld. Loodsdagen voor jongeren in november. Ideeënvorming over De Belt (ism externe partners). 4/5/8. Worden meegenomen in overleg over sociale voorzieningen in Inverdan (bijv. in de Slinger) 9. Winkelcentrum: gesprekken met ontwikkelaar. Einde van het jaar uitsluitel 13. Besluitvorming locaties in 2008 14. PvE voor scholen moet door scholen worden uitgewerkt. 15. kwartiermaker is aangesteld.010. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Activeren jongeren netwerk, organisatie activiteiten. 2. Organisatie van Loodsdagen, werken aan (jaarlijks) zomerevenement rondom Belt. 3. Kindlint, kindvriendelijk ontwerp. 4/8. Besluitvorming locaties maatschappelijke voorzieningen in 2009-2010, afh. Van planning Inv. West. Sociale visie/soc. structuurschets als basis. 5. Kwartiermaker stimuleert multi-gebruik. 6/7. Aandachtspunt in alle activiteiten. 11. Nieuw West wordt een woonservicewijk. 12. Verhuizing buurtcentrum De Zeskanter naar nieuwbouw Inverdan West. Centrum Jong in West, beide in MFA. Besluitvorming locatie Cultuurpaleis in 2009, mogelijk in Nieuw West. Jongerenvoorziening in Nieuw West als bovenwijkse voorziening. 13. Realisatie twee nieuwe onderwijslocaties agv Inverdan en opheffen schoolwoningencomplex Nieuwendamstraat. Bredeschool-invulling bij beide locaties.

Wijk	Sociale agenda	in 2008	Planning 2009 en verder
Zaandam Noord ('t Kalf)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aandacht en onderzoek jongerenoverlast 2. Aandacht en onderzoek vereenzaming ouderen/alleenstaanden (daarin toename alcoholgebruik betrekken) 3. Aandacht en onderzoek toename nieuwe wijkbewoners (medelanders) 4. Recreatief gebruik Jagersveld/plas intensiveren 	<p>Uitbreiding Michaëlcollege tot 1150 lln in gebruik genomen</p> <p>Buurtcentum De Bovenkruier per 1-1-08 verzelfstandigd</p>	<p>Sloop buurtcentrum en nieuwbouw door Rochdale op locatie in 2009</p> <p>Onderzoek leegkomende ruimte bij Vuurvogel en Jagersplas ihkv vaststellen IHP</p> <p>2 en 3. De Zonnebloem en de kerk hebben tijdens panelgesprek aangegeven signalen uit te wisselen.</p>
Oud Zaandijk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ontmoeting stimuleren in de nieuwe De Boed (benutten voor andere doelgroepen)? Na nieuwbouw o.a. dagopvang door Eveen? Honig Breethuis, Raadhuis, herbestemming kerk ?) 2. Onderzoek of er extra aandacht moet zijn voor minima in kader van de armoedemonitor 3. Aandacht en onderzoek naar vereenzaming ouderen en alleenstaanden. 4. Voortzetten inzet Straathoekwerk en Welsaen richting de jongeren 5. Meer inspringen op toerisme 6. Ontwikkeling werkgelegenheid en match aanbod van werknemers wonend in de wijk. 7. Voorzieningen jongeren 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dagopvang Eveen gaat niet door. Nieuwbouw is gereed. Er is overleg met SMD over nieuwe groepen . 4 en 7. Jongerenetwerkoeverleg gestart 5. 2 initiatieven uit de wijk: voerveer + routebeschrijving en route station-Zaanse dijk. Initiatief om een klein theatergelegenheid te creëren in de gymzaal van de Gorterschool (vraag bewoners) 	<p>6. Moet worden onderzocht, via EZ?</p>

Wijk	Sociale agenda	in 2008	Planning 2009 en verder
Oud Koog aan de Zaan	<p>Korte termijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bankjes en ouderenplekken langs de Zaan 2. Bevorderen van ontmoeting tussen oud en jong, bijvoorbeeld vanuit Parkzicht 3. Onderzoek naar locatie zorgcentrum Parkzicht als wijksteunpunt in combinatie met buurthuis 4. Integrale aanpak jongerenoverlast A8ternaA in directe omgeving (gestart 13/11/07) 5. Start Jongeren netwerkoverleg voor Oud Koog, Zaandijk, 6. Woning Parteon aanhouden als buurtontmoetingspunt 7. In gesprek met het wijkoverleg: vergroten representativiteit wijk, 8. Sociale culturele voorzieningen voor kinderen en jongeren in de wijk i.s.m. de twee basisscholen <p>Langere termijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 9. Sociaal-culturele voorzieningen voor jongeren in de wijk 10. Algemeen: stimuleren ontmoeting jong en oud, binnen en buiten, op de scholen, zorginstellingen, etc. 11. Behoud en onderhoud van beeldbepalend monumentaal groen, ook vanuit oogpunt van leefbaarheid (opnemen in bouwplanprocedures, besluitvorming en toetsing voor het te laat is, bomenkap een feit is) 12. Input bewoners-ideeënbus bevestigt de waarde van groen / bomen voor de leefbaarheid 13. Zorgcentrum locatie Parkzicht, benutten als wijksteunpunt i.c.m. ontmoetingspunt 14. Nieuwe kleinschalige bedrijfsfuncties in voormalig Honigpand creëren werkgelegenheid 15. Winkelaanbod uitbreiden, gefocused op dagelijkse boodschappen en bovenlokale speciaalzaken 16. Sportmogelijkheden 'creatief' verruimen binnen de beperkte mogelijkheden 17. Sociale upgradering via stimulering verbetering woningen en nieuwe werkgelegenheid: 18. verhogen ruimtelijke kwaliteit en/van woningen omgeving A8terna: vervanging/vernieuwbouw bestaande laagbouwflats Parteon-Verzetstraat e.o. 19. vestigingsklimaat stimuleren voor starters kleine bedrijvigheid en een-pitters! 	<p>Fusie Pascal VMBO met Compaaen Zuiderzee (wordt Compas)</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Er is een concreet actieplan in jongerenennetwerk 5. Van start gegaan 7. Wijkoverleg is er mee bezig. In ieder geval is er een sportbuurtwerker gehele jaar aanwezig t/m 2010. 11. Over het Kogerpark zijn afspraken gemaakt tussen St. Kogerpark en Beheer gemeente . 14. Bedrijvige Bij is hier mee bezig 15 en 19. I.k.v. laboratorium Hart van Koog: gesprekken met ondernemers 16. Zie de sportWUP: er is sportbuurtwerk, jeugdsportpas, jeugdsportfonds en Club Move. 17 en 18. Parteon is bezig met herstructureringsplan 	<p>Verhuizing Pascal naar nieuwe huisvesting Compas aan Zuiderzee in 2010</p> <p>2 en 3. Ontmoetingsmogelijkheden wellicht kans bij oude brandweerkazerne</p>

Wijk	Sociale agenda	in 2008	Planning 2009 en verder
Zaandam Zuid	<p>Korte termijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Structureel aanbod van sport- en andere activiteiten in de wijk voornamelijk gericht op groep 12-18. 2. Activiteiten in het kader van de Brede School ontwikkeling 3. Activeren ouderen 4. Bevorderen sociale cohesie ism de partners 5. Goede sociale infrastructuur tot stand brengen 6. Het opwerken van het imago, de uitstraling van de woonservicewijken. Op dit moment is het concept nauwelijks bekend in de wijk. 7. Emancipatieprojecten allochtone vrouwen (koppeling met VVE, inburgerings- en taalcurssussen zoeken) <p>Langere termijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Participatie bevorderen. 9. Meer buitenspeelactiviteiten (Duimdrop)- benutten van schoolpleinen 10. Achter-de-voorkeur-project(-en) invoeren/uitwerken 11. Extra zorgloket (wmo) invoeren in verband met huidige ligging Dirk Prins in de wijk (Mennistenerf)? 12. Op zoek naar nieuwe partners in de wijk- dan wel bestaande met elkaar in contact brengen 13. Woonservicewijk-jongeren 14. Aandacht ontwikkelingen rondom buurthuis de Exter en herstructurering Walvisvaardersbuut 	<p>Jongerennetwerkoverleg gestart</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sportbuurtwerker (13 t/m 18 j) is aanwezig t/m 2009 waarschijnlijk t/m 2010. Jeugdsportpas en Jeugdsportfonds. Time out for Work activiteiten. 2 en 9. Bredeschoolplatform 3. Wijkbeheer en Welsaen 4. Netwerken uitbreiden via wijkmanager 5. I.s.m. 6 en visievorming 7. Activiteiten Welsaen 7 en 8 en 10. Onderzoek achter de voordeurtraject van Parteon is afgerond. Aandacht voor werk, kinderopvang, schuldhulpverlening. 80% wil meedoen. 11. Is onder de aandacht van woonserviceplatform 12. Netwerk uitbreiding door wijkmanager 14. Halogeen (aan Exter) wordt verbouwd. Blijft bestemd voor jongeren. 	<p>Verhuizing obs De Gouw naar MFA Poelenburg</p> <p>Herman Gorterschool samenvoegen op 1 locatie</p> <p>6-11-13. Masterplan woonservicewijken</p>

Wijk	Sociale agenda	in 2008	Planning 2009 en verder
Poelenburg	<p>Korte termijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ontwikkeling van een Maatschappelijk Activeringscentrum Centrum Poelenburg. 2. Aanpak sociale veiligheid in relatie tot jongeren netwerk/ Brede School 3. Bevordering sociale cohesie en participatie bij ontwikkelingen in de wijk. 4. extra aandacht voor kinder- en jeugdactiviteiten op het gebied van sport en school in samenwerking met de Brede School. 5. Stimulerende omgeving voor jongeren creëren. Samen met de partners zoeken naar ruimte en mogelijkheden voor jongeren. <p>Lange termijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Verbeteren vooruitzichten jeugd en jongeren in de wijk. 7. Aanpak achter de voordeur: ketenaanpak armoedebestrijding, verhogen kansen op de arbeidsmarkt, gezondheidsklachten enz. 8. Verbeteren positie ouderen. 9. Ontwikkeling Brede School in herstructureringsgebied van Poelenburg. 10. Verhoging inburgering en integratie van allochtone bewoners. 11. In 2008 start ontwikkeling Multi Functionele Accommodatie (MFA): Brede School, activiteitscentrum, culturele activiteiten, gezondheidscentrum, sociaal servicepunt, inburgeringsactiviteiten, bibliotheek. 12. Bedrijfsverzamelgebouw t.b.v. ondernemers uit Poelenburg en werkgelegenheid buurtbewoners 13. Nieuw winkelcentrum 	<ol style="list-style-type: none"> 1. In volle gang 2. Onderdeel Sociaal programma Poelenburg (2008-2018) 3. (In)formele ontmoetingen en oprichting klankbordgroepen 4. Afstemming activiteiten Brede School gaat via platform en loopt. Er is sportbuurtwerker voor jeugd 9 t/m 23 jaar. Club Move: 5 t/m 15 jaar), Jeugdsportpas, Jeugdsportfonds. 5. Verzoek plaatsing keet op 5 november in de krant (zienswijze en dan vergunning) 6 t/m 11. Onderdeel ontwikkelingen Masterplan Poelenburg 9. Ontwikkeling in te realiseren MFA gestart 11. Ontwikkeling MFA in 2008 gestart 	<p>Start nieuwbouw Pascal VMBO in 2009</p> <p>Onderzoek vrijkomende ruimte ihkv IHP bij de scholen</p> <p>Paus Joannes De Roos De Gouw</p> <p>11. Realisatie MFA in 2012</p>

Wijk	Sociale agenda	in 2008	Planning 2009 en verder
Pelders-/ Hoorneveld	<p>Korte termijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. P5- ontmoetingsruimte voor jongeren, ruimte voor Brede School-activiteiten 2. Brede Schoolactiviteiten (sport-dans-drama 4 tot 12 jaar) 3. Structureel aanbod sportactiviteiten 12-18 (door wie?) 4. Samenbrengen van bestaande partners in de wijk (denk aan bewonerscommissie/huurdercommissie etc) <p>Langere termijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Methodiek ouderkamer verder ontwikkelen in relatie tot VVE en Brede School ouderkamer 6. Start kinderpersbureau 7. Activiteiten ouderen in de eigen wijk 8. Invoeren woonservicewijken 9. Uitbreiding winkelcentrum Gibraltar 	<p>Jongerennetwerkoverleg gestart</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 en 2. Platform Brede School met 4 scholen; P5 is nu ook voor jongeren en brede school activiteiten; Box8, Meerpaal, Darwinpark hebben extra activiteiten 3. Sportbuurtwerkeris aanwezig 4. Netwerkuitbreiding door wijkmanager <p>Planvorming Buurtontmoetingsplek in Kleurenbuurt incl. bibliotheekfunctie. Realisatie 2009 (i.s.m. de Zaanse kracht(ZVH,Bouwfonds en Kristal)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 5 en 6. Visie Brede school ontwikkeling 7. Onderzoek met partners 8. Masterplan woonservicewijken 9. Planvorming Herontwikkeling gebied Gibraltar <p>Planning Centrum Jong aan Veringplein Nieuwbouw basisscholen Feniks/De Branding Andere voorziening De Rots Masterplan Kleurenbuurt met mogelijke verplaatsing sbo-school Het Dok en nieuwbouw sporthal De Vang Renovatie en uitbreiding schoolgebouw aan Zuiderzee t.b.v. vmbo-school Compas Renovatie Pascal havo/vwo</p>

Wijk	Sociale agenda	in 2008	Planning 2009 en verder
Kogerveldwijk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brede School ontwikkeling en heropening Speel-O-Teek ondersteunen (jan 2008) 2. Communicatie en participatie in het masterplan Slachthuisbuurt borgen 3. Herontwikkeling Slachthuisbuurt met ruimte voor bedrijvigheid in de wijk 4. Hofwijk: achter de voordeurprojecten door corporaties 5. Kogerveld ontmoetingsacties, welke voorzieningen zijn nodig 6. Meer samen acties Aleviten, RK kerk, Menorah, buurtburo Hofwijk en de buurtboot 7. Hofwijk: geloof in toekomst jongeren vergroten, bijv. mentoring projecten 8. Ontmoetingsplek jongeren, is daar behoefte aan? 9. Onveiligheidsgevoel analyseren, waar zit het 10. Aanbod cultuur, sport en kind voorzieningen in kaart brengen en bekendheid en samenhang creëren 11. Platform Brede School Kogerveldwijk 12. Wijk beter inrichten voor ouderen 13. Ontmoeting stimuleren (Zilverschoonplein, speelterreinen) 14. Bevordering toegankelijkheid openbare ruimte (ouderen en minder validen bijv. parkeerplaatsen, verkeersveiligheid enz.) 	<p>Jongerennetwerk gestart</p> <p>6. Project Verover je wijk (Hofwijk, Slachthuisbuurt)</p> <p>10. voorzieningenonderzoek STIPO is gedaan</p> <p>11. Winkeltje Moskee naar Zilverschoonplein</p>	<p>Verhuizing 't Anker eind 2009</p> <p>Nieuwbouw Praktijkschool De Faam</p> <p>(Ver)nieuwbouw Moskee</p> <p>Andere locatie Alevitische vereniging</p> <p>Andere locatie Het SchatRijk (naar Wandelweg)</p> <p>12. masterplan woonservicewijken</p>

Wijk	Sociale agenda	in 2008	Planning 2009 en verder
Rosmolenwijk	<p>Korte termijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. meer projecten sport om jongeren te activeren om wensen en problemen in beeld te krijgen. 2. starten met de ontwikkeling van de Woonservicewijk. 3. Mobiliseren van bewoners voor sociale cohesie / participatie. (herstructurering) 4. Het bevorderen van tolerantie/en betrokkenheid eigen woonomgeving <p>Langere termijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Invoering van de Woonservicewijk. 6. Ontwikkeling van een multifunctionele accommodatie in het kader van de Brede Schoolontwikkeling met de schoolbesturen. 7. Meer speelruimte openbaar ruimte. Stimulerende omgeving voor jongeren creëren. Samen met de partners zoeken naar ruimte en mogelijkheden voor jongeren. Het doel is een "eigen" ruimte waar zij zichzelf kunnen zijn. Hierdoor ontstaat minder overlast op straat en is er beter zicht op hun activiteiten. Begeleiding is hier een belangrijk middel. 8. Ontwikkelen van bereikbare projecten voor ouderen. Samen met de partners de ouderen stimuleren om deel te nemen aan de maatschappij door extra te investeren (bestrijding eenzaamheid). 9. Aanpak achter de voordeur: ketenaanpak armoedebestrijding, verhogen kansen op de arbeidsmarkt, gezondheidsklachten Leer-/werk projecten stimuleren. 10. Onderzoek naar aansluiting op Activeringscentrum Poelenburg voor langdurig werklozen en activering van allochtone vrouwen en het creëren van arbeidsplaatsen voor mensen uit de wijk. 11. Toegankelijke en veilige straten. Belangrijk voor ouderen maar zeker ook voor kinderen om een veilige (school) route te kunnen nemen. (bijv. koppeling kindlint met een veilige route voor mensen met een beperking). 12. Aandacht voor informeren van bewoners die geen Nederlands spreken. De taallessen kunnen daarin een middel zijn. 13. Vervolgtrajecten voor bewoners die meestal niet participeren, faciliteren (sociaal programma Poelenburg) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jongerenennetwerkoeverleg gestart, sportbuurtwerker (voor 13 t/m 18 j) t/m 2009 waarschijnlijk ook in 2010 aanwezig. Jeugdsportfonds, Jeugdsportpas. Brede schoolactiviteiten aanwezig groep 11-12 jarigen vragen om meer aandacht. Zit in 2009 in de activiteiten. 2 en 5. Start in 2009 is onderdeel van sociaal programma 3 en 4. Continue proces en onderdeel van bijeenkomsten, platform, wijkoverleg enz. Parteon is bezig met wijktheater. Rochdale heeft budget voor sociale activiteiten voor bewoners 6. Projectontwikkeling nieuwbouw MFA gestart (Parteon, Welsaen, Centrum Jong, OZK) 8-10. Is onderdeel sociaal programma Rosmolenwijk 11. Onderdeel van woonservicewijk 12-13. Is onderdeel van sociaal programma 	<ol style="list-style-type: none"> 2 en 5. Masterplan woonservicewijken 6. Bij de bouw van het Veeringplein is dit als opgave meegenomen (relatie met nieuwbouw buurtcentrum de Kolk). 7. Bij de herstructurering van de Dwarsstraten zal door Parteon getracht worden om meer openbare ruimte te creëren. Bij de herinrichting van de Rosmolenstraat richting L.T. Roggeplein, zal extra aandacht worden gegeven aan het ontwikkelen van speelmogelijkheden rond het L.T. Roggeplein. Een belangrijke bijdrage zal kunnen zijn het beschikbaar stellen van de schoolterreinen voor activiteiten. Onderzoek huisvesting Willibrordschool op één locatie in relatie tot basisscholen De Keizer en Over de Brug

Bijlage 3: Maatschappelijke voorzieningen per thema

In het najaar 2007 heeft bureau STIPO in alle wijken een inventarisatie gehouden van de bestaande voorzieningen op het gebied van zorg, onderwijs, maatschappelijke voorzieningen, cultuur en sport en vrije tijd. Op basis van landelijke benchmarkgegevens is het fysieke voorzieningenbestand gewogen op wijk- en stedelijk niveau. Ook zijn op basis van demografische ontwikkelingen²⁶ prognoses gemaakt voor elke wijk en de stad met de daaraan gerelateerde consequenties voor het voorzieningenniveau in 2020. Er is kritisch gekeken of de uitkomsten van de benchmark matchen met de sociale agenda's die in de wijkbijeenkomsten zijn opgesteld. Daardoor ontstaat een beeld waarin objectieve gegevens en de beleving in de wijk worden verbonden.

De algemene conclusie is:

Zaanstad heeft een redelijk maatschappelijk voorzieningenniveau, alleen voor jongeren zou meer aandacht moeten zijn.

- Zowel objectief, als in de beleving, is er genoeg ruimte voor het onderwijs, bibliotheken, gymzalen, sporthallen, buurthuizen en kinderopvang 4-11 jaar. Ook de gezondheidszorgvoorzieningen zijn passend.
- Objectief is er te weinig ruimte voor kinderopvang tot 4 jaar en voor muziekscholen en creativiteitscentra. Maar dat is niet duidelijk in de beleving van de bewoners.
- Een confrontatie met de bevolkingsontwikkeling tot 2020 leidt met name bij het onderwijs tot verschuivingen. Verder zijn de voorzieningen redelijk toekomstvast.

Het beeld is per wijk verschillend. Daarvoor is uitgebreid kaartmateriaal beschikbaar per wijk.

Tegelijk zijn er geen wijken die extreem afwijken qua voorzieningenniveau ten opzichte van de rest.

Op onderdelen zijn de volgende indicaties voor Zaanstad gemaakt:

Zorg

- Huisartsen: ++
Het aantal huisartsen is goed vertegenwoordigd: 80 (huidige situatie) tegenover 63 gewenst (vanuit de benchmark). De spreiding is goed, de ruimte ook.
- Fysiotherapeuten: +
Het aantal fysiotherapeuten volstaat (met een licht tekort, dat richting 2020 toeneemt). Deze groep is sterk marktafhankelijk en richt zich op de vraag. Maar het lijkt er op dat hier ruimte is te winnen door mogelijk nog meer samenwerking te zoeken.
- Tandartsen: +-
Vanuit de landelijke kengetallen lijkt er een tekort aan 11 tandartsen in Zaanstad (60 aanwezig, tegenover een benchmark van ca. 71). Dit komt overeen met landelijk beeld van tekort aan tandartsen tot aan een half jaar geleden. Volgens de vakbladen van deze beroepsgroep is het tekort opgeheven. Dit moet in Zaanstad nog doorwerken.
- Verloskundigen: ++
De verloskundigen zijn in Zaanstad ruim vertegenwoordigd: 33 tegenover 19 gewenst (vanuit de benchmark). Deels is dit te verklaren door de jonge bevolkingsopbouw van Zaanstad (met name Assendelft Noord en Nieuw West) en het grote aantal parttimers in deze beroepsgroep.
- Consultatiebureaus: +
Er zijn nu twee Centra Jong in Zaanstad en dat is conform de benchmark.
- Apotheken: +
Er is een tekort in aantal, maar een (ruim) overschot in vierkante meters. Gezien het aantal aanwezige apotheken (17) in vergelijking met het aantal wijken lijkt dit geen probleem.
- Bedden in de zorg (zowel verpleeghuis als verzorgingstehuizen voor 65+): +
Het huidige beeld is positief. Er zijn geen tekorten en is er sprake van een (licht) overschot op basis van landelijke kengetallen. Richting 2020 verandert dat beeld in een tekort:

²⁶ Prognoses van demografische ontwikkelingen gedaan door S&O Zaanstad op basis van goedgekeurde bouwplannen.

niet zozeer in vierkante meters, maar wel in aantallen bedden. De trend van extramuralisering en het ontwikkelen van zorgservicezones moet dus leiden tot een toename van het aantal bedden.

Onderwijs

- Basisonderwijs: +
De 72 basisscholen in Zaanstad passen uitstekend, volgens de benchmark. Zowel in aantal als in vierkante meters is er sprake van een (licht) overschot. Dit overschot neemt richting 2020 licht toe. Vanuit de ontwikkelingen binnen de scholen (naar onder meer Brede Scholen) liggen hier kansen om te bepalen hoe de gemeente eventueel vrijkomende ruimte wil inzetten en de scholen hun belangrijke wijkfunctie te laten behouden en versterken.
- Voortgezet onderwijs: +
Dit aantal onderwijsinstellingen is ten opzichte van de benchmark hoog. Er zijn 20 instellingen (gebouwen) terwijl volgens de huidige normen zo'n 5 à 6 volstaan. Dit is deels te verklaren is doordat de meeste scholen een relatief klein oppervlak hebben.

Maatschappelijke voorzieningen

- Buurthuizen: ++
Het aantal buurthuizen is volgens de benchmark ruim aanwezig. Er zijn er 26 terwijl voor een bevolkingsomvang van Zaanstad volgens de landelijke kengetallen zo'n 15 a 16 volstaan. Ook in aantal vierkante meters is de functie goed bedeed. Hier ligt wel een duidelijke wisselwerking met de volgende 2 functies.
- Jongerencentra: --
Deze voorziening is in Zaanstad juist weinig aanwezig ten opzichte van landelijke cijfers. De afgelopen jaren is dit zo gegroeid: de buurthuizen hadden een functie ook voor de jongeren, maar de trend is dat jongeren zich niet meer in een 'algemene buurthuis' thuis voelen. Dit gaat vooral op voor verstedelijkt gebied. Een aandachtspunt voor Zaanstad.
- Welzijnsvoorzieningen voor ouderen: +-
Ook dit is een nieuwe ontwikkeling binnen de maatschappelijke

voorzieningen. Het idee komt onder meer voort uit de extramuraliseringsgedachte van de zorginstellingen. Als ouderen meer in de wijk blijven wonen, is het ook belangrijker dat zij andere ouderen en gezinnen kunnen (blijven) ontmoeten. Van klein- naar grootschalig. Het aantal voorzieningen en de spreiding zijn passend.

- Peuterspeelplaatsen 2-4 jr: +-
Vanuit de benchmark is er een groot tekort aan Peuterspeelzalen 2-4 jaar: ruim 2.000 kindplaatsen. Vraag hierbij is of dit ook door de inwoners zo wordt ervaren. De wachtlijstenproblematiek is namelijk nog niet groot. Opvallend is daarbij dat er wel voldoende vierkante meters voor deze voorziening is.
- Kinderopvang 0-3 jr: +-
Ook hier geeft de benchmark een groot tekort aan. Hier is ook het aantal vierkante meters lager dan wat vanuit landelijke kengetallen wenselijk is. Er zijn geen signalen dat de beleving overeenkomt met de cijfers.
- Kinderopvang 4-11 jr: ++
De benchmark geeft hier een fors overschot te zien, zowel in aantal kindplaatsen als in aantal vierkante meters. Het aantal aanwezige kindplaatsen in Zaandam is bijna het dubbele van wat de benchmark aangeeft en het aantal vierkante meters bijna drie maal zo veel. Vraag is hierbij of de gegevens niet geflatteerd zijn door een nieuwe invulling: de buitenschoolse opvang die ook gelijk een soort buurthuisfunctie nieuwe stijl en creativiteitscentrum is. Hier is mogelijk de verschuiving van 'traditioneel welzijnswerk' naar 'nieuw welzijn' te zien; iets dat door de markt wordt opgepakt en aansluit bij de levensstijl van de 21e eeuw. De benchmark in Zaanstad komt hiermee overeen met de landelijke trends.
- Maatschappelijke dienstverlening: +-
Qua aantallen voorzieningen is er vanuit de landelijke kengetallen sprake van een tekort: de helft van wat het zou mogen zijn. Qua oppervlak daarentegen geeft de benchmark een volstrekt ander beeld. Dit klopt met de mate waarin deze voorzieningen in Zaanstad zijn geconcentreerd.
- Maatschappelijke opvang: -
De benchmark geeft hier een groot tekort aan. Dat klopt.

In het Stedelijk Kompas is op uitbreiding ingezet. Die zal niet vergelijkbaar zijn met andere steden, met name door de nabijheid van Amsterdam.

Cultuur

- Bibliotheken: +
Het aantal vierkante meters aan bibliotheekfunctie is ruim voldoende in Zaanstad. De bibliotheekfunctie is aan verandering onderhevig. Uitgezocht wordt nog welke wijkfuncties gecombineerd kunnen worden met de oude biebfunctie (Brede Scholen, verzorgingscentra, etc.)
- Muziekscholen en creativiteitscentra: +/-
De benchmark geeft aan dat er een groot tekort is aan muziekscholen en creativiteitscentra. Uitgezocht moet nog worden hoe dit wordt beleefd

Sport en vrije tijd

- Gymzalen: +/-
De benchmark geeft aan dat het aantal gymzalen laag is: er is een tekort van zo'n 10 gymzalen en dat loopt op richting 2020. Wat betreft het aantal vierkante meters is er geen tekort, maar juist een overschot. Het lijkt dus te liggen in grotere zalen (complexen) dan op basis van landelijke cijfers.
- Sporthallen: +
Zowel in aantallen als in vierkante meters scoort deze voorziening in Zaanstad goed. Het aantal lijkt veel, maar is gezien de ruimtelijke opbouw van Zaanstad goed te verklaren.
- Speelruimte 6-11 jaar: +/-
Volgens de benchmark is op dit thema sprake van een grote overmaat, maar binnen de wijken zal de beleving van de mensen en de kinderen op dit onderwerp een betere maatstaf zijn. De beleving is in sommige wijken dan ook een andere.
- Speel- en ontmoetingsruimte 12-18 jaar: +/-
Over het geheel genomen scoort Zaanstad goed op dit thema: het aantal vierkante meters voldoet aan de vraag. De vraag neemt licht toe, dus er zal meer aandacht voor dit thema moeten komen. Wel zijn er binnen de 19 wijken grote verschillen. Met name in de jonge wijken (Assendelft Noord en

Nieuw West) is er sprake van een tekort, iets dat nu al zichtbaar is in de wijken en de komende jaren als aandachtspunt fors zal toenemen.

- Vierkante meters sport buiten: ++
Volgens de benchmark is hier sprake van een grote overmaat. Maar gezien het grote verschil en de moeilijkheid om de cijfers zuiver te krijgen op dit onderwerp zijn hier geen echte harde constatering aan te hangen. Kijken we naar de vergelijking met andere steden in het benchmarkonderzoek, dan lijkt het zeker goed te zitten voor een gemeente met de omvang van Zaanstad.

Bijlage 4: Maatschappelijke voorzieningen per wijk Overzicht sociaal maatschappelijke voorzieningen in Zaandam Zuid

zorg

- A1 huisarts Jacob Rekstraat 52
- A2 huisarts Laan der Vrijheid 26
- A3 huisarts Zuiddijk 83
- A4 huisarts Zuiddijk 5
- B1 fysiotherapeut Zuiddijk 5
- B2 fysiotherapeut Coniferenstraat 1
- B3 fysiotherapeut Madagaskar 11
- C1 tandarts Wilgenstraat 11
- C2 tandarts ML Kingweg 154
- F1 apotheek Zuiddijk 42
- F2 apotheek Zuiderkerkstraat 3
- H1 verzorgingstehuis H Gerhardstraat 77

onderwijs

- I1 Openbare basisschool Herman Gorter D. Doniastraat 18
- I2 Openbare basisschool Herman Gorter (dependance) Burg. Smitstraat 2a
- I3 Openbare basisschool De Gouw Wibautstraat 73
- I4 Basisschool Tamarinde Jonge Arnoldusstraat 37
- I5 Basisschool De Voorzaan Lindelaan 2

maatschappelijk

- K1 Buurthuis de Doorbraak Prinsenstraat 43
- K2 Buurtcentrum de Exter Sluispad 35
- K3 Fluxus afdeling beeldende kunst Klaas Katerstraat 7b
- L1 Jongerenunit Hallo-geen Sluispad 35
- N1 peuterspeelzaal de Exter Sluispad 35
- N2 peuterspeelzaal de Voorzaan Lindelaan 2
- N3 peuterspeelzaal Pippeloentje Wibautstraat 73
- O1 Kinderopvang Davidka Wilgenstraat 11
- P1 Mini's kinderdagpaleis Sparrestraat 45
- P2 Kinderopvang Davidka Wilgenstraat 11

- R1 Leger des Heils Tuinierstraat 30-32
- R2 Amedi Schubertstraat 16
- R3 verslavingszorg St. Catarijnestraat 12

religie

- T1 Hervormde Oostzijderkerk Zuiddijk 1
- T2 Vrije Evangelische Gemeente Burg. Ter Laanplantsoen 21
- T4 Marokkaanse Moskee Madagaskar 17

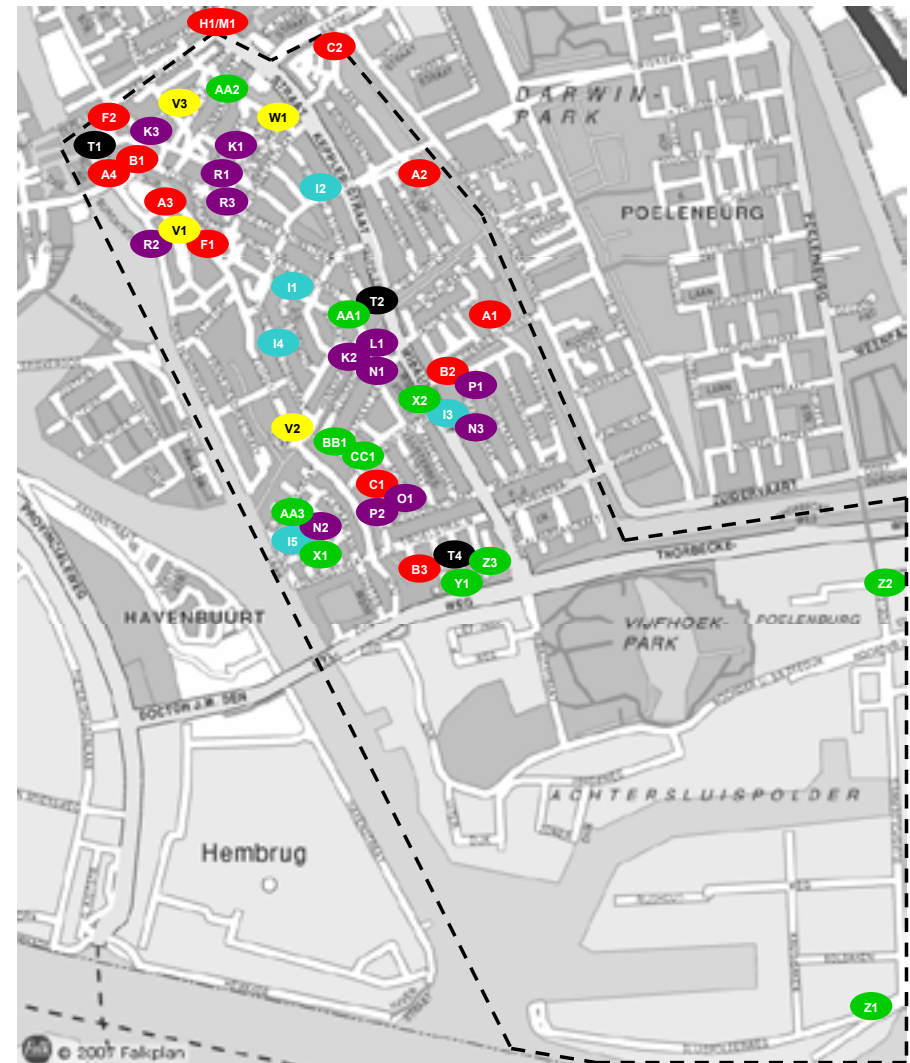
cultuur

- V1 J. Kolvers muziekschool Schubertstraat 14
- V2 De Kade Zaans pop- en dance podium Zuiddijk 911
- V3 Inspire Me Klaas Katerstraat 7b
- W1 Dirk Prins A.G. Verbeekstraat 35

sport en vrije tijd

- X1 gymlokaal Voorzaan Lindelaan 2
- X2 gymlokaal Tamarindeschool Jonge Arnoldusstraat 37
- X3 gymlokaal de Gouw Wibautstraat 73a
- Y1 Zaanse tafeltennisvereniging Madagaskar 15
- Z1 watersportvereniging Bruynzeel Sluispolderweg 51a
- Z2 voetbalvereniging Zaan'90 en Zilvermeeuwen Poelenburg 464
- Z3 handboogvereniging Madagaskar 16
- AA1 Burg. Ter Laanplantsoen
- AA2 Lijnbaanstraat
- AA3 Teerplein plataanlaan
- BB1 Cruyff Court Walvisvaarderstraat
- CC1 Cruyff Court Walvisvaarderstraat

peildatum: nov 2007

Voorzieningskaart Zaanstad Zaandam Zuid

- Zorg
- Religie
- Onderwijs
- Cultuur
- Maatschappelijke voorziening
- Sport en vrije tijd

--- Wijkgrens

Maart 2008

Overzicht sociaal maatschappelijke voorzieningen in Poelenburg

zorg

- A1 Poelenburg huisartsenpraktijk Geuzenpad 5
- A2 L.M.E. Kiel Azing E. Heimanshof 5
- A3 R. Scholten Twiskeweg 102
- B1 Fysiotherapie Dodonaeuslaan
Dodonaeuslaan 319
- B2 Maatschap Nool Heukelstraat 2
- C1 Tandartsengroepspraktijk De Weer De Weer 17
- C2 The Hwat Bing Wachterhof 6
- D1 Gezondheidscentrum de Poelenburg
Geuzenpad 3
- F1 Apotheek Poelenburg Dodonaeusstraat 16
- H1 Eveen Erasmushuis Twiskeweg 80

onderwijs

- I1 Basisschool de Gouw Noorderven 6
- I2 Islamitische basisschool de Roos
Zuidervaart 2b
- I3 Katholieke basisschool Paus Johannes
De Weer 25
- J1 Pascal College VMBO/LWOO De Weer 26

maatschappelijk

- K1 buurtcentrum Poelenburg Weerpad 1a
- K2 Mannencentrum/koffiehuis De Hoek
Weerpad 1b
- N1 De Rakkertjes Weerpad 1a
- N2 Peuterspeelzaal Plus De Gouw Noorderven 6

- N3 Anansi Zuidervaart 2a
- N4 De Tamarinde Schaarsven 2
- N5 De Parel De Weer 25
- P1 Anansi Zuidervaart 2

religie

- T1 Sultan Ahmet Moskee Poelenburg 156
- T2 Pinkstergemeente Stad van Sion Pauwenven 3
- T3 OLV parochie ML Kingweg 209

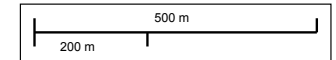
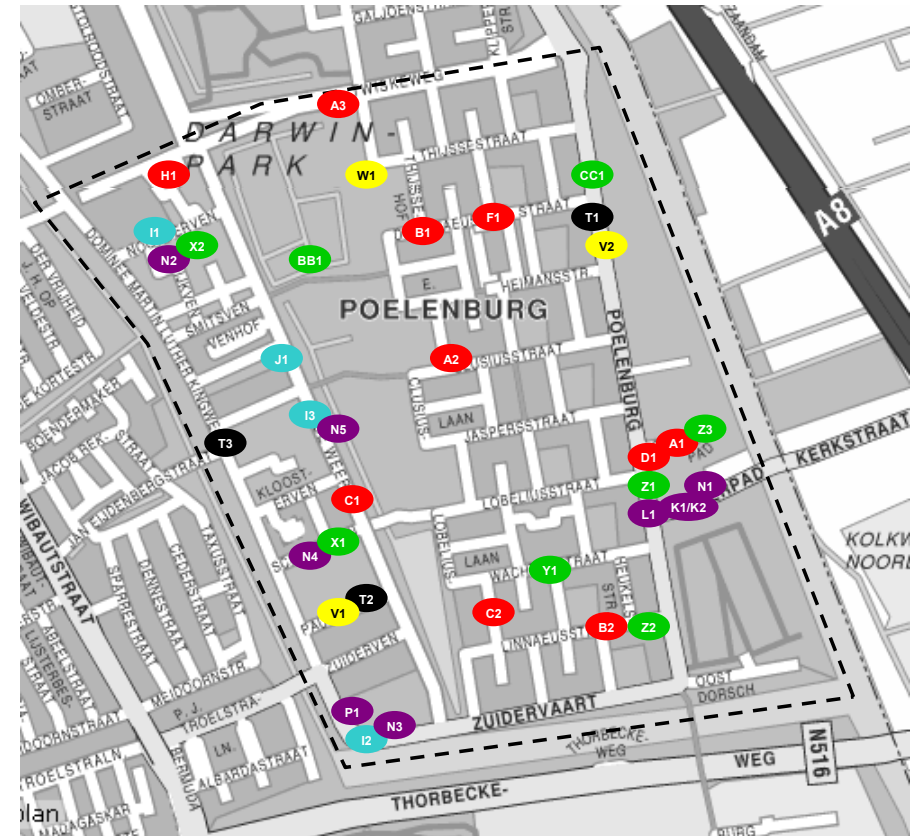
cultuur

- V1 Muziekcentrum Soli Deo Gloria Pauwenven 3
- V2 Drumfanfare Czaar Peter Poelenburg 156e
- W1 Natuurmuseum Thijssestraat 1

sport en vrije tijd

- X1 gymlokaal Wegwijzer Schaarsven 2
- X2 gymlokaal de Gouw Noorderven 6a
- Y1 Budoclub Choku Zaandam Wachterstraat 21
- Z1 Korfbalvereniging Poelenburg 465
- Z2 Sportpark Poelenburg Zaandam
Poelenburg 460
- Z3 Kanovereniging Geuzenpad 1
- BB1 Kinderboerderij Darwinpark De Weer 31
- CC1 trapveldje + skatebaan bij Hoky Poky
Poelenburg 55

peilingsdatum: nov 2007

Voorzieningenkaart Zaanstad Poelenburg

● Zorg	● Religie	 Wijkgrens
● Onderwijs	● Cultuur	
● Maatschappelijke voorziening	● Sport en vrije tijd	Maart 2008

Overzicht sociaal maatschappelijke voorzieningen in Pelders- & Hoornseveld

zorg

- A1 huisarts Dr. M. L. Kingweg 152
- A2 huisarts Panneroodstraat 87
- B1 fysiotherapeut Tjotterlaan 14c
- B2 fysiotherapeut Jachtenlaan 30
- B3 fysiotherapeut Schepenlaan 49
- B4 fysiotherapeut Rode Zee 44
- B5 fysiotherapeut Rode Zee 38
- B6 fysiotherapeut Treilerstraat 163
- B7 fysiotherapeut Galjoenstraat 64
- F1 apotheek Brigantijnstraat 17b
- F2 apotheek Panneroodstraat 91
- G1 verpleeghuis Eveen Oostergouw Koningin Julianaweg 10
- H1 verzorgingstehuis Eveen de Meerpaal Panneroodstraat 89

onderwijs

- I1 Openbare basisschool De Feniks Gibraltar 2
- I2 Basisschool De Branding Rode Zee 69
- I3 Basisschool De Loopplank Klipperstraat 2-4
- I4 Vrije basisschool Zaanstreek Galjoenstraat 11b
- I5 Basisschool De Windroos Galeistraat 2
- I6 Speciale basisschool Petraschool Jachtenlaan 9
- I7 Speciale basisschool Het Dok Tjotterlaan 2
- J1 VMBO Compaen Zuiderzee 200
- J2 Pascalcollege Pascalstraat 4

maatschappelijk

- K1 Buurthuis De Rots Gibraltar 1
- M1 Ouderenzorg Zaanstreek-Waterland Panneroodstraat 135
- N1 peuterspeelzaal Het Touwladdertje Klipperstraat 2-4
- N2 peuterspeelzaal Het Ketelbinkie Galeistraat 2

- N3 peuterspeelzaal De Stern Gibraltar 2a
- N4 peuterspeelzaal Windekind Galjoenstraat 111b
- N5 peuterspeelzaal Pieremachochel Rode Zee 69
- P1 kinderopvang De Kluut Brikstraat 43
- P2 kinderopvang De vuurtoren Rode Zee 69
- P3 kinderopvang Albatros Schepenlaan 176b

religie

- T1 Menorah Pascalstraat 4
- T2 Gereformeerde kerk Schepenlaan 176b
- T3 Onze Lieve Vrouwe Parochie Dr. M. L. Kingweg 109
- T4 Jehova's getuigen Hoogaarslaan 2
- T5 Evangelische Broedergemeenschap Galjoenstraat 1
- T6 Apostolische kerk Tjotterlaan 1

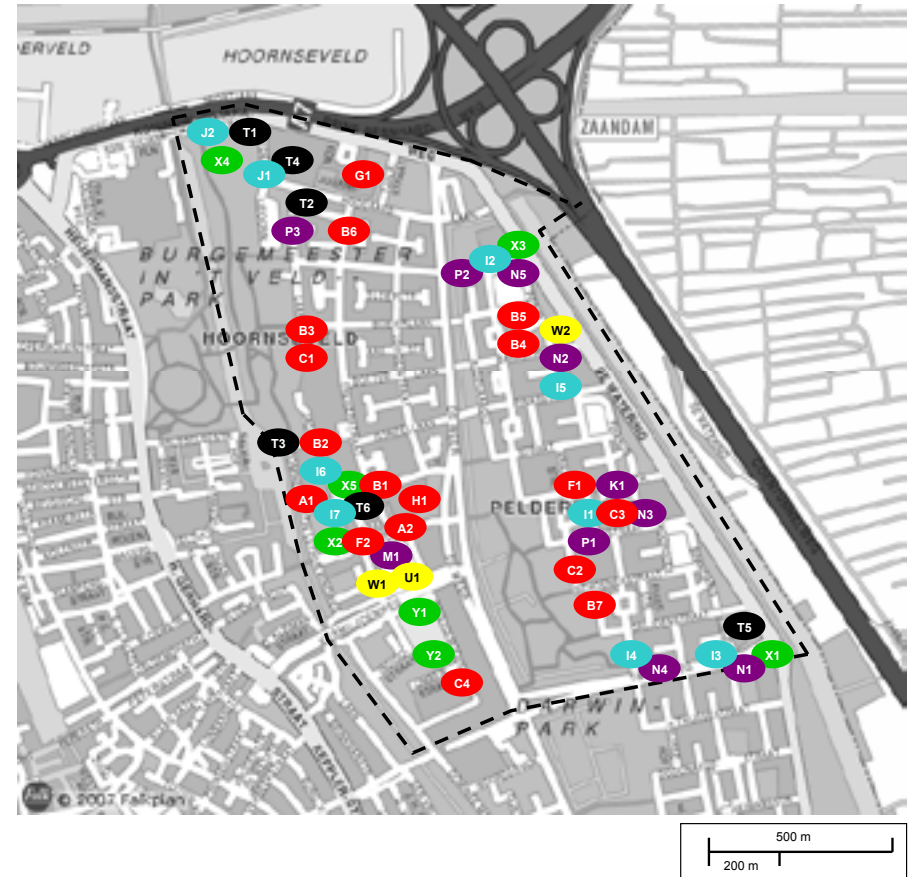
cultuur

- U1 Bibliotheek Vermiljoenweg 9
- W1 zalenverhuur Vrieschgroenstraat 3
- W2 zalenverhuur De Tulp Barkstraat 1

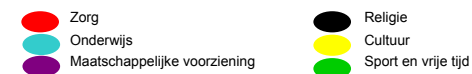
sport en vrije tijd

- X1 gymlokaal Loopplank Klipperstraat 4
- X2 gymlokaal Speelman Panneroodstraat 1
- X3 gymlokaal De Branding Rode Zee 69
- X4 gymlokaal Pascal College Pascalstraat 4
- X5 gymlokaal Het Dok Tjotterlaan 2a
- Y1 sporthal De Vang Koningsgeelstraat 1
- Y2 overdekt zwembad De Slag Koningsgeelstraat 3

peilingdatum: nov 2007

Voorzieningskaart Zaanstad Pelders- & Hoornseveld

--- Wijkgrens

Maart 2008

Overzicht sociaal maatschappelijke voorzieningen in Rosmolenwijk

zorg

- A1 huisarts Oostzijde 42
- A2 huisarts Heijermanstraat 139
- A3 huisarts Klamperstraat 1
- A4 huisartsenpraktijk Oostzijde 18a/b
- A5 huisartsenpost Julianaplein 58a
- B1 fysiotherapeut Klamperstraat 1
- B2 fysiotherapeut Bijlstraat 12
- B3 fysiotherapeut Kon. Julianaplein 58
- F1 apotheek Oostzijde 18
- H1 Pennemes 7
- H2 H. Gerhardstraat 77

onderwijs

- I1 Basisschool De Keizel Herderinstraat 1
- I2 Basisschool Rosmolen over de Brug Rosmolenstraat 103
- I3 RK Basisschool Willibrord (hoofdgebouw) Symon Claeszstraat 9
- I4 RK Basisschool Willibrord (dependence) Lijns Tewesz Roggeplein 1
- I5 RK Basisschool Willibrord (dependence) Bloemgracht 2a

maatschappelijk

- K1 buurthuis De Kolk Heijermanstraat 129
- M1 welzijnsvoorzieningen voor ouderen Mennistenerf H. Gerhardstraat 77
- N1 peuterspeelzaal De Kolk Heijermanstraat 129
- N2 kindercentrum Madelief Symon Claeszstraat 9
- N3 peuterspeelzaal De Keizel Herderinstraat 1

- P1 kinderopvang De Paradijsvogel Heijermansstraat 74
- P2 kinderopvang Flindr Symon Claeszstraat 7
- Q1 sociaal medische dienst Zaanstad Peperstraat 135
- Q2 maatschappelijke dienstverlening Zaanstreek Peperstraat 133
- Q3 B&B Zorg en Service Kon. Julianaplein 58

religie

- T1 RK Bonifacius Parochie Oostzijde 12
- T2 Apostolisch gemeenschap Oostzijde 82
- T3 Ichtus Pinkstergemeente Bloemgracht 101
- T4 Noorderkerk, Heijermanstraat 127

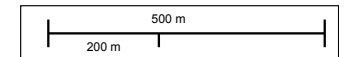
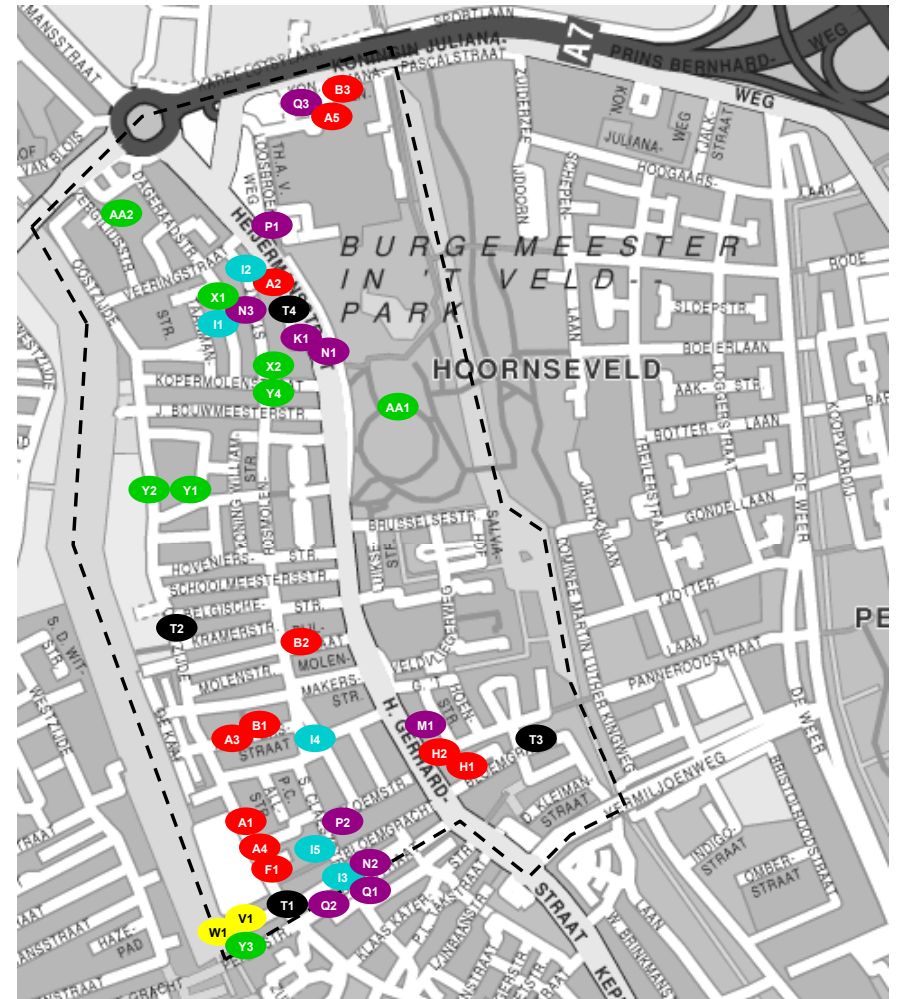
cultuur

- V1 De Fabriek creativiteitcentrum Jan Sijbrandsteeg 12a
- W1 filmtheater De Fabriek Jan Sijbrandsteeg 12

sport en vrije tijd

- X1 gymlokaal Rosmolen Herderinstraat 3
- X2 gymlokaal over de Brug Rosmolenstraat 103a
- Y1 sporthal De Struijck Prof. Struickstraat 1
- Y2 fitnesscentrum Club Sportief Oostzijde 161
- Y3 Bruno's Gym Peperstraat 5
- Y4 Bodily Aerobic Centrum Rosmolenstraat 110b
- AA1 Burg. In 't Veldpark
- AA2speeltuin Dageraad-Vergiliusstraat

peildatum: nov 2007

Voorzieningenkaart Zaanstad Rosmolenwijk

- Zorg
- Religie
- - - Wijkgrens
- Onderwijs
- Cultuur
- Maatschappelijke voorziening
- Sport en vrije tijd

Maart 2008

Overzicht sociaal maatschappelijke voorzieningen in Kogerveldwijk

zorg

- A1 huisarts Ereprijsweg 5
- B1 fysiotherapeut Ereprijsweg 9
- C1 tandarts Ereprijsweg 6
- C2 tandarts Hof van Holland 55

onderwijs

- I1 openbare basisschool Kogerveld
Perzikkruidweg 4
- I2 evangelische basisschool Dovenetelweg 116
- I3 basisschool ZMLK 't Anker Slachthuisstraat 67
- J1 voortgezet onderwijs Dr. Martin Luther
Kingschool Augustusbloemweg 4
- J2 voortgezet onderwijs Petra Praktijkschool
Slachthuisstraat 65
- J3 voorgezet onderwijs Dr. Voorthuysen
Slachthuisstraat 63

maatschappelijk

- K1 Casa Portuguesa Sportlaan 7
- K2 Buurtbureau Hofwijk Hof van Holland 63
- K3 Zwerk 5 Oostzijde 285
- K4 Kantine Studio City Slachthuisstraat 12
- K5 Kantoor Welsaen Jufferstraat 4
- N1 peuterspeelzaal de Hooysschuur
Perzikkruidweg 4
- R1 maatschappelijke opvang Oostzijde 302

religie

- T1 Aya Sofia moskee Paardenbloemweg 21
- T2 St. Jozefparochie Veldbloemenweg 4

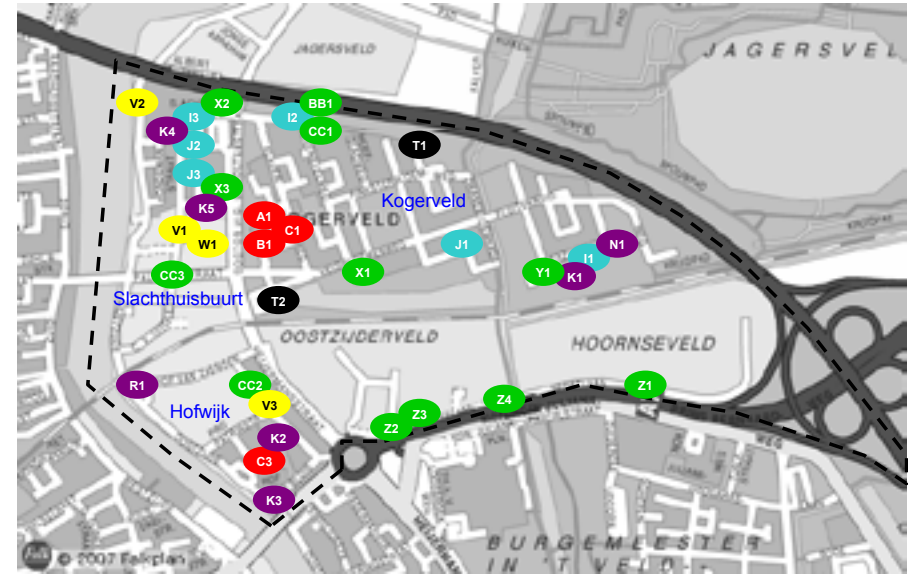
cultuur

- V1 Stichting Welsaen Jufferstraat 4
- V2 Balletstudio Eastside Oostzijde 442e
- V3 Fluxus podiumkunsten Hof van Zaenden 65
- W1 oefenruimte Jufferstraat 4

sport en vrije tijd

- X1 gymlokaal Veldbloemenweg
Veldbloemenweg 6
- X2 gymlokaal St De Faam Slachthuisstraat 67
- X3 gymlokaal St De Faam Slachthuisstraat 63
- Y1 sporthal Rock gym Perzikkruidweg 2
- Z1 sportpark Hoornseveld Sportlaan 9
- Z2 sportpark Oostzijderveld Karel Lotsyiaan 2
- Z3 sportpark Oostzijderveld Karel Lotsyiaan 4
- Z4 tennisbaan Karel Lotsyiaan 6
- BB1 formele speelruimte 6-11 jr Scouting
De Watergeuzen Dovenetelweg 116
- CC1 formele speelruimte 12-18 jr Scouting
De Watergeuzen Dovenetelweg 116
- CC2 Voetbalkooi in Hofwijk
- CC3 InSaen overdekte skatebaan
Cornelis van Uitgeeststraat 21a

peildatum: nov 2007

Voorzieningenkaart Zaanstad Kogerveldwijk

Overzicht sociaal maatschappelijke voorzieningen in Zaandam Noord

zorg

- A1 huisarts Reitdiep 22a
- A2 huisarts Koningsdiep 2
- B1 fysiotherapeut De Kuil 4
- B2 fysiotherapeut Bergumermeer 26a
- B3 fysiotherapeut 't Kalf 188d
- C1 tandarts De Kuil 6
- C2 tandarts Drostendiep 28
- D1 verloskundige Bergumermeer 53
- F1 apotheek De Kuil 2
- H2 verzorgingstehuis Evean Nieuw Groenland Bolksbeek 151

onderwijs

- I1 basisschool De Jagersplas Brasemermeer 23b
- I2 basisschool De Vuurvogel Eemmeer 15b
- J1 voortgezet onderwijs St. Michael college Leeghwaterstraat 7

maatschappelijk

- K1 buurthuis De Bovenkruier Drielse Wetering 49
- L1 jongerenvereniging Bacchus Dr. H. G. Scholtenstraat 10
- N1 peuterspeelzaal De Bovenkruier Drielse Wetering 49
- O1 kinderdagverblijf de Kleine Jager Amstelmeer 6
- O2 kinderdagverblijf 't Kalf (Freekids) Bolksbeek 151

- P1 kinderdagverblijf de Kleine Jager Amstelmeer 6
- P2 kinderdagverblijf Mimpie 't Kalf 124b
- Q1 maatschappelijke dienstverlening Buro de Helpende Hand Drielse Wetering 73

religie

- T1 Heilige Maria Magdalena parochie 't Kalf 162

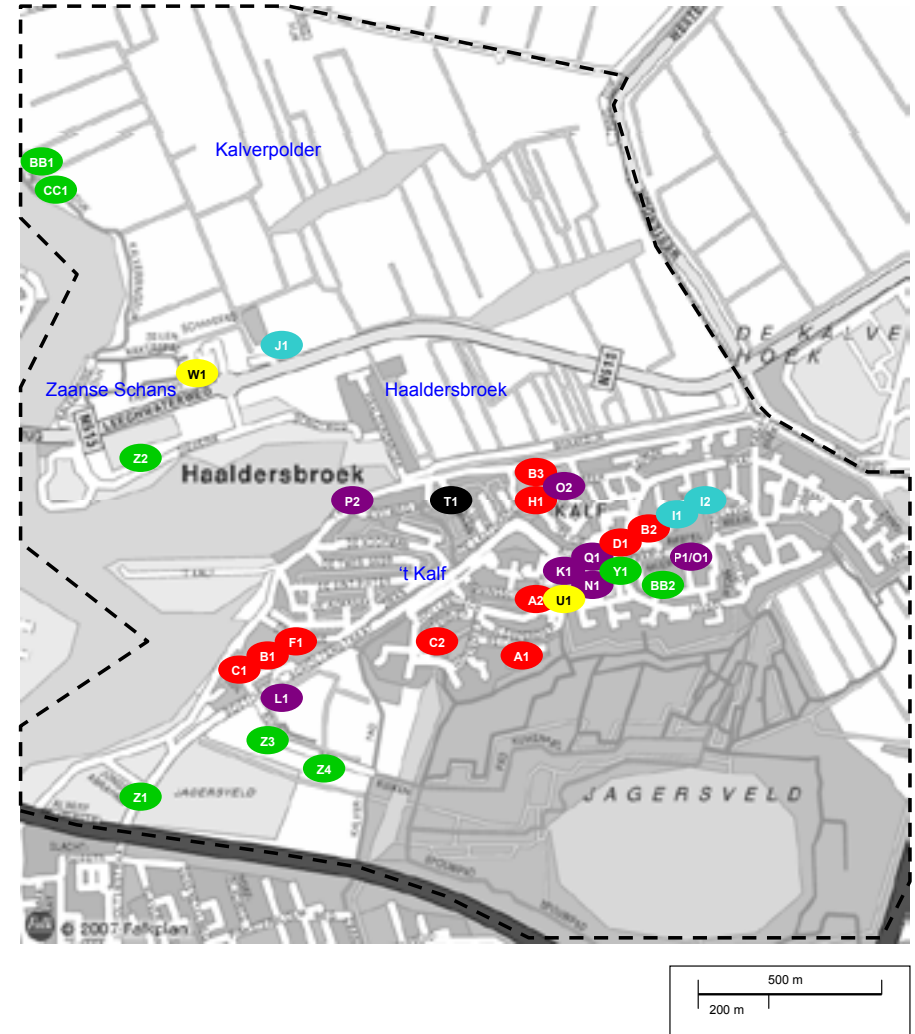
cultuur

- U1 bibliotheek filiaal 't Kalf Drielse Wetering 50
- W1 oefenruimte Zaanse Schans Schansend 7

sport en vrije tijd

- Y1 sporthal De Tref Drielse Wetering 84
- Z1 sportpark Jagersveld Dr. H. H. Scholtenstraat 15
- Z2 sportterrein Zaandijk D. Sonoyweg 20
- Z3 hondenvereniging Kuilpad 6
- Z4 tennisvereniging Kuilpad 1
- BB1 formele speelruimte 6-11 jaar Schouting Jungle Pimpernel Klaverringdijk 32
- BB2 Speel-O-Theek Amstelmeer 6
- CC1 formele speelruimte 12-18 jaar Schouting Jungle Pimpernel Klaverringdijk 32

peildatum: nov 2007

Voorzieningenkaart Zaanstad Zaandam Noord

- Zorg
- Religie
- Onderwijs
- Cultuur
- Maatschappelijke voorziening
- Sport en vrije tijd

--- Wijkgrens

Maart 2008

Overzicht sociaal maatschappelijke voorzieningen in Oude Haven

zorg

- A1 huisarts Tolstoistraat 47
- B1 fysiotherapeut Falstar 30
- C1 tandarts Ankersmidplein 2

onderwijs

- I1 Openbare basisschool De Dijk-oost Hogendijk 83
- I2 Basisschool De Voorzaan Baltischestraat 25

maatschappelijk

- K1 buurthuis Stekkie de Haven Havenstraat 81
- K2 buurthuis Hogendijk Hogendijk 81
- N1 peuterspeelzaal Czaar peutertje Hogendijk 81
- N2 peuterspeelzaal de Voorkamer Baltischestraat 25-27

- P1 kinderopvang De Houtduif Spiekeroog 2
- P2 kinderopvang De Voorkamer Baltischestraat 25
- P3 kinderopvang De Papagaai Ankersmidplein 2
- R1 maatschappelijke opvang Rozengracht 57

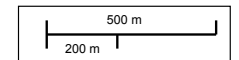
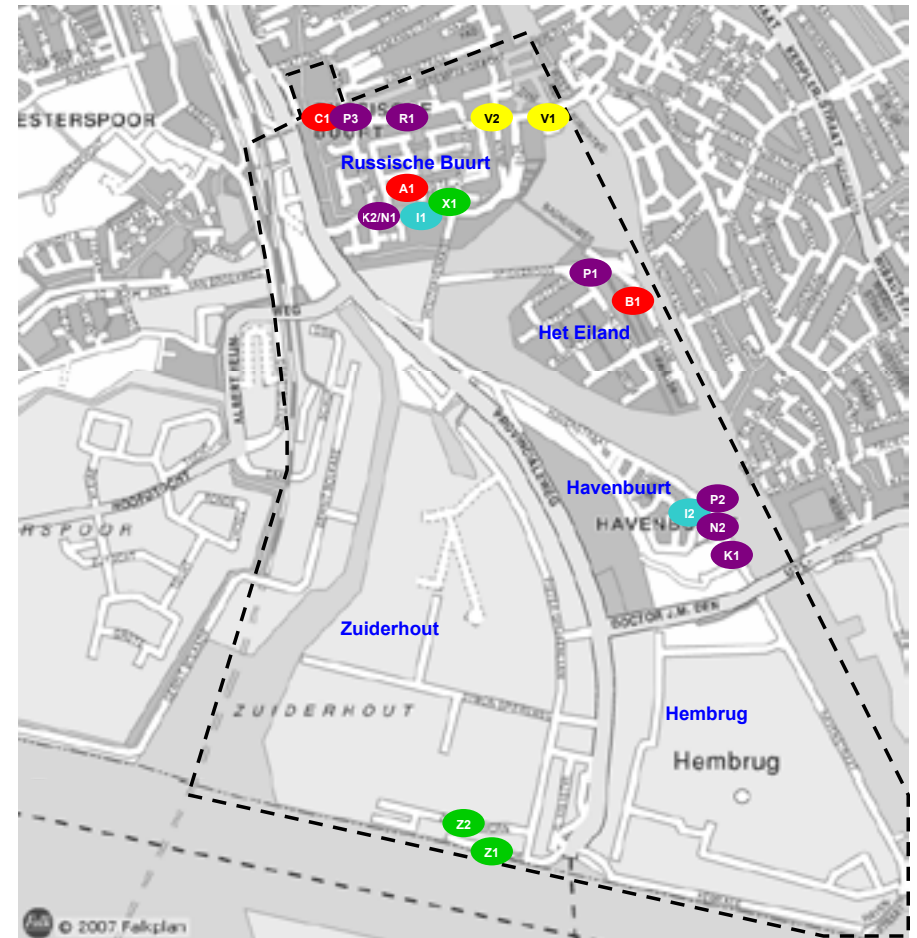
cultuur

- V1 Zaantheater Nicolaasstraat 3
- V2 MUZtheater Czaar Peterstraat 1

sport en vrije tijd

- X1 gymlokaal De Dijk Hogendijk 85
- Z1 tennisvereniging De Balk Hemkade 49
- Z2 tennisbaan Zaanderhorn 4a

peildatum: nov 2007

Voorzieningenkaart Zaanstad Oude Haven

● Zorg	● Religie	--- Wijkgrens
● Onderwijs	● Cultuur	Maart 2008
● Maatschappelijke voorziening	● Sport en vrije tijd	

Overzicht sociaal maatschappelijke voorzieningen in Zaandam West

zorg

- A1 huisarts Irene Vorrinkplein 40
- A2 huisarts Stationsstraat 72
- A3 huisarts Irene Vorrinklaan 40g
- A4 huisarts Claude Monetstraat 13
- A5 huisarts fysiotherapeut Irene Vorrinklaan 40e
- A6 huisarts Irene Vorrinklaan 40h
- A7 huisarts Irene Vorrinklaan 40f
- A8 huisarts Parallelweg 146
- B1 fysiotherapeut Westzijde 77c
- B2 fysiotherapeut Mauvestraat 54
- B3 fysiotherapeut Provincialeweg 348
- C1 tandarts Westzijde 79
- C2 tandarts Klokbaai 7
- C3 tandarts Mauvestraat 38a
- C4 tandarts Vincent van Goghweg 1
- C5 tandarts Westzijde 212 I
- C6 tandarts Claude Monetstraat 23
- D1 geboortecentrum Zaandam Zuid Westzijde 185
- F1 apotheek Westzijde 75b
- F2 apotheek Stationsstraat 110
- H1 verzorgingstehuis Kath. Zorgcentrum Saenden Nova Zembla 2

onderwijs

- I1 Christelijke basisschool Het Baken Ooievaarstraat 45
- I2 Openbare basisschool Et Buut Parkstraat 70a
- I3 Openbare basisschool Et Buut Parkstraat 72
- I4 Openbare basisschool Over de Brug Boerenpad 22
- J1 voortgezet onderwijs Scholengroep Zaandam Vincent van Goghweg 42

maatschappelijk

- N1 peuterspeelzaal De Peutersoos Parkstraat 18

- P1 kinderopvang t Overbuut/ 't Nabuut Parkstraat 72
- P2 Zaanse kinderopvang Westzijde 243
- P3 kinderopvang De Steltloper Vlielandstraat 2
- Q1 maatschappelijke dienstverlening bureau discriminatiezaken Botenmakersstraat 42
- Q2 maatschappelijke dienstverlening helpdesk allochtonen Zaanstreek Stationsstraat 79
- S1 bureau Jeugdzorg AMZW Westzijde 33-37
- S2 Servicepunt pleegzorg Westzijde 416

religie

- T1 Doopsgezinde Vermaning Wetszijde 80c
- T2 Chr. Geref. Kerk Herengracht 106
- T3 Geref. Gemeente Langenstraat 65-67
- T4 Samenwerkingsgemeente NG Kerk Botenmakersstraat 114
- T5 Bullekerk, Westzijde 57

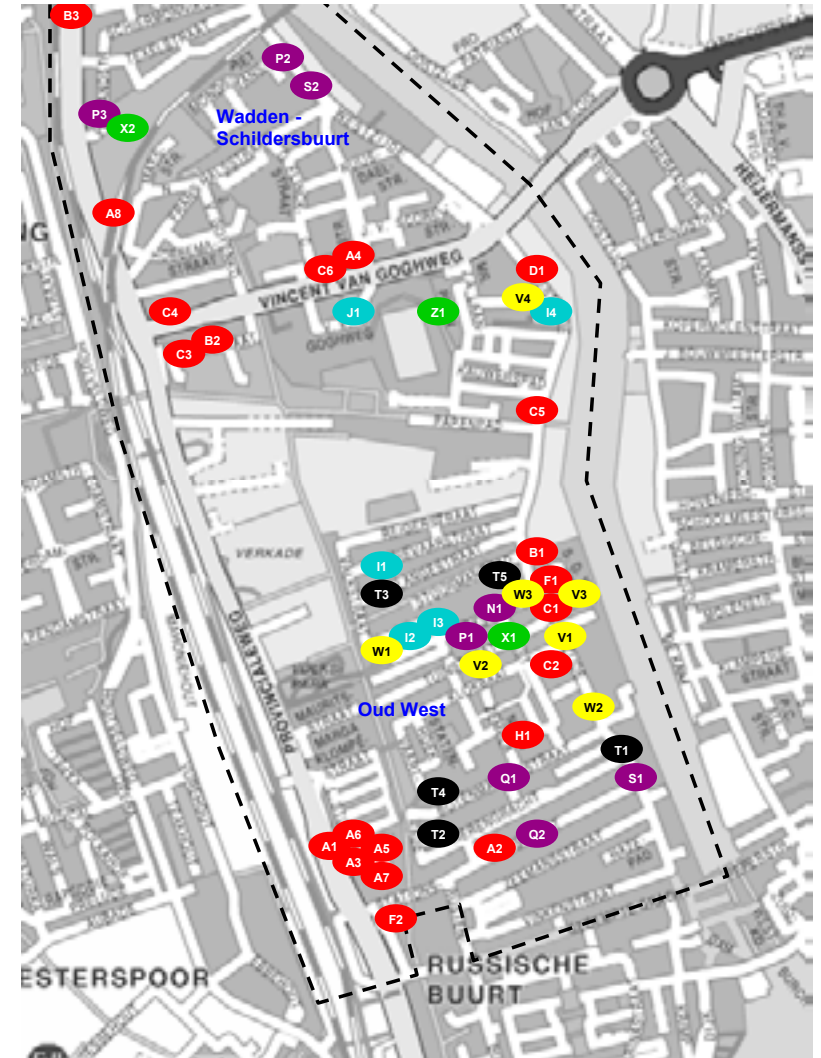
cultuur

- V1 Forte Muziekschool Westzijde 130
- V2 Muziekschool Tuinstraat 27
- V3 Fluxus afdeling muziek Westzijde 148
- V4 Muziekvereniging Harmonie Boerenpad 18
- W1 oefenruimte stichting Studio Parkstraat 68
- W2 ontmoetingscentrum de Vertoeving Westzijde 82
- W3 oefenruimte Bullekerk Westzijde 75

sport en vrije tijd

- X1 gymlokaal 't Buut Parkstraat 72
- X2 gymlokaal Pascalcollege Provincialeweg 302
- Z1 atletiekbaan J.A. Laanplein 5

peildatum: nov 2007

Voorzieningenkaart Zaanstad Zaandam West

- Zorg
- Religie
- Onderwijs
- Cultuur
- Maatschappelijke voorziening
- Sport en vrije tijd

--- Wijkgrens

Maart 2008

Overzicht sociaal maatschappelijke voorzieningen in Nieuw-West

zorg

- A1 huisarts Edamstraat 61
- A2 huisartsen Nieuwendamstraat 2b
- A3 huisarts J.Kruyverstraat 95
- B1 fysiotherapeut Elsbroekplantsoen 1
- B2 fysiotherapeut P. Boorsmastraat 30
- C1 tandarts Langeweide 168
- D1 verloskundige Elsbroekplantsoen 123a
- F1 apotheek Wester - Langeweide 172
- H1 Zorgcentrum Eveen Westerwatering Elsbroekplantsoen 1

onderwijs

- I1 basisonderwijs Het Baken
P.A van Meverstraat 2-11
- I2 basisonderwijs dependance Het Baken
Nieuwendamstraat 2d
- I3 basisonderwijs De Dijk-West
Adriaan Roggeplein 14
- I4 basisonderwijs Het Eiland
P.A van Meverstraat 2-11
- I5 basisonderwijs Het Eiland, schoolwoningen
Nieuwendamstraat 2a
- I6 basisonderwijs De Rietvink
P.A van Meverstraat 3
- J1 voortgezet onderwijs Compean VMBO
Nieuwendamstraat 6
- J2 voortgezet onderwijs Regiocollege
Cypressehout 99

maatschappelijk

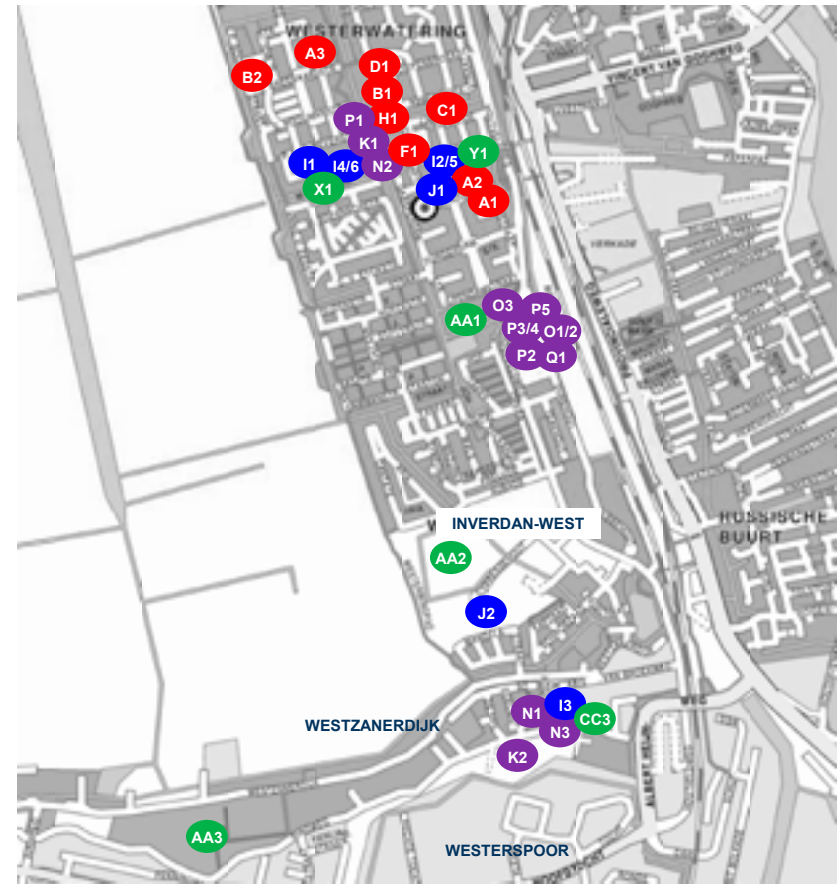
- K1 buurthuis De Zeskanter Langeweide 146
- K2 sjoelvereniging Centrum (ook functie wijkgebouw)

- N1 peuterspeelzaal De Kluft Tribune 26
- N2 peuterspeelzaal Petteflet & Waterlelie
Langeweide 146
- N3 peuterspeelzaal d' Ondersteen Ringweg 53
- O1 kinderopvang De Dotterbloem / Freekids
Mahoniehout 8
- O2 kinderopvang Klavertje Vijf / Freekids
Mahoniehout 10
- O3 speelparadijs Ballorig Mahoniehout 6
- P1 kinderopvang De Paltrok Elsbroekplantsoen 1a
- P2 kinderopvang Freekids Mahoniehout 14-18
- P3 kinderopvang De Dotterbloem / Freekids
Mahoniehout 8
- P4 kinderopvang Klavertje Vijf / Freekids
Mahoniehout 10
- P5 speelparadijs Ballorig Mahoniehout 6
- Q1 GGZ Vurenhout 2

sport en vrije tijd

- X1 gymzaal Eiland P.A van Meverstraat 7
- Y1 sporthal Zaanlands West Nieuwendamstraat 6a
- AA1 Kinderboerderij De Veldmuis
Ijpendamstraat 38
- AA2 buurtgroen De Bult
- AA32 Volkstuinencomplexen Westzanerdijk
- CC1 formele openbare speelplaats
Westzijderveld 71
- CC2 Halfpipe / skatebaan Weiterveen
- CC3 Groenstrook Ringweg/Ringwegdijk
(incl. dierenweijtes)

peildatum: nov 2007

Voorzieningenkaart Zaanstad Nieuw-West

- Zorg
- Religie
- Wijkgrens
- Onderwijs
- Cultuur
- Sport en vrije tijd
-
-
-

Maart 2008

Overzicht sociaal maatschappelijke voorzieningen in Oud Koog aan de Zaan

zorg

- A1 huisarts Hoogstraat 20
- B1 fysiotherapeut Lagedijk 1-3
- B2 fysiotherapeut Parkzicht 47
- B3 fysiotherapeut Breedweer 53
- C1 tandarts Raadhuisstraat 23
- C2 tandarts Hoogstraat 5
- C3 tandarts Stationsstraat 5
- E1 Wijksteunpunt Parkzicht Parkzicht 45
- F1 apotheek Raadhuisstraat 19

onderwijs

- I1 Openbare basisschool De Lindenboom Raadhuisstraat 57
- I2 Openbaar primair basisonderwijs Sportstraat 1
- I3 basisschool ICBS De Piramide Boschjesstraat 66

maatschappelijk

- K1 Wijkgebouw van BWZ De Pinksterstraat 14
- N1 peuterspeelzaal Klavertje Vier Zuiderkerkstraat 3
- N2 peuterspeelzaal De Lindenboom Raadhuisstraat 57
- N3 peuterspeelzaal Hendrik Haan Boschjesstraat 66
- O1 Het Logeerhuis Leliestraat 21
- P1 kinderopvang De Koppoter

- P2 kinderopvang Het Hummeltje
- Q1 Wijksteunpunt Parkzicht Parkzicht 45
- S1 jeugdzorg Stichting voor je Kiezen Leliestraat 99

religie

- T1 Nazarenekerk Zuideinde 22
- T2 RK Parochie Boschjesstraat 115
- T3 Koggerkerk Kerkstraat 14
- T4 Vermaning Lagedijk 34

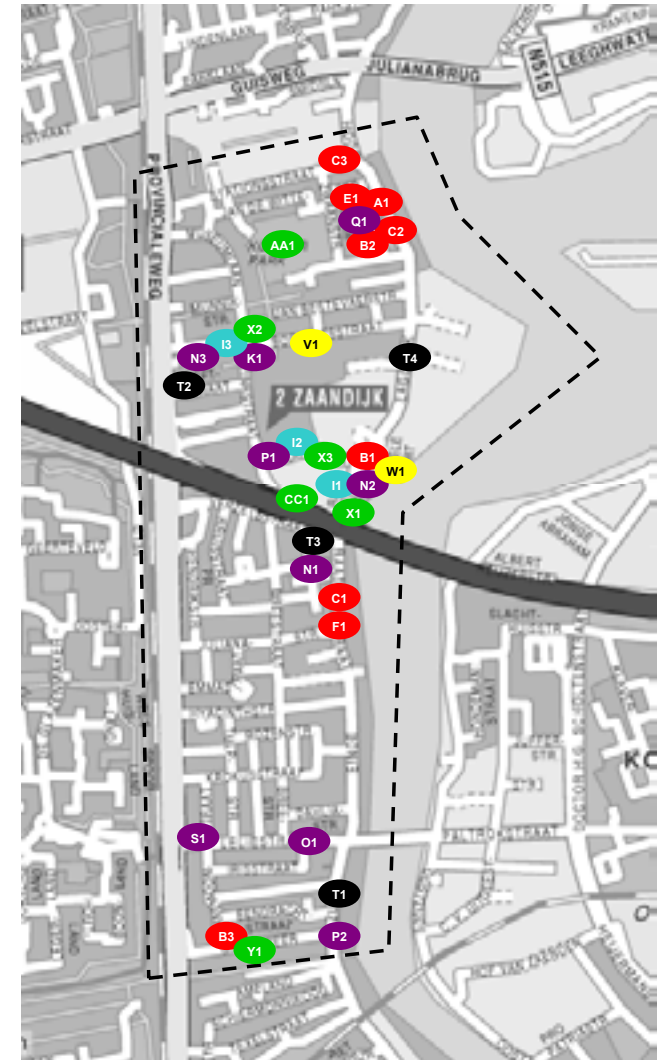
cultuur

- V1 Harmonie Apollo Zaanwijk Boschjesweg 22
- W1 oefenruimte Lindenboomzaal Raadhuisstraat 57

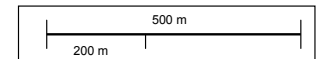
sport en vrije tijd

- X1 gymlokaal Coog-Saendijk Raadhuisstraat 57b
- X2 gymlokaal Pink Pinkstraat 25
- X3 gymlokaal De Springplank Sportstraat 1
- Y1 indoor sportcentrum De Wadden Breedweer 53
- AA1 Koogerpark
- CC1 Koogertz (vrijplaats jongeren o.a. graffiti, voetbal- en basketbalveld)

peildatum: nov 2007

Voorzieningenkaart Zaanstad Oud Koog aan de Zaan

● Zorg	● Religie
● Onderwijs	● Cultuur
● Maatschappelijke voorziening	● Sport en vrije tijd

--- Wijkgrens

Maart 2008

Overzicht sociaal maatschappelijke voorzieningen in Westerkoog

zorg

- A1 huisarts Molenwerf 15
- B1 fysiotherapeut Molenwerf 15
- B2 fysiotherapeut Houtland 2
- C1 tandarts Rozeboom 34
- C2 tandarts Henneland 1
- C3 tandarts Wezelstraat 1a
- F1 apotheek Molenwerf 9

onderwijs

- I1 Christelijk onderwijs De Golfbreker
Papiermolen 18
- I2 RK basisschool De Golfbreker Molenwerf 3

maatschappelijk

- K1 buurthuis De Vuister Molenwerf 44
- N1 peuterspeelzaal Het Krekeltje Molenwerf 44
- P1 kinderopvang De Vuister Molenwerf 44
- P2 kinderopvang De Wielewaal Elzeboom 52
- Q1 maatschappelijke dienstverlening
Cacaomolen 8

religie

- T1 Marokkaanse moskee Sounnat Wezelstraat 19

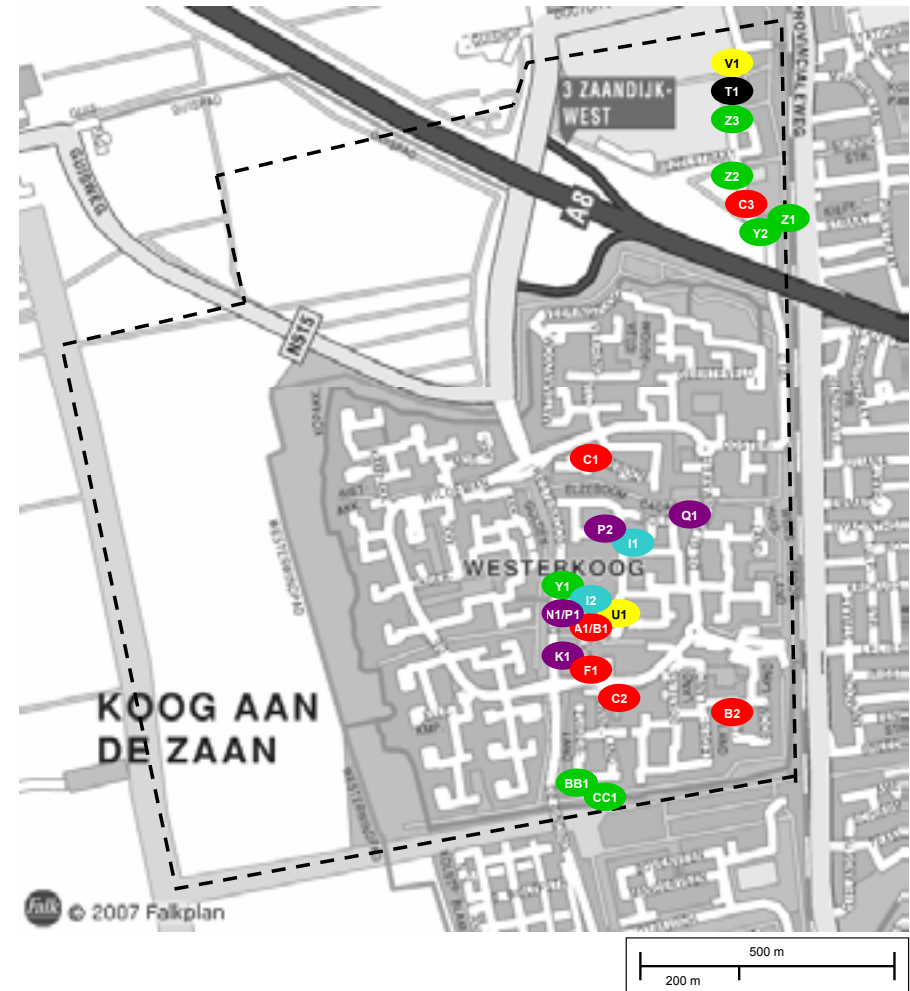
cultuur

- U1 openbare bibliotheek Zaanstreek
Molenwerf 42
- V1 fanfare TTM Simson Wezelstraat 15

sport en vrije tijd

- Y1 sporthal De Sprong Molenwerf 1
- Y2 overdekt zwembad Zaangolf Wezelstraat 1b
- Z1 sportpark De Koog Wezelstraat 5
- Z2 tennispark Westzijderveld Wezelstraat
- Z3 tennispark KZTV Wezelstraat 8
- BB1 formele speelruimte 6-11 jr
Scouting Koog-Zaandijk
- CC1 formele speelruimte 12-18 jr
Scouting Koog-Zaandijk

peildatum: nov 2007

Voorzieningenkaart Zaanstad Westerkoog

- Zorg
- Religie
- Onderwijs
- Cultuur
- Maatschappelijke voorziening
- Sport en vrije tijd

--- Wijkgrens

Maart 2008

Overzicht sociaal maatschappelijke voorzieningen in Oud Zandijk

zorg

- A1 huisarts Parklaan 32
- A2 huisarts Prunuslaan 1
- B1 fysiotherapeut Gortershof 120
- C1 tandarts Parklaan 21

onderwijs

- I1 Basisschool De Werf Koperslagerstraat 2

maatschappelijk

- P1 kinderopvang Weefhuispad Weefhuispad 2
- P2 kinderopvang Okido (Freekids) Lagedijk 61

religie

- T1 Apostolisch genootschap Tuinstraat 4
- T2 Gereformeerde kerk Parklaan 1

- T3 Evangelische Lutherse gemeente
Morgenstarstraat 79
- T4 Doopsgezinde gemeente Koog Lagedijk 34

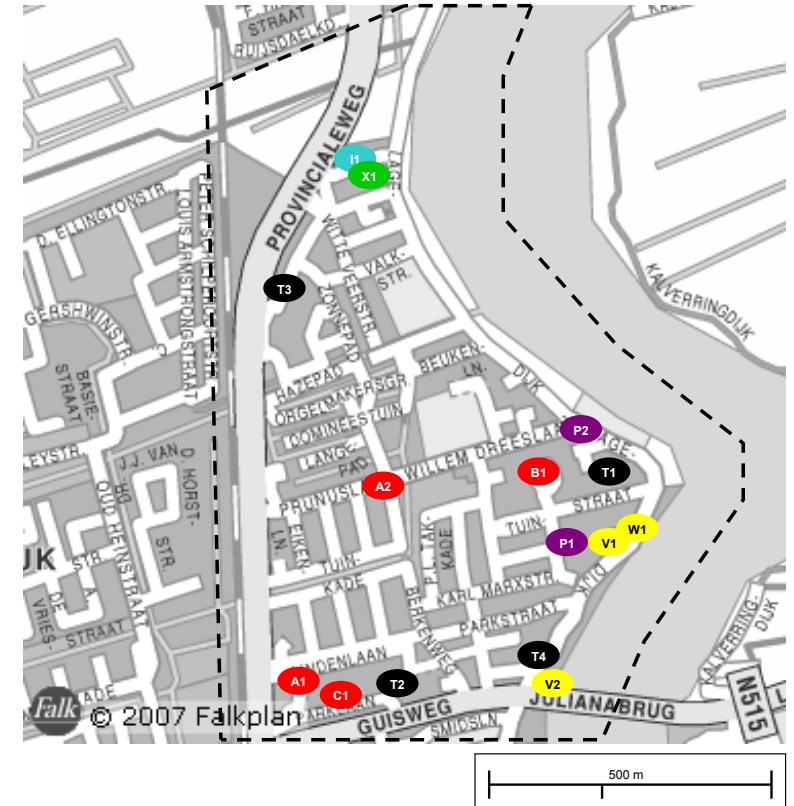
cultuur

- V1 Saen Tamboer corps Weefhuispad 5
- V2 creativiteitscentrum De Vermaning Lagedijk 34
- W1 oefenruimte Raadhuis Zandijk Lagedijk 106

sport en vrije tijd

- X1 gymlokaal Basisschool De Werf
Koperslagerstraat 2

peildatum: nov 2007

Voorzieningenkaart Zaanstad Oud Zandijk

● Zorg	● Religie	 Wijkgrens
● Onderwijs	● Cultuur	Maart 2008
● Maatschappelijke voorziening	● Sport en vrije tijd	

Overzicht sociaal maatschappelijke voorzieningen in Rooswijk

zorg

- A1 huisarts Simon Gammerkade 5
- A2 huisarts G. Gershwinstraat 2
- B1 fysiotherapeut G. Gershwinstraat 207a
- C1 tandarts C. Basiestraat 16
- C2 tandarts Dr. J.J. van der Horststraat 36
- D1 verloskundige Duke Ellingtonstraat 49
- D2 verloskundige G. Gershwinstraat 207
- F1 apotheek Guisveld Clause Debussystraat 160
- G1 verpleeghuis Eveen Guisveld G. Gershwinstraat 207

onderwijs

- I1 basisschool De Zoeker Fortuinweg 12
- I2 basisschool Sjalom Rooswijkplein 10
- J1 voortgezet onderwijs Saenredam College Elvis Presleystraat 1
- J2 voortgezet onderwijs Mr GTJ de Jongschool Tamboerijnhof 22

maatschappelijk

- K1 buurthuis Het Guishuis G. Gershwinstraat 207
- N1 peuterspeelzaal het Guishuis G. Gershwinstraat 207
- P1 buitenschoolse opvang het Guishuis G. Gershwinstraat 207

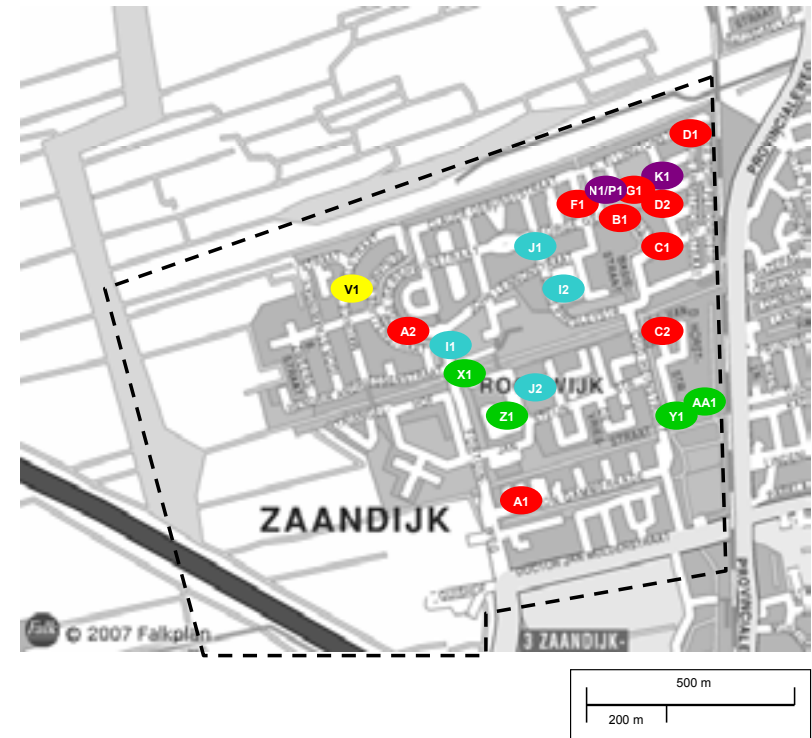
cultuur

- V1 Zaanrijkse Fanfare Corps M. Ravelstraat 68

sport en vrije tijd

- X1 gymlokaal de Zoeker Fortuinweg 12a
- Y1 sport en fitness Kuin Dr. J.J. van der Horststraat 2
- Z1 IJsbaan Willem Barentsz Thialf Paukenhof 163
- AA1 kinderboerderij Rooswijk Dr. J.J. van der Horststraat 2b

peildatum: nov 2007

Voorzieningenkaart Zaanstad Rooswijk

● Zorg	● Religie
● Onderwijs	● Cultuur
● Maatschappelijke voorziening	● Sport en vrije tijd

--- Wijkgrens

Maart 2008

stipo

Overzicht sociaal maatschappelijke voorzieningen in Wormerveer

zorg

- A1 huisarts Iepenweg 10
- A2 huisarts Esdoornlaan 11
- A3 huisarts Zaanweg 3
- B1 fysiotherapeut Marktstraat 89
- B2 fysiotherapeut Industrieweg 45
- B3 fysiotherapeut Vinkenstraat 2
- B4 fysiotherapeut Esdoornlaan 2
- B5 fysiotherapeut Witte Vlinderweg 72
- C1 tandarts Wandelweg 92
- C2 tandarts Franklinstraat 36
- C3 tandarts Acacialaan 10
- C4 tandarts Slauerhoffstraat 1
- C5 tandarts Noordeinde 12
- D1 verloskundige Wandelweg 114
- D2 verloskundige Witte Vlinderweg 72a
- D3 verloskundige Warmoesstraat 48
- F1 apotheek Zaanweg 112
- G1 verpleeghuis Evean Noorse Balk Krommenieerweg 181
- H1 verzorgingstehuis Evean Acht Staten Warmoesstraat 48
- H2 verzorgingstehuis Amandelbloesem Vinkenstraat 2

onderwijs

- I1 basisschool De Mei Voltastraat 15a
- I2 basisschool Het Schatrijk (dependance) Wandelweg 196
- I3 basisschool De Pionier Kerkstraat 52

- I4 basisschool Theo Thijssen Pieter Kuiperlaan 3
- I5 basisschool Toermalijn Marktstraat 22
- I6 basisschool De Boei speciaal basisonderwijs Tulpstraat 18
- J1 voortgezet onderwijs OPDC Saenstroom Noorderstraat 3

maatschappelijk

- K1 Molukse Gemeenschap (buurthuis) Multatulistraat 1
- L1 buurtcentrum de Lorzie Marktplein 3
- N1 peuterspeelzaal Boddaert centrum Esdoornlaan 12
- N2 peuterspeelzaal de Lorzie Marktplein 3
- N3 peuterspeelzaal Marktstraat 22
- N4 peuterspeelzaal Babbels Wandelweg 196
- P1 kinderopvang De Noorse Kabouter Samsonweg 5d
- P2 kinderopvang Keteltje Kerkstraat 52
- P3 kinderopvang Voltastraat 15a

religie

- T1 Pinkstergemeente Ruach Noorderstraat 7
- T2 Evangelische gemeente Hennepad 2
- T3 Doopsgezinde gemeente Wormerveer Zaanweg 57
- T4 RK Parochie Marktstraat 4
- T5 Molukse Evangelische Kerk Cor Bruijnweg 45
- T6 Hervormd Gereformeerde Federatie Noordeinde 20

cultuur

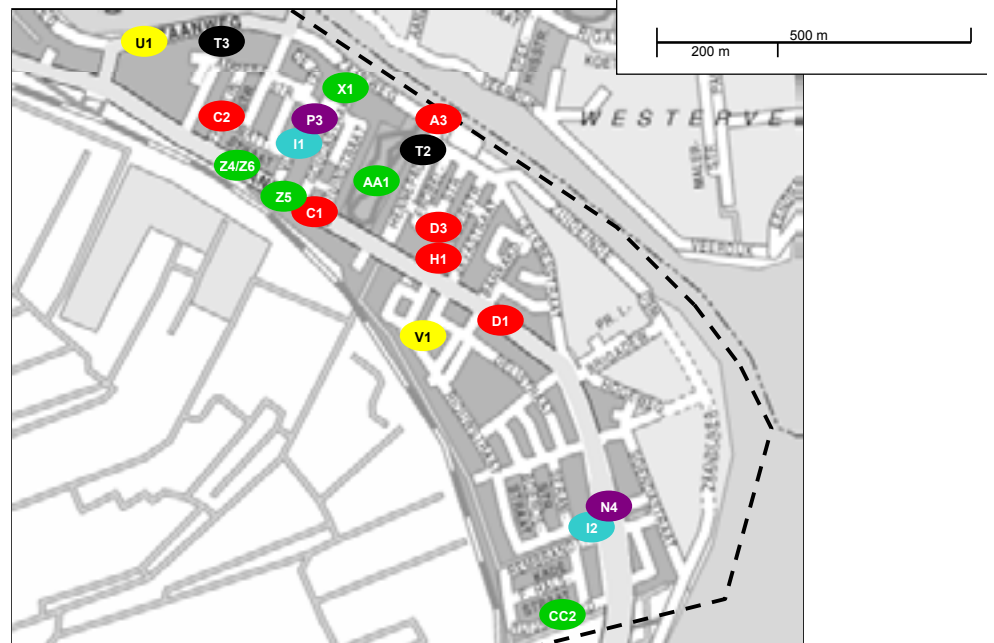
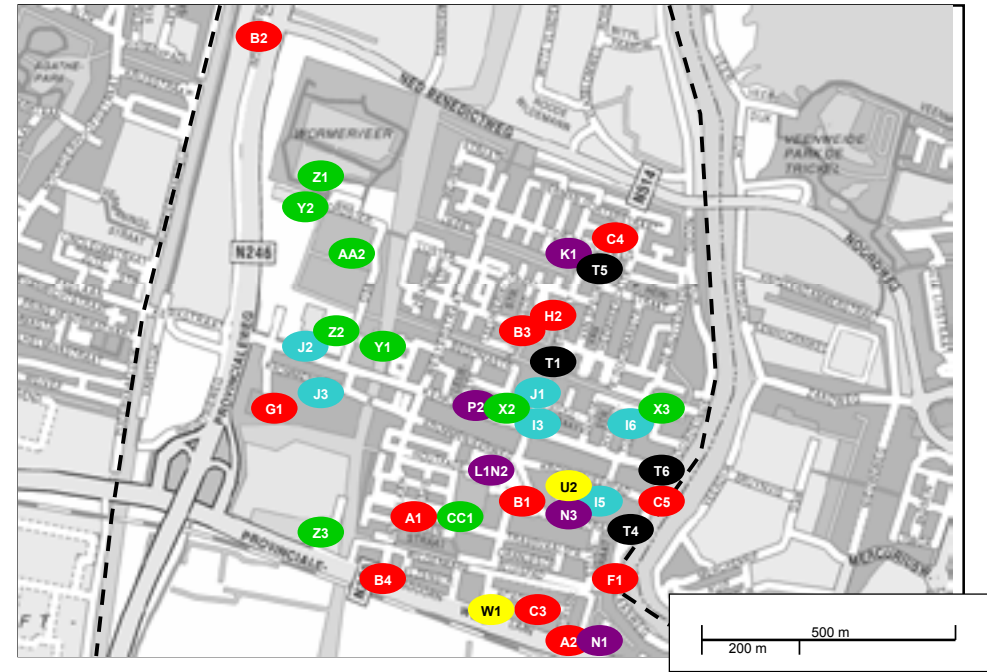
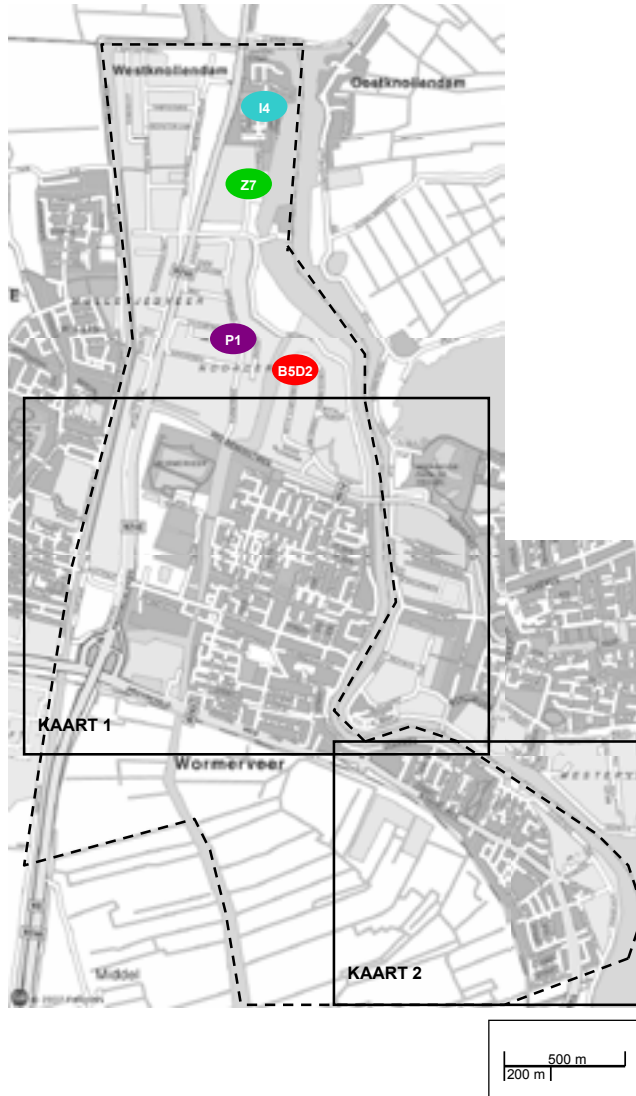
- U1 bibliotheek Zaanweg 61

- U2 bibliotheek Wormerveer Dick Laanplein 17
- V1 Inge Reijn muziekschool Javastraat 58a
- W1 Bres theater Esdoornlaan 39a

sport en vrije tijd

- X1 gymlokaal De Mei Goudastraat 6
- X2 gymlokaal De Pionier Anemoonstraat 2
- X3 gymlokaal De Boei Tulpstraat 18
- Y1 overdekt zwembad De Watering Noordsterweg 2
- Y2 manege de Zaanse Ruiters Noordsterweg 16
- Z1 ijsbaan Wormerveer Noordsterweg
- Z2 korfbalvereniging De Kieviten Noordsterweg 1
- Z3 sportpark WFC Esdoornlaan 75
- Z4 sportpark QSC Wandelweg 12a
- Z5 sportpark Saenden Wandelweg 18
- Z6 Tennispark TLV Wessanen Wandelweg 16
- Z7 voetbalvereniging Blauw Wit Piet Kuiperlaan 89
- AA1 Wilhelminapark
- AA2 Noordsterpark
- CC1 voetbalkooi Dr. Korteweg
- CC2 basketbalveld Ruysdaelkade

peildatum: nov 2007

Voorzieningenkaart Zaanstad Wormerveer

- Zorg
- Onderwijs
- Maatschappelijke voorziening
- Religie
- Cultuur
- Sport en vrije tijd

--- Wijkgrens

Maart 2008

Overzicht sociaal maatschappelijke voorzieningen in Krommenie Oost

zorg

- A1 huisarts Padlaan 13
- A2 huisarts Noorderhoofdstraat 28
- A3 huisarts Snuiverstraat 57
- C1 tandarts Zuiderhoofdstraat 115
- C2 tandarts Heiligeweg 55
- C3 tandarts Heiligeweg 175
- F1 apotheek Noorderhoofdstraat 23
- F2 apotheek Zuiderkerkstraat 3
- H1 verzorgingstehuis Eveen Durghorst Eikenlaan 87
- H2 verzorgingstehuis Eveen Rosariumhorst Rosariumpark 2

onderwijs

- I1 basisschool De Hoeksteen (dependance) Serooskerkestraat 74
- I2 RK basisschool De Hoeksteen Braillestraat 2
- I3 openbare basisschool Het Palet Populierenstraat 46
- J1 voortgezet onderwijs Bertrand Russellcollege (bovenbouw) Erasmusstraat 28
- J2 voortgezet onderwijs Bertrand Russellcollege (onderbouw) Popelstraat 1a

maatschappelijk

- K1 buurtcentrum de Palmboom Snuiverstraat 63a
- M1 dagactiviteitencentrum de Zonnehoek Zonnelaan 1
- N1 peuterspeelzaal Het Kwastje Populierenstraat 46
- N2 peuterspeelzaal 't Bijdehandje Lindelaan 33
- N3 peuterspeelzaal de Palmboom Snuiverstraat 63
- N4 peuterspeelzaal de Kleine Trom Rosariumpark 98
- P1 kinderopvang 't Swaentje W. van Saendenstraat 14
- P2 kinderopvang 't Bijdehandje Lindelaan 33
- Q1 maatschappelijke dienstverlening Via Viela L. J. Costerstraat 1
- Q2 maatschappelijke dienstverlening Telefonische hulpdienst Robert Kochstraat 18

- Q3 maatschappelijke dienstverlening Stichting Unie van Vrijwilligers Pachterstraat 1
- Q4 maatschappelijke dienstverlening Heliomare werkproject act-one Noorderhoofdstraat 31
- R1 maatschappelijke opvang Heliomare dag-besteding en wonen Noorderhoofdstraat 127
- R2 maatschappelijke opvang Stichting de Passant Kruisstraat 15

religie

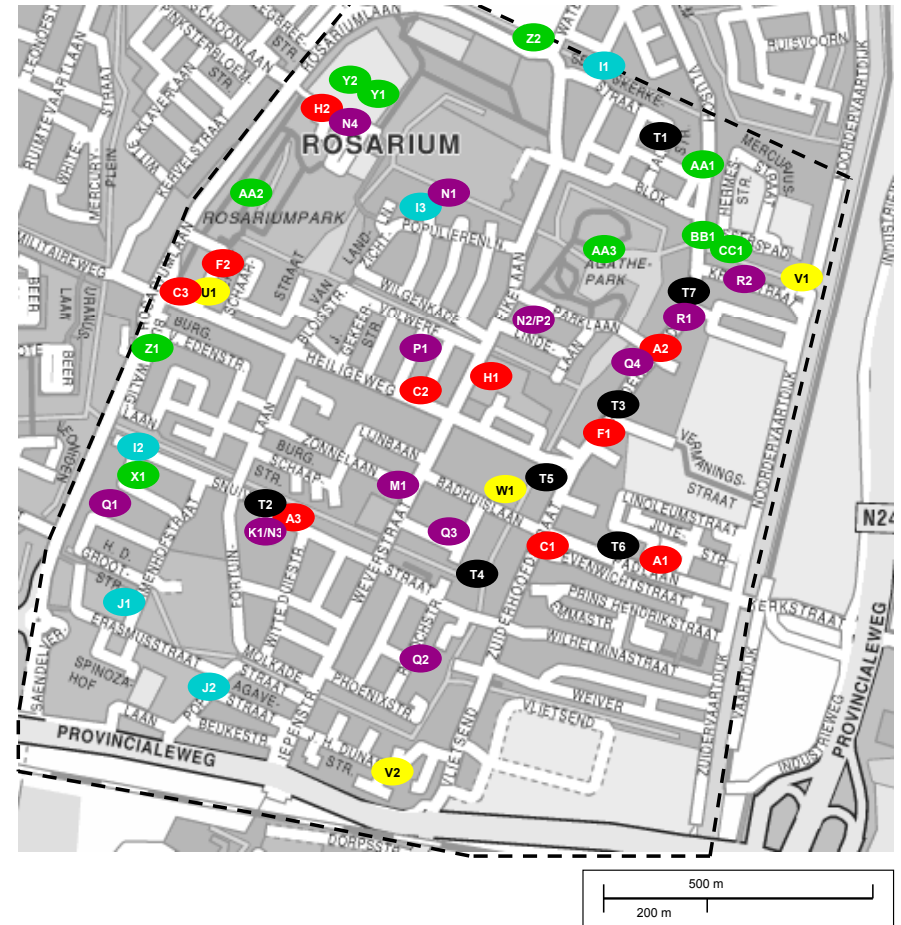
- T1 Esselam Moskee Goren van Prinsterenstraat 75
- T2 Baptistengemeente Krommenie Snuiverstraat 63b
- T3 Doopsgezinde gemeente Noorderhoofdstraat 46
- T4 RK Parochie Snuiverstraat 2
- T5 Nicolaaskerk, Kerkplein 1
- T6 Jehova's getuigen Padlaan 20
- T7 Oude Katholieke kerk Noorderhoofdstraat 131

cultuur

- U1 bibliotheek Zaanstad vestiging Krommenie Heiligeweg 170
- V1 Con Anima muziekschool Kruisstraat 41
- V2 St Bechstein piano educatie J.H. Dunantstraat 34
- W1 oefenruimte Badhuislaan 2a

sport en vrije tijd

- X1 gymlokaal de Hoeksteen Braillestraat 2a
  - Y1 sportpark J.L.C. Gordijnhal Rosariumpark 100
  - Y2 natuurbad de Crommenije Rosariumpark 1
  - Z1 tennispark De Cromme Bal Rosariumlaan
  - Z2 tennispark Krommenie Rosariumlaan
  - AA1 speeltuinvereniging Blok Dr. Kuijperkade 5
  - AA2 Rosariumpark
  - AA3 Agathepark
  - BB1 formele speelruimte 6-11jr Scouting Krommenie ZD Noorderhoofdstraat 187
  - CC1 formele speelruimte 12-18jr Scouting Krommenie ZD Noorderhoofdstraat 187
- peildatum: nov 2007

Voorzieningenkaart Zaanstad Krommenie Oost

● Zorg	● Religie	--- Wijkgrens
● Onderwijs	● Cultuur	
● Maatschappelijke voorziening	● Sport en vrije tijd	Maart 2008

Overzicht sociaal maatschappelijke voorzieningen in Krommenie West

zorg

- A1 huisarts Witte Klaverlaan 32
- A2 huisarts Mercuryplein 17
- A3 huisarts Jupiterstraat 64
- B1 fysiotherapeut Kervelstraat 1
- B2 fysiotherapeut Saendelverlaan 2
- B3 fysiotherapeut Kleine Beer 132
- C1 tandarts Kleine Beer 133
- C2 tandarts Kleine Beer 135
- C3 tandarts Mercuryplein 4
- D1 verloskundige Zilver schoon 17

onderwijs

- I1 christelijke basisschool de Evenaar Jupiterstraat 139
- I2 openbare basisschool de Komeet (bovenbouw) Jupiterstraat 141
- I3 openbare basisschool de Komeet (onderbouw) Neptunuslaan 1
- I4 openbare basisschool de Overhaal Krommeniedijk 13
- J1 voortgezet onderwijs TRIAS vmbo Jupiterstraat 143

maatschappelijk

- K1 buurthuis de Pelikaan Kervelstraat 185a
- K2 dorps huis de Horn Krommeniedijk 131
- K3 Turks Culturele Vereniging Krommenie Ranonkelplein 1
- N1 peuterspeelzaal de Iglo Kervelstraat 185a
- N2 peuterspeelzaal Jupiterstraat 143a
- P1 kinderopvang de Kabouters Uranuslaan 186
- P2 kinderopvang de Teddybeer Wederikstraat 2a
- P3 kinderopvang 't Eigenwijsje Marslaan 10
- P4 kinderopvang Zaanse Kinderopvang Kervelstraat 185a

- P5 kinderopvang Leohof Leonofstraat 17
- P6 kinderopvang Ollie Neptunuslaan 92

religie

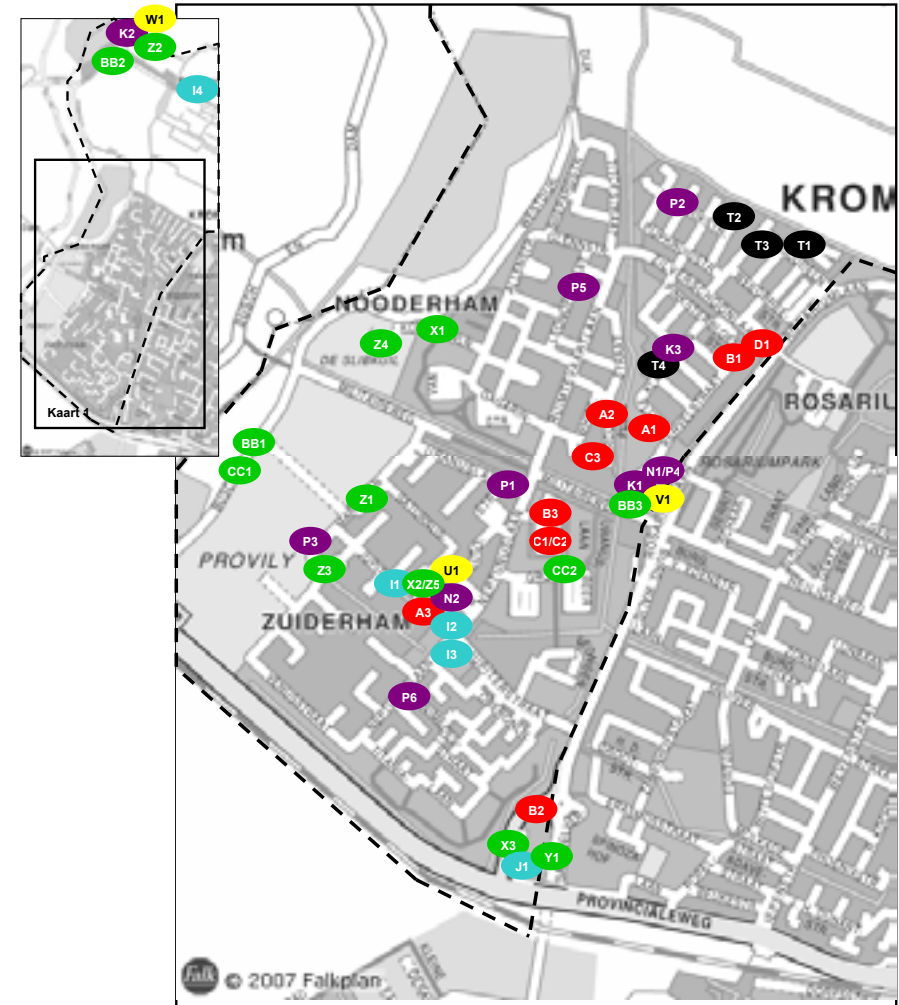
- T1 Nederlandse Gereformeerde kerk Lisdoddelaan 1
- T2 Nederlandse Gereformeerde kerk Boterbloemstraat 10
- T3 Nederlandse Gereformeerde kerk Zwanebloemlaan 1
- T4 Anadolu Moskee Ranonkelplein 1

cultuur

- U1 bibliotheekfiliaal Krommenie Jupiterstraat 143
- V1 creativiteitcentrum de Pelikaan Kervelstraat 185a
- W1 oefenruimte de Horn Krommeniedijk 131

sport en vrije tijd

- X1 gymlokaal Komarowlaan Komarowlaan 4
  - X2 gymlokaal Evenaar Jupiterstraat 193
  - X3 gymlokaal Prof. vd Leeuw Jupiterstraat 143
  - Z1 atletiekbaan Marslaan 2
  - Z2 ijsbaan de Indijk naast de Hom Krommeniedijk
  - Z3 sportpark Provily Marslaan 10
  - Z4 sportpark de Slibkuil Komarowlaan
  - Z5 sportveld Jupiterstraat 139
  - AA1 park Willis
  - BB1 formele speelruimte 6-11 jr Scouting Krommenie CR Busch 4
  - BB2 formele speelruimte 6-11 jr Speeltuinvereniging Krommeniedijk 60
  - BB3 formele speelruimte 6-11 jr Speel-O-Theek 't Spelikaantje Kervelstraat 185
  - CC1 formele speelruimte 12-18 jr Scouting Krommenie CR Busch 4
  - CC2 voetbalkooi Grote Beer
- peildatum: nov 2007

Voorzieningenkaart Zaanstad Krommenie West

- Zorg
- Religie
- Onderwijs
- Cultuur
- Maatschappelijke voorziening
- Sport en vrije tijd

--- Wijkgrens

Maart 2008

stipo

Overzicht sociaal maatschappelijke voorzieningen in Assendelft Noord

zorg

- A1 huisarts Dorpsstraat 618
- A2 huisarts IJkmeester 9
- A3 huisarts Rode Ring 31
- B1 fysiotherapeut Dorpsstraat 995b
- C1 tandarts Dorpsstraat 646
- D1 verloskundige Rode Ring 21
- F1 apotheek Dorpsstraat 922

onderwijs

- I1 openbare basisschool Ayundo Blauwe Ring 91
- I2 basisschool De Bijenkorf Saenredamstraat 36
- (I3) (basisschool De Meander Noorderveenweg 1) wordt brede school
- I4 basisschool Octant Oost Rode Ring 111
- I5 basisschool Octant West Burg. De Boerstraat 19
- J1 Praktijkschool De Brug W. Sijpesteijnstraat 2a

maatschappelijk

- N1 peuterspeelzaal Burg. De Boerstraat 17
- N2 peuterspeelzaal 't Sterretje Rode Ring 152

- P1 kindcentrum Yindee Gele Ring 150
- P2 kinderopvang Flamingo Rode Ring 152
- (P3) (kinderopvang De Meander Noorderveenweg 1) wordt brede school
- P4 kinderopvang De Luchtballon W. Sijpesteijnstraat 2a
- R1 maatschappelijke opvang Davidka Industrieweg 13

cultuur

- W1 zaalverhuur De Admiraal Dorpsstraat 1056

sport en vrije tijd

- X1 gymlokaal Springplank Saenredamstraat 34
- X2 gymlokaal Saendelft Blauwe Ring 89-91
- (Y1) (sportcentrum trias VMBO Saendelverlaan 2) over het spoor
- Z1 sportterrein SVA Communicatieweg-west Assendelft

peiling: november 2007

Voorzieningenkaart Zaanstad Assendelft Noord

● Zorg	● Religie
● Onderwijs	● Cultuur
● Maatschappelijke voorziening	● Sport en vrije tijd

--- Wijkgrens

December 2007

Overzicht sociaal maatschappelijke voorzieningen in Assendelft Zuid

zorg

- A1 huisarts Dorpsstraat 466
- A2 huisarts Dorpsstraat 574
- B1 fysiotherapeut Delftlaan 5
- B2 fysiotherapeut Dorpsstraat 574
- C1 tandarts Hornlaan 55
- C2 tandarts Dorpsstraat 383
- D1 verloskundige Joke Smitsingel 12
- F1 apotheek Dorpsstraat 448
- H1 verzorgingstehuis Evean Festina Lente
Beemsterstraat 25

onderwijs

- I1 openbare basisschool De Dorpsakker
locatie 't Kofschip Brandakkerstraat 4
- I2 openbare basisschool De Dorpsakker
locatie Zuid Dorpsstraat 172
- I3 basisschool De Rank Brandakkerstraat 2
- I4 katholiek basisschool De Regenboog (jenaplan)
Brandakkerstraat 8
- I5 katholiek basisschool De Regenboog (jenaplan)
Pastoor Vermeulenstraat 31

maatschappelijk

- K1 buurthuis A3 Dorpsstraat 386
- L1 Jongerenunit Hallo-geen Sluispad 35
- N1 peuterspeelzaal Peter Pan freekids
Brandakkerstraat 4

- P1 buitenschoolse opvang A3 Dorpsstraat 386
- P2 kinderopvang Pieter Post freekids
Dorpsstraat 352
- P3 kinderopvang Peter Pan freekids
Brandakkerstraat 4

religie

- T1 Protestantse kerk Dorpsstraat 364
- T2 RK Parochie H. Odulpus Dorpsstraat 570

cultuur

- V1 creativiteitscentrum Dorpsstraat 370

sport en vrije tijd

- X1 gymlokaal Assendelft Brandakkerstraat 6
- X2 gymlokaal Blijdeschapstraat
Blijdeschapstraat 1
- Z1 ijsbaan Assendelft Dorpsstraat 420
- Z2 sportterrein VVA Dorpsstraat 253
- Z3 tennispark Assendelft Rosa Manuspad 1
- Z4 tennispark T.C. Overdan Norbertijnenstraat
- Z5 SVA RK Communicatieweg West 21a
- BB1 formele speelruimte 6-11 jr
Scouting Assendelft Veenpolderdijk 21
- CC1 formele speelruimte 12-18 jr
Scouting Assendelft Veenpolderdijk 21

peildatum: nov 2007

- Zorg
- Religie
- Onderwijs
- Cultuur
- Maatschappelijke voorziening
- Sport en vrije tijd

--- Wijkgrens

Maart 2008

sbipo

Overzicht sociaal maatschappelijke voorzieningen in Westzaan

zorg

- A1 huisarts Zuideinde 73
- A2 huisarts Torenstraat 4
- B1 fysiotherapeut J.J. Allanstraat 340
- B2 fysiotherapeut Zuideinde 120
- C1 tandarts Kerkbuurt 62

onderwijs

- I1 basisschool De Kroosduiker Zuid Roerdomp 41
- I2 basisschool De Kroosduiker Noord Torenstraat 5
- I3 basisschool De Rank J.J. Allanstraat 149

maatschappelijk

- K1 dorps huis De Kwaker J.J. Allanstraat 127
- N1 peuterspeelzaal De Kwaker J.J. Allanstraat 127
- P1 naschoolse opvang 't Kwakersnest J.J. Allanstraat 149
- P2 kinderopvang Kindertuin Middel 70
- R1 maatschappelijke opvang Jacob van Waertstraat 13a
- S1 jeugdzorg Mens Sana A'sha Jacob van Waertstraat 13a

religie

- T1 christelijk gereformeerde kerk J.J. Allanstraat 185
- T2 hervormd gereformeerde kerk Kerkbuurt 37
- T3 gereformeerde gemeente J.J. Allanstraat 463

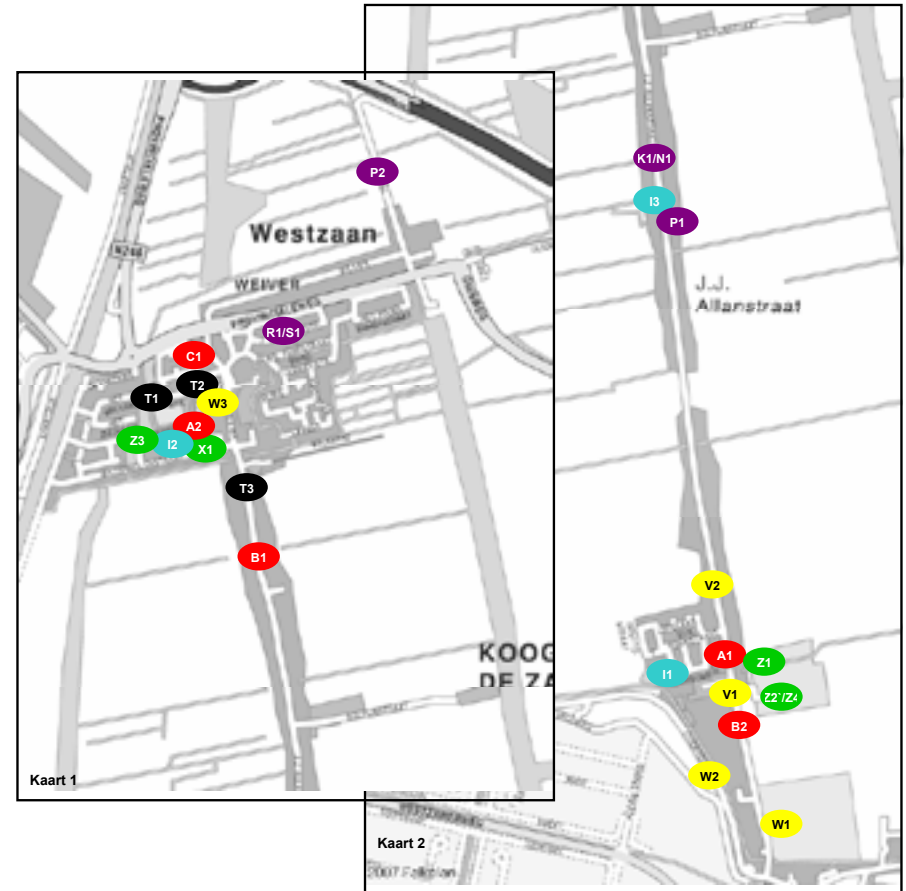
cultuur

- V1 creativiteitscentrum Zuideinde 150
- V2 creativiteitscentrum Zuideinde 233
- W1 zalenverhuur De Bun Groene Jagerstraat 2
- W2 Lexion Venue zalenverhuur Overtoom 65
- W3 zalenverhuur De Prins Kerkbuurt 31

sport en vrije tijd

- X1 gymlokaal gymlokaal Kroosduiker
- Z1 ijsbaan Lambert Melisz Zuideinde 156a
- Z2 sportpark Westzaan Zuideinde 150
- Z3 korfbalsterrein RODA Torenstraat 6
- Z4 westzaan tennis Zuideinde 150

peildatum: nov 2007

Voorzieningenkaart Zaanstad Westzaan

● Zorg	● Religie	--- Wijkgrens
● Onderwijs	● Cultuur	
● Maatschappelijke voorziening	● Sport en vrije tijd	

Maart 2008

Colofon

Opdrachtgever: Gemeente Zaanstad, Dienst Wijken,
sector Maatschappelijke Ontwikkeling

Fotografie: Bart Homburg

Vormgeving & productie: Two Do design

Vastgesteld in de raad op 19 maart 2009

Gemeente Zaanstad

Gemeentehuis

Bannehof 1

1544 VX Zaandijk

Telefoon 14 075

Fax (075) 655 20 91

E-mail postbus@zaanstad.nl

www.zaanstad.nl

Vragen
aan de
gemeente?

Zaanstad heeft Antwoord®
bel 14 075 vanaf 1 november 2008